శ్రీరస్తు

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును,
శ్రీవేణు గోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక
సంకీర్తన మణిమంజరియును,
శృంగార సంగీతమాలికాపుంజంబును,
మంగళనీరాజన ప్రసూనవితానంబునుం
గలిగి

పండితపామర జనరంజనంబైన

కవికర్ణామృతము

అనునియ్యది

సురపురీ సంస్థానస్థిత మేల్నాటి

గోష్ఠివర్య రంగయార్య కవిపుంగవ

తనూభవ బుధజనవిధేయ

పూర్వోపాధ్యాయ లక్ష్మయాభిధేయ

ప్రణీతము

బ్రహ్మశ్రీ దోరవేడు సాంబశాస్త్రి పరిశోధితము
మ. రా. శ్రీ. కోట్రికబిచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారి ధనసహాయమున

---

౫౦౦ ప్రతులు

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపబడియె.

౧౩౪౫ ఫ.

శ్రీరస్తు

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును,
శ్రీవేణు గోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక
సంకీర్తన మణిమంజరియును,
శృంగార సంగీతమాలికాపుంజంబును,
మంగళనీరాజన ప్రసూనవితానంబునుం
గలిగి

పండితపామర జనరంజనంబైన

కవికర్ణామృతము

అనునియ్యది

సురపురీ సంస్థానస్థిత మేల్నాటి

గోష్ఠివర్య రంగయార్య కవిపుంగవ

తనూభవ బుధజనవిధేయ

పూర్వోపాధ్యాయ లక్ష్మయాభిధేయ

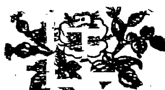
ప్రణీతము

బ్రహ్మశ్రీ దోరవేడు సాంబశాస్త్రి పరిశోధితము
ఎ. రా. శ్రీ. కోట్రికబిచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారి ధనసహాయమున

---

౫౦౦ ప్రతులు

గోలకొండ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రించబడియె.

పీఠిక

మహాశయులారా!

శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాల మృదుల చరణాంభోజమత్తద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాదశ్రీవైష్ణవ ద్విజషోడశకర్మాధికార, శఠకోపర్షి పవిత్రగోత్ర, త్రిమత స్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిసత్పాత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటనాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటిగోష్ఠీవర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతాశిరోమణీ శేషమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తాఫలప్రాయరసిక శేఖరలక్ష్మమాభిధేయుండనైన బుధజనవిధేయుండనగు యేను భగవత్కటాక్షంబుచేనార్యాశీర్వాదంబున హైదరాబాదనందగునైజాము రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి యనుగ్రహంబువలనం దదితర పాఠశాలా శాఖాధికారుల యనుమతిప్రకారము, శకము. (సన్) ౧౩౦౬ వ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపాధ్యాయత్వమునకు నంగీకరించి, గొప్ప యుద్యోగస్థుని యాధీనమునను౦డు దేశము. (జిల్లా) గుల్బర్గకుంజేరిన దానియందొకభాగము. (తాలూకా) కోడంగంటియందును, దత్సంబంధమైన, యధికారులుండు గొప్పగ్రామము(కసుబా) బమరస్పేట, హుసనాబాదు, దౌలతాబాదు, మద్దూరు, దామరగిద్ద, చంద్రుక, కానుకుర్తి, యీ యష్టగ్రామముల పాఠశాలలయందుం బ్రధాన, సహోపాధ్యాయుండనై ప్రవర్తించి, బాలురకు సద్విద్యనుబోధించి, వెన్నలోని వెండ్రుకచందంబున నేకొఱంతలేక శకము. (సన్) ౧౩౨౦ యవ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపవేతనపరుండనై కడతేఱి, పైపేర్కొనిన దౌలతాబాదు గ్రామమునందు గృహక్షేత్రముల సంగ్రహించుకొని యీసమయంబున శ్రీహరిని ధ్యానించుచుం గాలక్షేపంబుసల్పువాఁడ.

ఇంతకుంబూర్వము, పండితజన మనోరంజన పద్మావతీపరిణయమును, రసికజనమనోవికాస రాజశేఖరవిలాసమను నాటకములను గోడంగంటికిఁజేరిన బమరస్పేట గ్రామాధికారులగు విష్ణువృద్ధసగోత్రసామ్నర భాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ సీతారామరావు జీవ

రావుగారి ప్రేరేపమున రచియింపఁబడి బహుమానముల నందినయ నంతరము పైవేరొక్కనిన ప్రథమనాటకమును వారచ్చొత్తించి కృత కృత్యులైరి. వారిజామాతయగు, మహబూబ నగరమునకుఁజేరిన వెదిరె గ్రామాధికార గౌతమగోత్ర స్మార్తభాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ నరసింగరావుగారు శ్వశురాభిమానపరులై పైవ్రాసిచ్చిన ద్వితీయనాటకము నచ్చొత్తించి కృతార్థులైరి. వెండియువెదిరెగ్రా మాధికారి యనుమతంబున గోపాలపేట బ్రహ్మశ్రీ రామచంద్రా చార్య కవివర్యులచే నిర్మింపఁబడిన ప్రహ్లాదనాటకమును బరిశీలించి తృప్తిం జెందక నన్నుఁ బ్రోత్సాహలముఁగావించ వారిమనోభీష్టప్రకారము దన్నాటకమునందుఁబాల్గొని యామూలాగ్రహముగా శక్తిఁగొలంది సవరించి రసవంతమగు నట్లొనర్చుటచేఁ బరమ సంతుష్టాంతరంగులై విశేషబహుమానంబుల నొసంగి వింశతిరూప్యంబులు వర్షాశనము శాసనముగావించి ధన్యులైరి.

కోడంగంటికిఁజేరిన హాకీముపేట గ్రామాధికారియైన మోటాటివంశ సంభవుండగు యాసిరెడ్డిగారు ధర్మగుప్త ధరాధీశనాటకమును రచియింపించి సన్మానములనల్పిరి.

కర్ణాకపండిత జనమనోరంజన పద్మావతీపరిణయ నాటకమును, కర్ణాటక పారిజాతాపహరణమును, స్వయముగాఁ గూర్పఁగా వించనయ్యె.

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును, సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటకసంకీర్తన మణిమంజరియును, శృంగారసంగీతమాలికాపుంజంబును, మంగళనీరాజన ప్రసూన వితానంబునుంగలిగి పండితపామర జనరంజనంబైన, కవికర్ణామృతమను, యిప్పొత్తము నచ్చొత్తింప వాగ్దానంబొసంగిన కోడంగల్లు పురీనివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోట్రికభిక్షయాభిధేయుని కృతజ్ఞతకెంతయుఁబాత్రుఁడ.

ఇట్లు, పూర్వోపాధ్యాయ బుధజనవిధేయ

మేల్కోటి లక్ష్మయాభిధేయుడు

పీ ఠి క

మహాశయులారా!

శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాల మృదుల చరణాంభోజమత్తద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాదశ్రీవైష్ణవ ద్విజషోడశకర్మాధికార, శఠకోపర్షి పవిత్రగోత్ర, త్రిమత స్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిసత్పాత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటనాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటిగోష్ఠీవర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతాశిరోమణీ శేషమాంబాగర్భ శుక్తిముక్తాఫలప్రాయరసిక శేఖరలక్ష్మమాభిధేయుండనైన బుధజనవిధేయుండనగు నేను భగవత్కటాక్షంబుచేనార్యాశీర్వాదంబున హైదరాబాదనందగు నైజాము రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారి యనుగ్రహంబువలనఁ దదితర పాఠశాలా శాఖాధికారుల యనుమతిప్రకారము, శకము. (సన్) ౧౩౦౬ వ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపాధ్యాయత్వమునకు నంగీకరించి, గొప్ప యుద్యోగస్థుని యాధీనముననుండు దేశము. (జిల్లా) గుల్బర్గకుఁ జేరిన దానియందొకభాగము. (తాలూకా) కోడంగంటియందును, దత్సంబంధమైన, యధికారులుండు గొప్పగ్రామము(కసుబా) బమరస్పేట, హుసనాబాదు, డాలతాబాదు, మద్దూరు, దామరగిద్ద, చంద్రుక, కానుకుర్తి, యీ యష్టగ్రామముల పాఠశాలలయందుఁ బ్రధాన, సహాయోపాధ్యాయుండనై ప్రవర్తించి, బాలురకు సద్విద్యనుబోధించి, వెన్నలోని వెంట్రుకచందంబున నేకొలంతలేక శకము. (సన్) ౧౩౮౦ యవ సంవత్సరమున (ఫసలీ) నుపవేతనపరుండనై కడతేఱి, పై పేర్కొనిన డాలతాబాదు గ్రామమునందు గృహక్షేత్రముల సంగ్రహించుకొని యీసమయంబున శ్రీహరిని ధ్యానించుచుఁ గాలక్షేపంబుసల్పువాఁడ.

ఇంతకుఁబూర్వము, పండితజన మనోరంజన పద్మావతీపరిణయమును, రసికజనమనోవికాస రాజశేఖరవిలాసమను నాటకములను గోడంగంటికిఁజేరిన బమరస్పేట గ్రామాధికారులగు విష్ణువృద్ధసగోత్రసాార భాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ సీతారామరావు జీవ

రావుగారి క్షేత్రమున రచియింపంబడి బహుమానముల నందినయ నంతరము పైపేర్కొనిన ప్రథమనాటకమును వారచ్చొత్తించి కృత కృత్యులైరి. వారిజామాతయగు, మహబూబ నగరమునకుఁజేరిన వెదిరె గ్రామాధికార గౌతమగోత్ర స్మార్తభాగవత సాంప్రదాయక బ్రహ్మశ్రీ నరసింగరావుగారు శ్వశురాభిమానపరులై పైవ్రాకుచ్చిన ద్వితీయనాటకము నచ్చొత్తించి కృతార్థులైరి. వెండియు వెదిరె గ్రామాధికారి యనుమతంబున గోపాలపేట బ్రహ్మశ్రీ రామచంద్రాచార్య కవివర్యులచే నిర్మింపంబడిన ప్రహ్లాదనాటకమును బరిశీలించి తృప్తిం జెందకనన్నుఁ బ్రోత్సులముఁగావించ వారిమనోభీష్టప్రకారము దన్నాటకమునందుఁబాల్గొని యామూలాగ్రహముఁగా శక్తిఁ గొలంది సవరించి రసవంతమగు నట్లొనర్చుటచేఁ బరమ సంతుష్టాంతరంగులై విశేషబహుమానంబుల నొసంగి వింశతిరూప్యంబులు వర్షాశనము శాసనముగావించి ధన్యులైరి.

కోడంగంటికిఁజేరిన హకీముపేట గ్రామాధికారియైన మోటాటివంశ సంభవుండగు యాసిరెడ్డిగారు ధర్మగుప్త ధరాధీశనాటకమును రచియింపించి సన్మానములసల్పిరి.

కర్ణాటకపండిత జనమనోరంజన పద్మావతీపరిణయ నాటకమును, కర్ణాటక పారిజాతాపహరణమును, స్వయముగాఁ గూర్పఁగావించనయ్యె.

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన పద్యరత్నావళియును, సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటకసంకీర్తన మణిమంజరియును, శృంగారసంగీతమాలికాపుంజంబును, మంగళనీరాజన ప్రసూన వితానంబునుంగలిగి పండితపామర జనరంజనంబైన, కవికర్ణామృతమను, యిప్పొత్తము నచ్చొత్తింప వాగ్దానంబొసంగిన కోడంగల్లు పురీనివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోట్రికభిక్షయాభిధేయుని కృతజ్ఞతకెంతయుఁబాత్రుఁడ.

ఇట్లు, పూర్వోపాధ్యాయ బుధజనవిధేయ

మేల్నాటి లక్ష్మయాభిధేయుడు

గ్రంథముద్రణకర్త వంశావళి

శ్రీమత్కోడంగల్లుపురీ నివాస వైశ్యకులాగ్రేసర కోత్రికభిక్ష
యాభిధేయుని వంశానుక్రమాభివర్ణనము.

శా॥ శ్రీనారిన్నృభలగ్న మందలరితాంగ్రేగంటనీక్షింపనే
త్రానూనాబ్జయుగంబుడంబుగను ముద్రాముద్రితంబైతగ
న్నాస్మనుల్లాంచినరించిమించిపొగడ న్నాస్మ వేంకటాద్రీశ్వరుం
డౌనెంచన్గుణివైశ్యభిక్షయమణి స్వార్థంబునంబ్రోవుతన్॥

తే॥గీ॥ కలిమిచానకుభూషణావలుల పేటి
పంటవలతికిఁ జెక్కుటంపు పసిఁడికుప్ప
యాచకౌఘమునకుసార నైచికియన
భువిఁదనర్చు కొడంగలు పురవరంబు॥

శా॥ శ్రీవత్సాములగోత్రవర్యులు రమాసీమంతినీసుస్థితు
ల్భావింపన్సుగుణావతంసులు వరాపస్తంబసూత్రాఢ్యులు
న్దేవన్వేంకటశైలనాథ పదకంజాతార్చకుల్వార్తిక
ప్రావీణ్యుల్ధరభిక్షయాభిధసుధీవంశాగ్రణుల్పొల్చిరా॥

సీ॥ హరుఁడుమిత్రుండని మురియుచుండెనుగాని
సఖునిభిక్షముమాన్పఁ జాలెనొక్కొ
తారాద్రిచెంత సదాస్థితుండై బహు
నిధులనార్జింపంగనేర్చెనొక్కొ
కొఱగాకధనమొక కోణమందనిశంబుఁ
బడియుండ బేరము ల్నడిపెనొక్కొ

శ్రీదుఁడై నందున మోదమందెనుగాని
యిక్కొఁడంతలుగల్గు పెటఁగెనొక్కొ

తే॥గీ॥ యనుచు జక్కులతేనిహాస్యంబుపల్కి
సంఖ్యలకుమించి విత్తంబుసంగ్రహించి
కలిమిచేనొప్పుదురు కొండంగంటిపురిని
వైశ్యమణులైన కోట్రికవారలౌర॥

మ॥ విదితంబైతగుకోట్రికాన్వయమున న్విఖ్యాతచారిత్రులై
పెదగోవిందయసెట్టిజెట్టి చినగోవిందార్యుఁడుంబుట్టి కో
విదులౌనౌననిసన్నుతుల్సలుప సద్విద్యాధికోపేతులై
ముదమారన్బలరామకృష్ణులబలెంబుఖ్యాత్ములై పొల్చిరా॥

క॥ ధీరుఁడుపెదగోవిందయ
మారసమానాకృతులఁగు మారులలక్ష్మీ
నారాయణసన్నాముని
గౌరవయుతులింగయార్యుఁ గని ముదమందెన్॥

శా॥ గోవిన్దాత్మజులైనయాత్మ భువులన్ఘోషించుచుంబోలిరా
ధీవామాకృతులంగ్రమంబున ధరన్దీర్ఘాయురారోగ్య వి
ద్యావాగ్వైభవులై మెలంగిరి హరిధ్యానైకపారీణులై
గోవిందాత్మజులంచుబల్కఁదగు భోగోప్యంబునింకేటికిన్॥

తే॥గీ॥ శంకరుఁడు సామజాననషడ్వదనుల
గనినచాడ్పునసుమతి లింగయసమాఖ్యుఁ
డందముగ వేంకయార్య గోవిందయార్యుఁ
బడసిసంతానవృద్ధిచేఁ బరిఢవిల్లె॥

మ॥ ఘనలింగాఖ్యవదాన్య జ్యేష్ఠసుతుఁడౌ గంభీరపాథోధి వ
ర్యనికీర్త్యిందుసుధాబ్ధిహంసకరిభి ద్వ్యోమేభడిండీరచం
దనసంతానసురాపగాభి దురరుక్తారాద్రిసచ్ఛారదా
ఘనసారంబులఁగేరివెల్లి విరిసెన్నాశ్చక్రమందంతటన్॥

తే॥గీ॥ వేంకటాద్రీశ్వరుఁడుమున్ను వేడ్కచేత
నలరిపద్మావతినిబెండ్లియైనభాతి
సిరులఁదనరారి వేంకయసెట్టిపుల్ల
మాంబనుద్వాహమైపొల్పెహర్ష మెసఁగ॥

క॥ వరపుల్లాంబామణియం
దరుదుగధీశాలి వేంక యార్యుఁడువరుస
న్నరసింహాభిధుధాకా
ఖ్యునిలింగయనామధేయుఁ గనివిలసిల్లెన్॥

ఉ॥ వెన్నుఁడురక్షణత్వమున వెన్నెలఱేఁడువితీర్ణమందు వే
గన్నులవాఁడు భోగమున గన్నులవిల్తుఁడుసోయగంబునం
బన్నగరాట్టు బుద్ధిని గృపన్నయసింధువరుండు ధాత్రియం
దన్నవనారసింహుఁడు వియన్నదిఁగేరిచెలంగెఁగీర్తిచేన్॥

క॥ గిరిశుఁడుగౌరీతరుణిని
గరమరుదుగఁబెండ్లియైన కరణిన్ధరణి
న్నరసింహనామధేయుఁడు
వరగౌరాంబనువరించి పరిణయమయ్యెన్॥

ఉ॥ ముగ్గురుమూర్తులోయనఁగ బుట్టిరి గౌరమగర్భవాసులై
యిగ్గతిశేముషీసహితుఁ డెల్లయజ్యేష్ఠతనూజుఁడై తగ
న్నగ్గనిరక్షణత్వమున సభ్యుఁడురామయపొల్పెమాన్యుఁడై
యగ్గలమైనసంపదల నందెనువేంకయ సార్థకంబుగాన్॥

సీ॥ చిందంబుమగఱాల సింగంబు రేఱేని
మినుహాఁకరా యంచమిన్కుఁగేరి
నలువపడంతివెన్నెలపోరుదిఁడీని
చిలువల యెకిమీనిచెలువుఁదెగడి
వేగంటివాలుపాల్వెల్లిసుప్పాణి
జేజేలబాబారెల్లుజిగినెదిర్చి

వెలి(మానుసు కృంటి పలిగట్టుమడికాసు
కపురాల తెలిదమ్మికాంతి నెంచి॥

తే॥గీ॥ మేటిపుల్లులదొర మోముఁదాటిసిడెము
దారివేల్పులగిడ్డిచౌదంతిరిక్క
నుఱుఁగుఁజలితరి మబ్బులమెఱుఁగుదూటి
నసుధఁదనరారె రామయవర్యుకీర్తి॥

చ॥ అరయవిరించిశౌరి(తి పురాంతకులర్థినిశారద(నమా
తరుణిని బార్వతిన్వరుసఁ దప్పకఁబెండిలియైనచాడ్పున
స్వరమతియెల్లయార్యుఁడు సబంధుఁడు రామయ వేంకయార్యుఁడు
న్సరవిని శేషమన్వినయచారిణి శేషమసాయమాంబలం
బరిణయమంది భాసిలిరి వైశ్యకులాగ్రణులై వసుంధరన్॥

రామయార్యునిజాయాశిరోమణి

క॥ తానన్న పూర్ణయైపతి
హీనత్వముచేత భిక్షమెత్తుచునుండ
న్మానుపదంచునుగిరికా
మానిని నెదిరించి శేషమాంబ చెలంగెన్॥

తే॥గీ॥ పాండుపార్థివచంద్రుని భార్యయైన
కుంతికిని బార్థుఁడుదయించి సంతసిలిన
పగిదికోట్రికరామయ పత్నియైన
శేషమకుఁబుట్టి ఫుల్లయ సెట్టిదనరె॥

సీ॥ శారదాశారద నారదనారద
పారపారదమార మారగిరులఁ
దారతారశితారతారాహిసం
హారహారనీహారహారాంగరుచుల
సారసఘనసార సారసైంధవసార
సారబృంహారమందారగతుల

గాశపాకాశాపగా నీకాశకాశ
రాకానిశాకరనాకకరుల

తే॥గీ॥ మించిభువిఁదనకీర్తి వర్తించసాగె
నంచుసరసులుగొనియాడ హర్షమునను
వైశ్యకులవార్ధిచంద్రుఁడై వాసికెక్కి
పుల్లయార్యుండుదాతయై యుల్లసిల్లె॥

సీ॥ తలవాకిటవలంతిఁదగజేర్చుకొనిచాల
మేటియౌచతురాస్యుమేధయెంత
మాటిమాటికిబెక్కు మాధ్యంబుధరియించు
వరసురాచార్యుని ప్రజ్ఞయెంత
సతతంబుభాసిల్లు శ్రుతిహీనుడైనట్టి
చిలువఱేనిమనీష చెలఁగునెంత
సరగ శుకాఖ్యునిస్సందేహతంగన్న
వ్యాసర్షివాక్ప్రౌఢివలులునెంత

తే॥గీ॥ యనుచువారలనిరసించి ఘనతవడసి
కవసమునన్నుబ్రవీణతఁగాంచిమించి
వైభవంబుననిర్జరపతినిదెగడి
చెలఁగెకోట్రికపుల్లయసెట్టిసెట్టి॥

సీ॥ కోట్రికాన్వయవార్ధి కుముదబాంధవ్రుడనం
దనరాఁదికలిమిచేధనదుఁగేరి
పారకృష్ణార్జున సంవాదమనుగయో
పాఖ్యానమొనరించి హర్షమెసఁగ
శృంగారయుక్తమా సంగీతములరచి
యి. చిముద్రణముగావించిమించి
మహికవిశ్రేష్ఠుఁడౌ మజ్జనకునిచంత
నరసభూపాలీయ మరసి యభ్య

క్షీరసాగరకన్యను గేరిలక్ష్మ
మాంబసుగుణకదంబయై మహిఁజెలంగె॥

తే॥గీ॥ లక్ష్మమాంబికయందు సలక్షణముగ
రంగనాథు నృసింహులనెసంగుచంద్ర
శేఖరునిగాంచి భిక్షయసెట్టిచెలఁగె
వంశమభివృద్ధిఁజెంద నిస్సంశయమున॥

కం॥ మారులుచెలువంబున సుకు
మారులుధీరత్వమునఁ గుమారులుమహిసో
మారులుగారిచ్చినన్నికొ
మారులుభిక్షయకుఁ బొడమిమలయుదురెలమిన్॥

వైగ్రంథముద్రణకర్త దివ్యక్షేత్రముల యాత్రసల్పినప్రస్తావము

సీ॥ కృష్ణాధనుష్కోటి విష్ణుకంచిజిదంబ
రముగాళహస్తి శ్రీరంగవరముఁ
దిరుపతిశివకంచిఁ దిరుచనాపల్లిస
ద్రామేశ్వరము మధురాపురంబు
బక్షితీర్థంబును బంఢరిఁగుంభకో
ణము గయాభద్రాచలముఁబ్రయాగ
మునుజంబుకేశ్వరమును జగన్నాథంబు
సింహాచలంబుఁ గాశీనగరము

తే॥గీ॥ లలితగోదావరిని మంగళగిరినెలమి
దక్షిణోత్తర దివ్యయాత్రలనుగన్న
తండ్రి దనతోడఁజను దేరఁ దనరసల్పి
ఖ్యాతిఁబడసెను వైశ్యాగ్రగణ్యుఁడైన
భిక్షయాఖ్యుండు బంధుసంరక్షకుండు॥

ఉ॥ భూవలయప్రశస్తనుత పౌవిభవుండు ననూనపుణ్యసం
భావితమూర్తి శ్రీయుతుఁడు వత్సమునీంద్రుఁడు బ్రహ్మవేదవి
ద్యావిజితాదిపన్నగుఁడునై యతి సంఘును సేవితుండునై
పావనసద్గుణుండు నయభాసిలెదిగ్వినుత ప్రకీర్తిచేన్॥

ఉ॥ పావనతన్మునీశ్వరుని వంశమునందలకోట్రికాన్వయం
బీవసుధం గొడంగలు పురీంద్రమునందు జెలంగెనారవి
ద్యావిహితుల్సమస్తసుగుణాన్వితు లార్యజనానుసేవనా
కోవిదులైనవారు నలఘుల్జనియించుకతంబునంగదా॥

ఉ॥ అందుజనించిమించె సముదంచితకీర్తినిగాంచిశ్రీలచే
తందనరారియాచకుల దాతయటంచువిశాలపాండితీ
మందిరపండితప్రవరమాన్యతలన్విలసించిపెద్దగో
విందసమాహ్వయుండుసమవిద్మణులందు సెబాసునొందుచున్

ఉ॥ ఆతనివంశమందు నుదయంబునుగాంచెరమాకళత్రవి
స్ఫీతపదాంబురుహ్యుగళ విశ్రుతసన్మకరందబిందు సం
ఘాతసుపానతుందిల మనస్కుడురమ్య కవిత్వధోరణీ
ప్రీతకవిప్రకాండుడు విభీతజనాదృతిపుల్లయాఖ్యుడై॥

చ॥ పురుసుకళావితానమున బుక్కరవైరిని బుక్కరేశ్వరుం
బురువిభవాభిరామమున బుక్కరపాలుని బుక్కరాంబకుం
బురుతనుశోభనంబునను బుక్కరకేశవి బుక్కరాంబకు
న్వరుసజయించిమించెనని వార్యుడుపుల్లవిడింద్రుడిద్ధరన్ ౹౧౬

సీ॥ ద్విజనాయకునిమించి ద్విజులనుబోషించె
దన సుకళాప్రభా ఘనతచేత
గవిరాజునలయించి కవులనుదరిజేర్చె
దనకవిత్వప్రభా ఘనతచేత
గురువునువంచించి గురువులబూజించె
దనమనీషాప్రభా ఘనతచేత
బుధునవమానించి బుధులగోష్ఠి జెలంగె
దనదువిజ్ఞానసద్ఘనతచేత

తే॥గీ॥ నతడు సామాన్యుడే బలాహా కవితరణ
వారపూరప్రపూరితవార్యదీన
వారదద్రిసుధీసాంద్ర సారయశుడు
పుల్లయాభిధసత్కవితల్లజుండు॥

చ॥ సరసకవిత్వవైఖరుల సత్యవచోవిభవంబు నందుశ్రీ
ధరపదపంకజార్చనలఁ దత్పదభక్తసుసేవనారతి
న్నిరుపమదానశీలతను నిర్మలతన్నుయశోభిరామత
న్ధరణినిబుల్లయార్యునకుఁ దార్కొనియేమనుజుండుసీడగున్॥

చ॥ పరమపతివ్రతాతిలక భర్తృనుగామిని పంకజాలయా
చరణసరోజసేవనల సంతతకాలము పుచ్చుసద్గుణో
కరపరిపూతభాసజిత కంతుసతీశతవేపసాయమా
ఖ్యరహినిమించుఁబుల్లయవరాంగన యంగనలందుమేటిరో॥

ఉ॥ ఆమిథునంబు శ్రీహరికటాక్షమునం బడసెంగుమారుగా
నామదనాభిరాముని గుణాన్వితునిర్మల కీర్తిసాంద్రు వి
ద్యామహితున్వదాన్యుని సుధామధురోక్తివిశారదుంగవి
ప్రేమునిసత్యసద్వినయు భిక్షయనామునిశ్రీసుధామునిన్॥

సీ॥ జలదంబులను దగుసాటిఁగవచ్చుఁ
జలనంబులేకుండ మెలఁగుచున్న
బలిచక్రవర్తి నేర్పరచిచెప్పఁగవచ్చు
దానవత్వంబును బూనకున్న
నానిశాపతిని సమానంబుఁ దేవచ్చు
దోషాకరత్వంబు దొఱయకున్న
గిరిజేశ్వరునిబిల్చి సరిగూర్పఁగావచ్చుఁ
గొండగుహాలలోన నుండకున్న

తే॥గీ॥ నితనికీతండె యసమానగతిఁజెలంగు
సతతసత్కవిపండితాదృతినిజేసి
క్షితి నసామ్యతకీర్తి సంగతినిబొందె
భిక్షయార్యుండు సుగుణవిలక్షణుండు॥

చ॥ ధనముఁబొసంగనిద్యలకుఁ దావుఁబొసంగదు విద్యలుండిన
న్ధనమతిదూరమేగు నిక దాతదరిద్రుఁడు భూరిలోభియా
ధనికుఁడుదద్విధంబుమ నధార్మికుఁడై విలసిల్లుభిక్షయా
ఖ్యునికడలేదు విత్తముకళోర్జితశక్తియుదానముండెడున్॥

చ॥ సిరిఁగలమూర్ఖలోభి గుణశీలుఁడుగాక నహంకృతాత్మ్ముఁడై
వరకవిపండితావళినిఁ బర్వినదుర్మతిప్రేతరాజ దు
ర్భరభట సంచయంబువలె రక్కసిబంట్లనుఁబోలెఁజూచునా
దురితగుణంబు సుంతయినఁదూఱదు భిక్షయమానసంబునన్॥

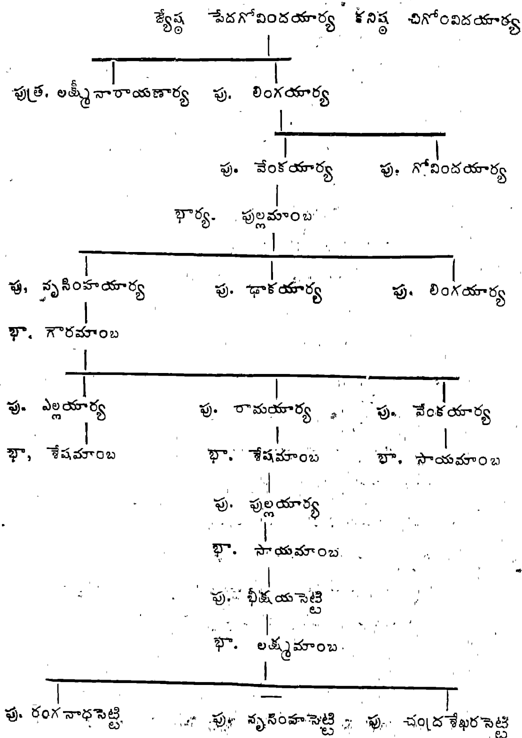
సీ॥ ఆమహితుండు లక్ష్మాభిధయాసతీ
తిలకంబునందు సలలితగతిని
ప్రేతాగ్నులంబోలెఁ దేజరిల్లెడుసుత
త్రయమునుగాంచెను రంగనాథు
నరసింహనాముని వరచంద్రశేఖరుఁ
జనువానిపితరుల ఋణమువాయఁ
బుత్రత్రయముగూడి పాలుపారుసిరులచే
సతతసౌభాగ్య సంగతులచేత

తే॥గీ॥ వేంకటేశ్వర సత్కృపా విలసనమున
భిక్షయార్యుండు పండితవిబుధసుకవి
జనులమన్నించి మర్యాదఁగొనుచునుండ
దీవనలనిచ్చు చున్నాడ భావమలర॥

చ॥ నరులగుణంబులెన్నగను నారసనంబుపథంబుఁద్రొక్కక
న్నొరయుచునుండగావిదిత మేకద నీ కిలభిక్షయార్య వి
ద్వరునిగుణాతిరేకములు భావమునిండగవ్రాసినాడనో
హరిననుఁదప్పులెన్నకమహాదయతోడుతఁబ్రోచుచుండుమా।

(౧౨ వ పేజీలో వంశవృక్షము చూడుడు)

గ్రంథముద్రణకర్త వంశవృక్షము.

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

ఇష్టదేవతాస్తుతి.

శా॥ శ్రీవైదర్భిసరోజసక్తభసలశ్రేణింగొలగించన
త్త్రావుంబాసి ముఖాంబుజంబునఁ బడందన్వాంగిభీతిల్లిరా
భావంబాత్మనెఱింగి గంధఫలులంబై చల్లియత్తేఁటులం
బోనంజేసినకృష్ణుఁడెప్పుడు మముంబోల్పారఁగాఁ బ్రోవుతన్॥

సీ॥ మెఱుఁగారువదనంబు సరసిజంబులఁగేరి
విధుమాడ్కిఁ దద్దయువెలయుచుండఁ
జెలువొందురోమాళి యళులనునిరసించి
హరిభంగిసంతతంబలరుచుండఁ
బరికింపవేనలి వారిదంబులదూఱి
యేత్తెఱంగృష్ణత్వ మెసఁగుచుండ
భావింపలేఁగౌను పంచాస్యమునునవ్వి
రహిననంతవిధంబుఁ గ్రాలుచుండ

తే॥గీ॥ దనరువాతెఱ బంధూకమునుహసించి
మాధవస్ఫూర్తి నలసిల్ల మహిసదదయ
నంబులంతట శౌరిభావంబుఁజెంది
పొసఁగుసిరిమాకు సంపదలొసఁగుఁగాత!

మ॥ పరఁగన్భారతిక్రొప్పు వారిదముఁగాభావించి తానెక్కుహం
సరహిన్స్ఫితిఁగహించి యేగునని బల్చస్ప్రించి సందేహాత్మం
ద్వరగా వాణిసినై జనక్షితిమున నిత్యంబొప్పగాఁదాల్చుచు
స్వరసత్వంబునఁబోల్పు ధాతననుఁదాజై వాత్సల్యంబుఁ జేయుతన్॥

సీ॥ ప్రోల్లసద్వల్లకీ పుస్తకాంచితపాణి
రాజతాసితఫణి రాజవేణి
వినయనిరంతర వినుత మునిశ్రేణి
మకరందనవసుధా మధురవాణి
చాంచల్యమోచన చకితసంజ్వాలదేణీ
దక్షిణభుజకసద్వరకృపాణి
కైవల్యహారాన్యగ్ర కాంచననిశ్రేణి
యంచ తేజీనెక్కు మించుబోణి

తే॥గీ॥ యాచితేంద్రాణి సర్వవిద్యాధికాణి
సన్నుతాఖిలగీర్వాణి స్మరవధూని
పులినజఘనశ్రోణిజాణయా నలువరాణి
కలితకల్యాణి ధీనిమ్నగాతవాణి॥

ఉ॥ ఇందునిభాననార్య వలపెక్కఁగ నంకముఁ జేరఁబోయిచె
న్నొందహిహారరాజిఁగని యోర్వక సాధ్వనమందినిల్వఁగా
నందియమేలబర్హకచ చయ్యన రాఁ దగునంచుఁ బేర్మిచే
నందిటనుంచిముద్దలిడు శంకరుఁడిచ్చువిభూతులర్మిలిన్॥

పం॥చ॥ కటికిమలజ్జనించినెటిఁగ్రాలెడి నిన్నుఁగరంపనావశం
బెటులగునంచునాడిత గిరీశుఁడ నీకిది భూరికార్యమే
తటకునఁబై డిగుబ్బలిని దద్దయువిల్లుగవాంచినట్టి ధూ
ర్జటివిక దాకడంగివలిచట్టు కొమారిఁగరంచుచక్కి దు
ర్ఘటమెయటంచుఁబల్కుశివ కాంతయొసంగుతమాకభీష్టముల్॥

పం॥చ॥ అరయదటాలునన్నన నియంకతలంబునుడాయఁబోయిని
ర్భరగతిచేఁదదీయజు హురాణముఁగాంచి మదిందలకగా
నురుశరభాగ్రిమత్వ మిరవొందిననీకభు కొందుకంచు న
గ్గిరిజనచింపఁజేరఁజని క్రీడయొనర్చుచు మోదచిత్తుఁడౌ
ద్విరదముఖుండుమత్కృతికి వేమఱువిఘ్న మొనర్చుగావుతన్॥

సీ॥ ఆదియుగంబునం దబ్జాక్షునకు మృదు
తల్పమై శేషాఖ్యఁధనరిపిదప

రెండవమాఱోగి న్నిందు వేడ్కఁదలిర్ప
రామానుజన్ముఁడై రహిఁజెలంగి
మూడవసారి సమ్మోదహృత్కమలుడై
బలమామసంజ్ఞచేఁ బరిఢవిల్లి
పరికింపనాలవ పారిపజానూరి
కేశవాచార్యుల కేవలాత్మ

తే॥గీ॥ పత్ని కాంతిమతీ సతీరత్న గర్భ
జలధిరాకాసుధాంశుఁడై జననమంది
త్రిమత సంస్థాపనుండన దేజరిల్లి
నట్టిశ్రీభాష్యకారునే నభినుతింతు॥

సీ॥ పరమనత్యావాస పరుఁడగువాగను
శాసనుచతురాస్య సరణిఁబొగడి
బహుముఖవక్త్రయా రహిఁగుండలీంద్రుని
పదగూఢభావంబుఁ బ్రస్తుతించి
లలితవైదర్భిచేఁ జెలగుశ్రీనాథుని
పురుషసింహత్వంబు సరగఁదలచి
విబుధవత్సలుఁడని విలసిల్లుసోముని
సన్మార్గగతులను సంస్మరించి

గీ॥ కవితానంబునకు మేలుఁ గలుగఁజేయు
భాస్కరునివృత్తనియమప్రభావసమితి
నభినుతించియు నితరపూర్వాంధ్రకార్య
స్వజనకౌశలకోవిదవ్రజముఁగొల్చి॥

క॥ ననులక్షణాన్వితునిగా
నొనరించి కవిత్వసరణియుందెలియంజే
సినమజ్జనకుండౌకవి
జనపుంగవరంగయార్యు స్మరియింతునెదన్॥

౦॥ తే॥గీ॥ ఆదికవిసార్వభౌముల కైననెజసు
లుండుననవేళ పరులకు నుర్వినినవ

రించఁగలతావునను సవరించుటొప్పు,
గాన సవరించరానిచోఁ గరముగార
వించి నాతప్పితములు మన్నించవలయు॥

వ॥ ఇవ్విధంబున వర్తమానాంధ్ర కవీంద్రులంగొనియాడి॥

పం॥ తే॥గీ॥ క్షితినిగోశంబు లరసివీక్షింపవలయుఁ
బిదపనాలింపఁ జనునుగోవిదులఁబ్రశ్న
సేయఁదగుఁ గడుమదిని యోచింపుటొప్పు
నెచటనెఱుఁగనిచో నేరమెంచఁగూడ
దనుచునేభావిలోకుల నభినుతింతు॥

వ॥ భక్తపరాధీనుండగు భగవత్ప్రేరితుండనై నిర్మింపంబూ
నిన నవ్యతరకావ్యం బవిఘ్నంబుగా సమాప్తినొందుట కఖిలేష్టదేవ
తాప్రణుతియు, నాచార్యవర్యులనుతియును, సకలసత్కవిప్రవరుల
లస్తోత్యంబును, మజ్జనకుని సంస్మరణంబునుంగావించి జన్మసాఫల్యం
బుకొఱకు మదీయవంశానతార క్రమంబభివర్ణించెద॥

సీ॥ మేటివిద్యలవాగ్వధూటీశునైనను
బాటింపలేరుమే ల్నాటివారు
పాటిఁదప్పమటంచు మాటిమాటికివిధిఁ
జాటించువారు మేల్నాటివారు
నాఁటగోలెంబెను వీటిరాయలచెంత
నేపైనవారుమేల్నాటివారు
కోటిబుధులయందు మాటలచేఁదొట్రు
పాటొందఁబోరుమేల్నాటివారు

తే॥గీ॥ మోటునడకలఁబోరు మేల్నాటివారు
బూటకులుగారు తారుమేల్నాటివారు
సాటిలేనట్టికృతుల్మేల్నాటివారు
నీటుగుల్కెడువారుమేల్నాటివారు॥

తే॥గీ॥ అట్టిమేల్నాటివారి వంశాబ్ధిక్షుద్ర
బాంధవుండనఁబొడిమి సద్బంధులోక

దేవమణియాతఁ డనభువిం దేజరిల్లె
జెన్నయార్యభి షఙ్మౌళిచెన్నెసంగి॥

తే॥గీ॥ మున్ను శఠకోపమునిగోత్రమునఁ జెలంగి
సూరి రామానుజాచార్య సూత్రయోగ్యుఁ
డగుచు సద్వైష్ణవాగ్రిమఁ డనమదీయ
వంశమునఁ జెన్నయార్యుండు వాసికెక్కె॥

వ॥ అనంతరంబ.

చ॥ పొలుపుగ భక్తసంఘములఁ బ్రోచుటకై మదిలోఁ దలంచి దా
నిలవసు దేవపత్ని కుదయించినహారి మురారిరీతిగా
నలతిరునామధారుల ద్వయంబునఁ గావగ గోరి చెన్నయా
ర్యులసతికిం జనించె బ్రపరుండు మురారి సమాఖ్యఁ డెంచగన్॥

చ॥ ఉరగశయానుఁ డయ్యె సతతోదధిమధ్య నికేతనస్థుఁడై
గరుడపత్రి నెక్కి గతి గానక బిచ్చము నెత్తి మృత్తికా
భరధరుఁ డయ్యె పుణ్యజన భంజనుఁడై న మురారి యీడు నేఁ
డరయఁగ వచ్చునే భువిని హారి మురారి భిషగ్వలారికిన్॥

సీ॥ అచ్యుతత్వము మహదైశ్వర్యతతియందు
గనదనంతవిభూతి కళలయందు
మాధవస్ఫురణంపు మంజులోక్తులయందు
సుమనఃప్రసన్నతచూడ్కులందు
హేమాంశుకస్ఫూర్తి భామగాత్రమునందు
విధుభావమానన విభవమందుఁ
గృష్ణప్రభావంబు బృధుకసీనికలందు
విశదమాహారిలీల యశమునందు

తే॥గీ॥ వెలయ భావించి తిలకించ విష్ణుమయత
యితనియందునసింప సత్కృతులెఱింగి
విలసదన్వర్థనామంబు వేడ్క నిడగ
మహిమురారి బుధేంద్రుండు రహిఁ జెలంగె॥

తే॥గీ॥ అంతనాభవ్యుఁడర్ధాంగి యందు వేంక
యార్యశేఖరగోవింద యార్యుఁగాంచె
రామచంద్రుండు నిజసతీ రత్నమందు
గుశలవులఁగన్న చాడ్పునఁ గుశలముననుఁ॥

వ॥ అట్టి కుమారద్వితయంబునందు.

సీసమాలిక॥

శ్రీమించు కాంచీపురీనివాసుండగు వరదరాజస్వామి చరణకమల
మత్తమిళిందాయమానమానసుఁడై సుజనులచేఁ జాలమన్ననలఁ [జెంది
శఠకోపముని గోత్రజలధితారేశుఁడై భాసిల్లుచును మహాభాష్యకార
యతిసూత్రయోగ్యుఁడై క్షితిఖ్యాతిఁ గన్న బిజాపూరుషహార [దల్లాహాసాదు
షాప్రదత్తవిచిత్ర చామరాందోళికాచ్ఛత్రముల్ పెకొని సమ్మ [దమున
నాఁడు మద్రికిసమ్ము నాడగాఁడ నమించి చర్చింపఁ దన్మ్లేచ్ఛచక్రవర్తి
కరుణచేతను బళగానూరు గ్రామంబు నందు సక్షేత్రంబులర్థిఁ బ్రాప్తిఁ॥

తే॥గీ॥ జేసికొని సంతతానంద చిత్తుఁడగుచు
దనరిలుకామ్నష్కీము చందమునఁ గరము
వాసికెక్కిన యూనాని వైద్యుఁడనఁగ
నెలమి మెప్పులనడసి భూతలమునందు
వైష్ణవాగ్రణినాగవర్ధిష్ణుఁడైన
పరమగోవిందయార్యుండు పరిఢవిల్లె॥

శా॥ శ్రీవర్ధిష్ణుని కేతనోక్వలుఁడు సంశ్లేషాఢ్యుండాత్మభూ
సేవాహ్లాదుఁడు శంఖచక్రసుకరస్ఫీతుండు భద్రాభిరాం
ఛా వేశుండరుణాబ్దలోచనుఁడు సత్యాసక్తచ్చిత్తుండనా
గోవిందుండనఁబొల్చె నామ సమతన్గోవిందయార్యుండిలన్॥

తే॥గీ॥ అట్టిగోవిందయార్యుఁ డర్ధాంగియందు
భవ్యుఁడౌ కొండయార్యునిఁ బడసెనతఁడు
ధరణిఁదరికొండ నద్భుతధైర్యమునను
హేళనమొనర్చువిబుధరింఛోళిపొగడ॥

శా॥ గోవిందాత్మజుఁడైనబ్రహ్మ నిజమాకొండాభిధేయుండు దా
భావింపంజతురాననుండు విలసద్భాషావిలాసుండు స
త్యావాసైకపరుండు సర్వవిబుధాహ్లాద ప్రదుండెంచఁగా
గోవిందార్యతనూజుఁడై నెగడునేగోప్యంబునిం కేటికిన్॥

తే॥గీ॥ భార్యయందాతఁ డాళ్వారయార్యునంబు
లార్యపుంగవుఁ గాంచె నౌదార్యశాలి
మానవిధిపాండుభూపతి మాద్రియందు
ఘన నకులసహదేవులం గన్నమాడ్కి॥

వ॥ తదనంతరంబు.

తే॥గీ॥ చనఁగనాసూరి కేశవాచార్యసతికి
భాష్యకారులుప్పొడమిన పగిదిభువిని
గొండయార్యభిషజ్మౌళి కూర్మిసతికి
లక్ష్మయామాత్యుఁడుదయించి లలిఁదనర్చె॥

వ॥ తత్పుత్రత్రితయంబునందు సురపురీసంస్థానాధీశ్వర కోసలాన్వయాగ్రేసర రాజాబలవంత బహిరీబహాదరు ఒబరన్ముల్కుముతహారుద్దౌలా రువాబ జంగ్బిరుదాంకిత పీతాంబరబహిరి పిడ్డినాయకభూమిభృద్వర ప్రధానశేఖరుండనంబొల్చు బీర్నళ్లిజాగీరుదారుఁడన శోభిల్లి, శ్రీమద్వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యోభయ వేదాంతవర్తక పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీరంగరాజ భట్టారక దత్తబ్రహ్మరథ మహోత్సవ విభవ విరాజమాన శ్రీమత్తిరుక్కోవిలూరుతిరుమలమున్మడికుమార వెంబెరుమానారు జయ్యరుస్వామి లిఖిత శ్రీకారకర్తృత్వాధికార శ్రీముఖాకలిత మేల్నాటిగోష్ఠీవర్య లక్ష్మయామాత్యుండారాజిల్లెను.

చ॥ భువిఁగలలక్ష్మయార్యవర భోగసమృద్ధినివిన్నయంతఁద
ద్దివిజవిభుండుచెంతకరుదెంచి హుటాహుటిసంభ్రమించి రే
బవలునుఱెప్పమోడ్పకనె పల్మఱుఁగన్నకతంబునన్నచీ
ధవుఁడనిమేషసంజ్ఞఁదగఁ దాల్చెనుబాయకనాఁటనుండియుఁ॥

మ॥ వరలావణ్యసుకీర్తులంజెలగు మద్వంశేంద్రుఁడౌలక్ష్మయా
ర్యవరమాసోదరులంబితామహుఁడు దానూహించిచూడంగనే
ర్పరుపన్నామికిబుద్ధికౌశలమునం బద్మారియందిడ్డభా
స్వరచిహ్నంబదికందటంచు నెలమింజర్చింపనింకేటికిఁ॥

క॥ అల్లక్ష్మయార్యుఁడంతట
నల్లమురంజిల్లపత్ని యుదరమునందు
న్సల్లలితవేంకయార్యుం
డల్లనఁబెద్దయ్యయనెడి యబలులగనియెఁ॥

వ॥ తత్సుకుమార కుమారద్వితయంబునందు.

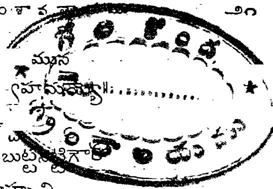
శా॥ శ్రీరమ్యంబగుకాంచికాపురి కడంజెన్నొందుమేల్నాటిలో
ధీరుండై నెలకొన్న పెద్దయభువిన్దీపించితానాళువం
దారుస్తోత్రమునాంధ్రషట్కని లసత్పద్యప్రబంధంబుచా
లారాణించఁగఁజెప్పెనా చెలువపిళ్లస్వామి పేరందగఁ॥

వ॥ పెద్దయార్యునిపుత్రుండు చెన్నయార్యుండు తదనంతరంబ.

తే॥గీ॥ రహిని వేంకయ్మ కులవధూరత్నగర్భ
మందుఁజెన్నారు తిరువెంగళార్యఘనుఁడు
వరుసలోకయ్య నాఁ జెలువయ్యయనెడి
పుత్రులుజనించిరత్రి సత్పుత్రులనగ॥

వ॥ చెలువయార్యునిసూనుండు కనకయార్యుండు, తత్కుమా
రుండు నరసింహయ్య అందగ్రజుండు॥

తే॥గీ॥ హరిసిరినిమున్ను పరిణయంబైనకరణి
రంగనాంబానఘాటినిరంగమీఱ

సరసతిరువేంగళార్యుండు స … మహిన
వసుధవిబుధాళిపొగడ ను …

సీ॥ తల్లికిఁదల్లియై యుల్లసిల్లనిలఁ …
గట్టుయందొగిఁ బుట్ట…గౌరి
భంగాన్వితుంజేరి ప్రబలనిజాహ్నవి
గోత్రారిచేఁబొందు గోరనిశచి
కువలయద్వేషినిఁగూడని సుచ్ఛాయ
కలహాశనునిఁగాంచకలరువాణి
తమ్ములపగవాని నమ్మనిరోహిణి
నరకునింబడయకఁబరఁగుధరణి

తే॥గీ॥ యీమెయౌనని బుధజనులెల్లమిగుల
వినుతిసల్పవిలసిల్లెవిమలమతిని
వఱలుతిరువేంగళార్యుని పత్నియైన
రంగదతులగుణాలంబ రంగమాంబ॥

వ॥ తదనంతరంబ.

క॥ తిరువేంగళార్యసతియై
యిరువొందెడిరంగమాంబ కిఁబుత్రకులై
వరయోబళార్యుఁడనస-
స్థిరమతి వేంకయ్యనాఁగఁ జెలఁగిరువురున్॥

తే॥గీ॥ మహినిముచిసూదనుఁడుపులోమజనుబరిణ
యంబయినమాడ్కి శఠకోపమాంబనెలమి
గోరిపెండ్లిత్తాఁజేసికొనిచెలంగె
వేంకయార్యభిషజ్మౌళివిబుధహేళి॥

వ॥ తజ్జాయాశిరోమణి.

సీ॥ తనుహీనునకుఁబ్రియ జననిగాకుండెనా
సిరినొకమాటుద్దిపరుపవచ్చు

వెనుముందుఁ జూచువానిని సేలకుండెనా
సతినొకసారిడు సల్పవచ్చు
రహిఁ బోరుదిండిని రక్షించకుండెనా
భాషనుసమముగాఁ బల్కవచ్చు.
మందునిగా రాము మాతగాకుండెనా
ఛాయనన్నుపసరి సేయవచ్చు

తే॥గీ॥ నిట్టికొదవలుగలవార లియ్యువతికి
సాటియౌదురె యనిబుధు లన్నుతింప
నలరెన వేంకయార్యు నర్థాంగలక్ష్మి
కుశలశఠకోపమాంబ సద్గుణకదంబ॥

వ॥ తదనంతరంబ:

పం॥ తే॥గీ॥ పఙ్క్తిరథునకుఁ బట్టంపు భార్యయైన
కోసలాత్మజకునుమున్ను కొమరుమిగిలి
రాముఁడుదయించి నట్టులరమణ వేంక
యార్యసతి యగుశఠకోప మాంబగర్భ
జలధిశశియన రామార్యుఁడలరెఁబాడమి॥

సీ॥ రమణీయసీతాత్మ రాజీవకలితుండు
హరిసన్నయభరతాన్వితుండు
ఖరదూషణారాతి వర సుమిత్రానంద
నేష్టుండుశత్రుఘ్నహితకరుండు
జనకహర్షప్రదుండినజాత సఖ్యుండు
కుశలవసుసమృద్ధివశపరుండు
మహివిభీషణచిత్త మహదార్తిహరణుండు
హంసాన్వయాబ్ధి నీహారకరుఁడు.

తే॥గీ॥ రాముఁడలరారెఁ దద్రీతినామసార్థ
కంబునగునట్లు విద్యాకదంబయుతుఁడు
గుణగణాఢ్యుండు మేల్నాటికోవిదుండు
రామయార్యభిషఙ్మౌళిరహిఁదనర్చె

తే॥గీ॥ గౌసలేయుండు సాధ్వియా వాసుధేయి
నతిముదంబుననుద్వాహమైనభాతిఁ
గృష్ణమాంబనుబెండ్లియై పృథ్వియందు
రామయార్యభిషఙ్మౌళిరమణఁజెలఁగె॥

వ॥ తదర్ధాంగి సాధ్వీలలామంబు.

సీ॥ వల్లభుండన్యుల వాకిటఁబడియుండ
వారింపఁజాలని పద్మఁజేరి
మగఁడుబిక్షంబెత్త మర్యాదగాదంచుఁబల్కని
మలకూర్మిపట్టెఁదెగడి
ప్రియుఁడుగోత్రంబె నుద్భేదింపఁగాఁగని
సైచుచుండిన శచీసతిహసించి
యినుఁడెప్డుకువలయంబున కార్తిగల్పించ
సంతసంబందెడి ఛాయనవ్వి

తే॥గీ॥ న్యూనమించుకలేక సదానయమునఁ
దనరిపేరిమిఁగల నిజధవునిసేవ
లెడతెగనిభక్తిచేఁ జేయఁదొడఁగి వెలసెఁ
బరమగుణపేటి కృష్ణమాంబావధూటి

వ॥ తదనంతరంబ

పం॥ తే॥గీ॥ దశరధునిభార్యయా సుమిత్రాతరుణికి
లక్ష్మణుండుద్భవించిన లాగురామ
యార్యకులసతి కృష్ణమాంబాతిజఠర
శుక్తిముక్తాఫలంబన శుభముహూర్త
మునఁబొడమె లక్ష్మయార్యుండు దనరెభువిని॥

సీ॥ ఇంద్రజిత్పరవైభ వైధితధీరుండ
హీనానతారుండనూనరామ
చంద్రానుజన్ముండు శాస్త్రప్రవీణుండు
జనకచిత్తాంభోజ శర్మకరుఁడు
దలపోయగాసుమిత్రా నందనుండూర్మి

రాభాసమానుండు లక్ష్మణుండు
భూరిభాస్వత్కులాంబుధి కైరవసఖుండు
సన్నయభరతాను సరణపరుఁడు
తే॥గీ॥ భూజనాహ్లాదకారుఁడై పొగడుఘనుఁడు
నామమాత్రంబుననెకాదు నవ్యసార్థ
భావముననుశత్రుఘ్నా గ్రభవనిభుండు
లక్ష్మయార్యభిషజ్జ్మౌళిలలిఁదనర్చె॥
సీ॥ పరఁగబిషక్శాస్త్ర పారంగతుండై ల
సద్దాగ్విడామ్నాయ సరణిఁగాంచి
శ్రీకోసలాన్వయా గ్రేసరుండౌనసీ
తారామపార్థివోత్తమునిచేత
హైరణ్యకటకరత్నాంచిత హారజాం
బూనదాంబరహయ భూములెలమి
సంపాదనమొనర్చి సరసులెన్నద్వితీయ
ధన్వంతరియటంచు ధరణియంద
తే॥గీ॥ నూనతరసార విద్యావితానయుతుఁడు
కుందమాదార చందనాబ్దేందుయశుఁడు
గుణగణాఢ్యుండు మేల్నాటికోవిదుండు
లక్ష్మయార్యబుధేంద్రుండు లలిఁదనర్చె
తే॥గీ॥ లక్ష్మణుఁడు పేర్మిచే నూర్మిళనువివాహ
మైనమాడ్కిసతీ రత్నమననెసంగు
తిరుమలాంబమబెండ్లియై ధరణియందు
లక్ష్మయార్యబిషజ్మౌళిలలిఁజెలంగె॥
వ॥ తత్కుటుంబినీ సతీవతంసంబు
సీ॥ ఇనునిచేసత్సంతతినిమాయనట్టునే
యించనిరోహిణియామెయౌను
పెనిమిటిచేఁబుణ్యజనులకుబాధనే
యించనిమైథిలియామెయౌను

పధికరింభోళికిఁ బలిచేతహింసఁజే
యించనిస్వధతియీమెయేను
చర్చింపరమణుని సగమెనర్చనియట్టి
హిమశిలోచ్ఛ్రయ పుత్రియీమెసత్య

తే॥గీ॥ మనుచుఁదద్దయువిబుధాళి వినుతిసల్ప
సంతతంబొప్పు వరభిషక్శాస్త్రనిపుణ
లక్ష్మయార్యునికుల వధూలక్ష్మిలలిత
దివ్యతరకీర్తి నికురుంబ తిరుమలాంబ॥

వ॥ తత్పురంధ్రీ సాధ్వీమతల్లి.

కం॥ ఆమిథునమునకుఁగల్గెను
క్షేమమునవేంకయార్య శేఖరుఁడిలను
త్రాముసకుఁ బులోమజకును
నేమమునజయంతుఁడొగి జనించినపగిదిన్॥

తే॥గీ॥ అరయమేల్నాటి లక్ష్మయార్యాభిధాన
భామినీమణితిరుమ లాంబాసుగర్భ
కలశవారాశికిని సుధాకరుఁడనంగ
రంగయార్యుండు వొడమిచెలంగెభువిని॥

తే॥గీ॥ అంతనాదంపతుల గర్భమందుఁజెలఁగి
మదనరూపసమానుఁడై మహిజనించె
గోపయార్యాఖ్యుఁడగు కులదీపకుండు
పిదపఁగృష్ణాఖ్య సత్పుత్రుఁడుదయమయ్యె.

వ॥ తత్కుమారరూప జన్మాంరచతుష్టయంబునందు

సీ॥ సౌందర్యమునరమా నందనుండనవచ్చుఁ
దనుహీనుఁడైసదా దనరకున్న
వరవిద్యలందుఁదద్గురుఁడీతఁడనవచ్చు
ఘనమాధ్యసహితుఁడై పౌనరకున్న
వైభవంబునదివస్పతి యీతఁడనవచ్చుఁ
గలిమిమున్నిటను గలియకున్న

నురుయశంబునహిమకరుఁ డీతఁడనవచ్చుఁ
దండ్రికిభంగంబుఁ దలఁచకున్నఁ
తే॥గీ॥ గానవోరులనుబోల్ప జగానఁగాన
మింకఁదనకునుదాసాటి యీతఁడనుచు
సరసులెన్నఁగనాహ్లాద జలధిసీదె
రంగయార్యాఖ్యసత్కవి పుంగవుండు॥
సీ॥ రమణకేదిగ్గేరి రాజధానీశ్వరుం
డై ప్రజ్వరిలుజంపు లాన్వయాబ్ధి
రాకేందుఁడౌరంగ రాజకంఠీరవ
సచివాగ్రగణ్యుఁడై సంస్కృతాంధ్ర
కర్ణాటకపచిత్ర కవితావిశారదుండనఁ
బొల్చియతనిచే నొనరునట్టి
సావర్ణకటక సచ్చంద్రహారాష్ట
పదాంబరహాయములనంది పిదప
తే॥గీ॥ భూరిశ్రీహంసనా బాదపురవరాధి
కారియైమించు ధీరుకృష్ణశౌరిపేరఁ
గృతిఘటించి రహిన్నహామతులనొంది
రంగకవిసార్వభౌముఁడె సంగెనవని
తే॥గీ॥ అతిముదంబునమదనుండు రతినిఁబరిణ
యంబయినచాడ్పునను సాధ్వియనఁబొనంగు
శేషమాంబనుబెండ్లియై క్షేమమొంది
రంగయార్యకవీంద్రుండు రహిఁజెలంగె॥
వ॥ తత్పురంధ్రీ సాధ్వీమతల్లి
పం॥చ॥ వసుమతియైవరుండెలమి వారకకందఫలాదులందఁగ
న్నెనఁగనయుక్తమంచనెనె నేర్పునరుక్మిణియైధవుండుమా
నసమునవెగ్గులేక నరనామముఁగల్గిన వానితేరుసం
తసమునఁదోలన్యాయమని తా వచియించెనె సద్గుణాళిచేఁ
బొనఁగెడిశేషమాంబనిలఁబోలఁగలారెటుభూమిభైష్మినుల్॥

తే॥గీ॥ అంతటగ్రంగకవి శేషమాంబయందుఁ
గనియె వేంకటరమణార్య ఘనునిఁబిదప
లక్ష్మణస్వామియను నన్ను లాలనమునఁ
బ్రేమమీఱసీతారామ నామసుతుని॥
వ॥ తత్పుత్రత్రితయంబునందు.
సీ॥ ఆంధ్రగీర్వాణ కర్ణాటతురుష్క మ
హారాష్ట్రవిద్యల నభ్యసించి
జిష్ణుసంతానవర్ధిష్ణు విబుధకవి
గురుసమాశ్లేషమై పరఁగునట్టి
సురపురంబునుబోలె సురపురీసంస్థాన
కోసలాన్వయవార్ధి కుముదమిత్ర
బుధజనమానస సాంభోజసన్మిత్ర
సీతారామభూమి భర్త్వరునిపొంత
తే॥గీ॥ నరయసచివాగ్రగణ్యుఁడై సరసమతిని
నతనిచేమన్ననలనంది యనుదినంబు
నిండువేడ్కన్వసుంధరామండలమున
రమణఁదనరారె వేంకటరమణసూరి॥
మ॥ గరిమందాబుధవత్సలుఁడు సుకళాకాంతుండుగోత్రోదయుం
డరయన్సత్పథచారుఁడుత్కవల యాహ్లాదుండుజైవాతృకుం
డురు సౌందర్యమునంది నేష్టుఁడిలలోనొప్పారు సర్వజ్ఞశే
ఖరుఁడౌగావున వేంకటార్యకవి రాకాచంద్రుఁడౌదథ్యమున్॥
మ॥ మదనుండేయనఁజెల్లు వేంకయసుధీమాళింజొకాటంపుఁజ
క్కఁదనంబందతనుండు పుణ్యజనసంఘుచ్ఛేది సంభూతుఁడు
న్మదచండాళినమావృతుండు మదినెన్నన్జాతి రాహిత్యసా
హ్యదుఁడుగ్వస్థలిపొంథహింసకుఁడు దానిఁపారఁగా కున్నచోన్॥
వ॥ తదనంతరంబున నాత్మపత్నియగు రంగమాంబయందు
వరదరాజులు, వేంకటస్వామి, దేవరాజులను పుత్రత్రయంబునుంబడ
సి ప్రధాన మహోపాధ్యాయుండనంబొల్చి వేంకయార్యుండు కీ

రిత్త శేషుండయ్యెను. సీతారామాభిధుండు నిజభార్యయైన సీతమయం దురంగనాయకులను సుతునిం గాంచి పాఠశాలాశాఖాధ్యక్షులచే శ్రీ ములను నామధేయంబు వహించి స్కూలను పరీక్షయందుఁగడ మును ప్రధానోపాధ్యాయుండై ప్రవర్తించి యిపుడు సహాయోపా ధ్యాయుండై బాలురకు విద్యఁగఱపుచు సంతసిలుచున్న వాఁడు.

తే॥గీ॥ గోపయార్యభిషఙ్మౌళి కులవధూటి
యైనసదామోదమందెడి యచ్చమాంబ
కవని నవమన్మథాకారుఁడై జనించి
చెలువయార్యుండు చర్చింప నెలమిఁ జెలఁగె॥

వ॥ చెలువయార్యుండు మును ప్రధానోపాధ్యాయత్వముఁ గాంచి కతిపయదివసంబులకుఁ జాలించుకొని సురపురమునందుఁ గృష్ణభూవరుని చెంత కార్యనిర్వాహకుండై తనర్చి సహధర్మిణియైన గోపమాంబయందు జెలువపిళ్లస్వామియను కుమారునిం గని విరాజిల్లుచుండును.

తే॥గీ॥ కృష్ణయార్యాభిధుని ధర్మగృహిణియైన
కమలమాంబకు నవని సక్రమముతోడ
జననమందిరి నవ ధనంజయసమాఖ్యుఁ
డాదిశేషుండు మతి నిశ్శేషాభిధుండు॥

వ॥ జ్యేష్ఠుఁడైన ధనంజయాభిధేయుండు స్కూలను పరీక్షయందు గడతేఱి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యాభ్యాసంబుఁ గావించుచు గృహిణియైన వేంకమయందుఁ గృష్ణయ, వేంకయ, యను సూనులం గని తనరుచుండును. తదనుజన్ముండైన శేషయాఖ్యుండు స్కూలను పరీక్షం దుఁగడతేఱి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యను బోధించుచు భిషక్ఛాస్త్రమునందుఁ గొంత నేర్పరియై అంతర్పత్నియైన చెల్లమయను జాయతో మెలంగి తనరారుచుండును.

తే॥గీ॥ అట్టి వేంకటరమణార్యు ననుఁగుఁదమ్ముఁ
డైన యేనర్ధి గోపాలు ననవరతముఁ
బరఁగఁ బూజించి తత్కృప వడసి కృతియొ
నర్చుటకు మదిఁ దలచియున్నాఁడ భువిని॥

- చెన్నయార్య
  - పు. మురార్యార్య
    - పు. వేంకయార్య
      - పు. ఆళ్వారయార్య
    - పు. గోవిందయార్య
      - పు. కొండయార్య
        - పు. అంబులార్య
          - పు. వేంకయార్య
        - పు. లక్ష్మయార్య
          - పు. సిద్ధయార్య

౧. శేషుండయ్యెను. సీతారామాభిధుండు నిజభార్యయైన సీతమయం దురంగనాయకులను సుతునింగాంచి పాఠశాలాశాఖాధ్యక్షులచే శ్రీరాములను నామధేయంబువహించి స్త్రీలను పరీక్షయందుఁగడతేరి మును ప్రధానోపాధ్యాయుండై ప్రవర్తించి యిప్పుడు సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యఁగఱపుచు సంతసిలుచున్నవాఁడు.

తే॥గీ॥ గోపయార్యాభిషజ్జ్యేష్ఠు కులవధూటి
యైనసదామోదమందెడి యచ్చమాంబ
కవని నవమన్మథాకారుఁడైజనించి
చెలువయార్యుండు చర్చింప నెలమిఁజెలఁగె॥

వ॥ చెలువయార్యుండు మునుప్రధానోపాధ్యాయత్వముఁగావించి కతిపయదివసంబులకుఁ జాలించుకొని సురపురమునందుఁ గృష్ణభూవరునిచెంత కార్యనిర్వాహకుండై తనర్చి సహధర్మిణియైన గోపమాంబయందు జెలువపిళ్లస్వామియను కుమారునింగని విరాజిల్లుచుండును.

తే॥గీ॥ కృష్ణయార్యాభిధుని ధర్మగృహిణియైన
కమలమాంబకునవని సక్రమముతోడ
జననమందిరినవ ధనంజయసమాఖ్యుఁ
డాదిశేషుండుమతి నిశేషాభిధుండు॥

వ॥ జ్యేష్ఠుడైనధనంజయాభిధేయుండు స్త్రీమలనుపరీక్షయందుగడతేఱి సహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకు విద్యాభ్యాసంబుఁగావించుచు గృహిణియైన వేంకమయందుఁగృష్ణయ, వేంకయ,యనుసూనులంగని తనరుచుండును. తదనుజన్ముండైన శేషయాఖ్యుండు స్త్రీమలనుపరీక్షందుఁగడతేఱి నహాయోపాధ్యాయుండై బాలురకువిద్యనుబోధించుచు భిషక్శాస్త్రమునందుఁగొంత నేర్పరియై అంతర్వత్నియైన చెల్లమయనుజాయతో మెలంగితనరారుచుండును.

తే॥గీ॥ అట్టివేంకటరమణార్యు ననుఁగుఁదమ్ముఁ
డైనయేనర్థిగోపాలు ననవరతముఁ
బరఁగఁబూజించి తత్కృప వడసికృతియొ
నర్చుటకుమదిఁ దలచియున్నాఁడభువిని॥

- చెన్నయార్య
  - పు. మురార్యార్య
    - పు. వేంకయార్య
    - పు. గోవిందయార్య
      - పు. కొండయార్య
        - పు. ఆళ్వారయార్య
        - పు. అంబులార్య
          - పు. వేంకయార్య
        - పు. లక్ష్మయార్య
          - పు. సెద్దయార్య

పు, పెద్దయార్య
పు, చెన్నయార్య
భా. కృష్ణమాంబ

పు. వేంకయార్య
పు. చెలువయార్య
పు. కనకయార్య
భా. తిరుమలాంబ
పు. నరసింహయ్య

పు. తిరువేంగళార్య
భా. రంగమాంబ
పు. ఓబళార్య

పు. లోకయార్య

పు. వేంకయార్య
భా. శఠకోపమాంబ
పు. రామయార్య
భా. కృష్ణమాంబ
పు. లక్ష్మయార్య
భా. తిరుమలాంబ

శ్రీవంశవృక్షము

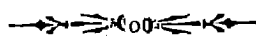
భా. తిరుమలాంబ

పు. వేంకయార్య — భా. తిరువేంగళాంబ
పు. రంగయార్య — భా. శేషమాంబ
పు. గోపయార్య — భా. అచ్చమాంబ
పు. కృష్ణయార్య — భా. కమలమాంబ

పు. వేంకయార్య — భా. రంగమాంబ
పు. లక్ష్మయాభిధేయ — భా. ముగుర
పు. శీతారాములు (శ్రీరాములు) — భా. సీతమ
పు. చేలువయార్య — భా. గోపమాంబ — పు. చెలువపిళ్లస్వామి
పు. ధనంజయ — భా. వెంకమ
పు; శేషాఖ్య — భా. చెల్లమ

పు. వరదరాజులు — భా. అనంతమ
పు. వేంకటస్వామి — భా. రామమ — పు. వెంకయ
పు. దేవరాజులు
పు. రంగనాయకులు
పు. కృష్ణయ
పు. వేంకయ

కావ్యాధిక్యము

చ॥ అరయఁగనిద్ధరిత్రిఁ దనరారెడిపుణ్యములందుయోగ్యమై
పరఁగునుబుణ్యకావ్యమది పల్మఱునేరికినబ్బెనేనిన
ప్పురుషశిఖావతంసుఁడొగిఁ బొల్పగుసౌరసభన్వసించుచు
స్థిరసుఖవార్ధిఁదేలుచును దివ్యయుగంబులునిశ్చయంబుగన్॥

తే॥గీ॥ అగ్రహారంబు వనముగావ్యంబు దేవ
ళంబునిక్షేపమును దటాకంబుఁగొమరుఁ
డనెడియిచ్చక్కపగడ యుఁధనరుచుండు
సారిదిఁగనసప్తసంతాన గరిమలనఁగ॥

ప॥ తే॥గీ॥ భవములెన్నియుసల్పిన చివరసప్త
సంతతులయందొకటి సారవంతముగనో
నర్పునాతఁడు తనదువర్ణములవారి
నిరయములఁద్రోచి కైవల్యసరణిఁజూపుఁ
గానసత్కృతికెననేజగానఁగాన॥

తే॥గీ॥ పీటివెల్లువఁగలజలం బేటఁగూడి
నిర్మలంబైనకరణి దుర్నీతివంతుఁ
డైనఁదానొకసత్కృతి బ్రబంధాంతరమున
విశదముగఁబల్కఁబడినఁ బవిత్రుఁడగును॥

తే॥గీ॥ ఏఘనునినామధేయంబు నిలఁ బ్రబంధ
మునవిడక రాజిలుచు నెన్ని దినములుండు
సంతపర్యంతముండుఁ దానమరపురినిఁ
దనరునుపమ నింద్రద్యుమ్నునికిఁ గనఁగ॥

తే॥గీ॥ ఈప్సితంబుల నొడఁగూర్చు నిలను గిల్బి
షములఁ బోకార్చుఁ దనకు ధనము యశంబు
శుభముల నొనర్చుఁ బాయక సులభగతి ది
వౌకసులఁ గనఁ జేయు గావ్యము సుకవికి॥

వ॥ తే॥గీ॥ పుడమి బ్రహ్మర్షియయ్యెఁ దాఁ బుట్టచూలి
వరమయూరుండు వడిగ భాస్కరునిఁ జూచె
భట్టహర్షకవీంద్రుండుఁ బాసె శ్వేత
కుష్ఠురోగంబు గావున శ్రేష్ఠకృతిము
ఖమునఁ బడయవి పదనెలుఁగలవె యెందు॥

చ॥ ఇదిమది నెంచియేఁ గృతి రచింపఁ దొడంగినవాఁడఁ బొల్పునం
ద్రిదశవితానవంద్యుఁడ కిరీటికి బాసలయైన భాతినే
కొదవలుఁ జెందనీకఁ గడుఁ గూర్మి దలిర్పఁగఁ దోడుఁ గల్గి కో
విదతతి మెచ్చుమాడ్కి నెఱవేర్చెడి భారము నీదు సుమ్మిలన్॥

షష్ఠ్యంతములు

క॥ శీలునకతులితనయపరి
శీలునకఘభేదికిని సుశీలునకునుగో
పాలునకుదివ్యకాంచన
చేలునకుఖగాంకునకుఁ గుచేలసఖునకున్॥

క॥ ధీరునకువితతజగదు
ద్ధారునకరిదైత్యచయవి దారునకసితా
కారునకాశ్రితముని మం
దారునకువిదర్భరాజతనయేశునకున్॥

క॥ కుందాభరదనునకునర
విందాసనవిబుధ విసర వినుతునకుసదా
మందానిలాశతల్పున
కిందీవరనయనునకుసుమేశహితునకున్।

క॥ రంగద్గజేంద్రవరదున
కంగజజనకునకు శూరహాలిసహజునకు
న్గంగద్గారుడమణిఖచి
తాంగదునకుయాదవాన్వ యగ్రామణికిన్॥

క॥ వాసవమదభంజనునకు
వాసితమృగమదవిలేపవక్షునకుఁగళిం

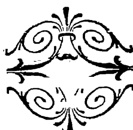
దాసుఁదలీహృన్నళినో
ల్లాసమిళిందునకునధికలావణ్యునకున్॥

క॥ తాండవఖేలునకున్ద్విహి
ణాండోదరునకును రవిశశాంకాక్షునకు
న్భండనకంసధ్వంసికిఁ
బాండవపక్షునకుసత్య భామాపతికిన్॥

క॥ సాధుజనరక్షణునక
క్రోధనునకు వేణు వాద్యకోవిదునకువి
శ్వాధారునకంచితభ
ద్రాధవునకు ధవలతాసితలవిత్రునకున్॥

క॥ హరికివరవైకుంఠవి
హరికిమధుకైటభాసు రాద్యరిగణసం
హరికినిర్జరభయపరి
హరికిదుష్టవిభవాపహరికి హరికిన్॥

వ॥ సమర్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన పండితపామర జన
రంజనంబైన కవికర్ణామృతం బెట్టిదనిన.

శ్రీవేణుగోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతయు

భక్తసులభ మహిమానువర్ణన
పద్యరత్నావళి

క॥ శ్రీరామేనగభీర
క్షీరాబ్ధిశయానదీన సేవాధీనా
మారాకారనిధానా
సారగుణవితానపాహి సత్ఖగయానా॥

తే॥గీ॥ దేవదేవేశనీమాయఁ దెలియుటకును
మునుకొనివిధాతగోత్ర భిన్ముఖ్యసురలు
శక్తులెంతకుఁగారన జగమునందు
నితరులనుజెప్పనేటికిఁ బ్రతిభమెఱయ॥

క॥ నీకృపగల్గినవారికి
లోకమునందేభయంబు లోఁగొనదుహరీ
చేకొనిజ్ఞానోదయమెప్పు
డాకరమైమానసమున నలరుటవేానక్॥

క॥ అంతటనీవేగలవనిఁ
జింతించెడిసాధుజనుల చిత్తమునందే
కాంతుండవై నెలకొనినయ
నంతుఁడనినునేస్మరింతు నశ్రాంతంబుక్॥

తే॥గీ॥ ఇన్నిదినములు నీసత్యమెఱుఁగలేక
వ్యర్థముగఁగాలమవని పైవ్యయమొనర్చి

మందభాగ్యుఁడనైతి రమాకళత్ర
దీనమందారవినమిత మానివార॥

క॥ నీదాసుల సాంగత్యము
ప్రాదుర్భావంబునొందఁ బాపములణచు
న్వేదాంతవేద్య హరిప్ర
హ్లాదవరద పావనాత్మలక్ష్మీనాథా॥

క॥ దానవమద గజనవపం
చాననసదయాత్మ మనుజహర్యక్షహరీ
దీనజన కల్పకద్రుమ
భానుశశాంకాభ నేత్రభవసన్మిత్రా॥

క॥ తెలియకఁజేసిన పాపము
దెలిసిక్షమాపణము గోరదేవేశహరీ
దొలఁగించెదవని ప్రాజ్ఞులు
పలుకుదురంతటను దేటపడఁగధరిత్రిన్॥

క॥ కేశవనామ స్మరణము
క్లేశములనుదొలఁగఁజేయుఁ గేవలముగ స
ర్వేశునియందజభవులు ప్ర
వేశించిపసించుకతన విడువకఁబుడమిన్॥

క॥ భక్తజన సముదయమునకు
ముక్తిప్రదుఁడైన రామమూర్తినిఁగడఁక
శ్శక్తిఁగొలంది స్మరించిన
వ్యక్తికిఁజేకుఱని పదవివసుధంగలదే॥

క॥ అనిశముహరినిస్మరించని
మనుజునివక్త్రింబుపాడు మడువననొప్పు
న్దనుజారికథలు వినని శ్ర
వణములుతరుకోటరముల వడువనఁజెల్లున్॥

క॥ హరిభక్తిఁ గల్గనేనియు
నరునకు వేఱొండ దేల నరకాస్పదమౌ
దరిఁ జేర్చునావయుండఁగఁ
బరువిడ నేమిటికి వార్ధిఁ బ్రావీణ్యునకున్॥

తే॥గీ॥ తలఁప దారాత్మజులయందుఁ దవిలి మనము
హరికి దూరగుఁడైనట్టి నరుని జన్మ
మనని వ్యర్థంబుగావున ననవరతము
భక్తికై శ్రద్ధచేఁ బాటుపడుట మేలు॥

ఆ॥వె॥ నీదు భక్తవరుల నిర్మలపదధూళి
నాదు నుదుటియందు నయముగాను
దివ్యతరమృగమదతిలక రూపంబయి
తనరుఁగాక భవదుదారమహిమ॥

క॥ నీకంటె వేఱు దైవము
నాకెవ్వరు లేరు లేరు నా పాపములం
బోకార్చి ప్రోవవే విధి
నాకాధిపముఖ్యసుర వినమితపదాబ్జా॥

ఆ॥వె॥ మాంద్యబుద్ధివలన మాధవ నినుఁ గొల్వ
నైతిఁ గాన జన్మ మనని వ్యర్థ
మయ్యె నింక నెట్టు లాదరించెదొ భక్త
వత్సలుఁడను బిరుదు పాయకుండ॥

క॥ ఏ నరుఁడు గాని భవదభి
ధానంబొకతూరి వల్క ధన్యుండౌదాఁ
బూనక నిన్ను స్మరించెడి
వాని సుకృతమునకు మేర వసుధం గలదే॥

తే॥గీ॥ మోహమేఘమునకు నైన మోసపుచ్చుఁ
బంకరుహజాతునట్టిలోఁ బరచుకొనియె

నన(గనితరుల దేపాటి హరికృపావ
లోకనముగల్గకున్నను జోకయగునె॥

ఆ॥వె॥ భక్తిచేతనైన వైరత్వముననైన
మనసులేకయైన మరణకాల
మునను భ్రాంతిచేత వనజనాభునినామ
ముచ్చరింప ముక్తినొందునరుఁడు॥

క॥ దీనికజామిళుఁడనుధా
త్రీనిర్జరుఁడరసిచూడ దృష్టాంతంబౌ
సూనునినారాయణయని
ప్రాణాంతమునందుఁ బల్కుఁబరముంజెందన్॥

ఆ॥వె॥ ఇట్టిసులభుఁడైన యిందిరేశునినొక్క
నిమిషమాత్రమైన నిశ్చలాత్ముఁ
డైస్మరించనట్టి యజ్ఞానమనుజుఁడె
ప్పట్లఁగనద్విపాద పశువుగాడె॥

ఆ॥వె॥ భక్తసులభునెపుడు భజియించువారల
పుణ్యమింతయనుచుఁ బొగడుటకును
జలజభవునకైనఁ జిలువతేనికైన
నలధిషణుకైన నలవియగునె॥

ఆ॥వె॥ జంతుజాలముననుజ్ఞానవంతులనుగా
మానవులనొనర్చె మాధవుండు
తనదుమహిమనెఱిఁగి ధన్యత్వమునుజెంద
దీనినరయరవని హీనమతులు॥

తే॥గీ॥ మతములందునిమగ్నులై మత్సరమున
నిన్నుదూషింతురెపుడు దుర్నీతిపరులు
వారలకుముక్తిగలదె యోవాసుదేవ
యెన్నిభవములనరులైననేమిఫలము॥

తే॥గీ॥ శైవులెందరో హరినామ సంస్తవంబు
సల్పశంకింతురే శాస్త్ర సమ్మతంబొ
వైష్ణవులుగొందఱిమ్మాడ్కి భవుని నామ
ముచ్చరింప రెటువంటి మచ్చరంబొ॥

తే॥గీ॥ తామసపురాణములుగొన్ని తాపసాళి
వలనఁగల్పింపఁబడెఁ బరాత్పరుననుమతి
సుజనకంటకులైన యసురులకొఱకు
నిదియెనిజమనిమూఢులు మదిఁదలంతు॥

ఆ॥వె॥ పఠనయోగ్యమైన భక్తిసులభమహి
మానువర్ణన ప్రసూనరాజి
భాగవతులకొసఁగుఁ బరమపదంబును
వేణునుడువనేల విస్తరించి॥

గద్యము.

ఇది శ్రీమత్పురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభోజమత్తద్విరేఫాయమాన, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోఢశకర్మాధికార శఠకోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిసత్పుత్ర, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక నాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరోమణీ శేషమాంబా గర్భపయఃపారావార రాకాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన విధేయుండును, బాలోపాధ్యాయుండును. నగు లక్ష్మయాభిధేయ ప్రణీతంబైనభక్త సులభ మహిమానువర్ణనంబను కవికర్ణామృతంబు సంపూర్ణము.

విషయసూచిక

శ్రీవేణు గోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

శ్రీమత్సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక

సంకీర్తనమణి మంజరి

తోడి రాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ కరిరాజ-వరద మాంపాహి॥

అనుపల్లవి॥ సురసేవిత-వరపదపంకజభవహర॥

౧ గానలోల-దీనపాల - దానవజలధరసమీరణ - సూనశరాసనజనక
మానితపావనమౌని - మానససరసిజమధుకర॥ కరిరాజ॥

౨ మందరధర - ఇందిరావర, నందతనయనాగతల్పగో - విందసుజన
వినుతముచి కుందావనజగదీశపు-రందరతనుసంభవహిత॥ కరిరాజ॥

3 శూలిమిత్ర -నీలగాత్ర. శ్రీలసురపురీనివేశగో - పాలమురాసురభం
జన - తాలధ్వజసోదరవన - మాలాధరమందహాస॥ కరిరాజ॥

కేదారగౌళరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ పాహిమాంనీలాబ్ద సమగాత్ర -పంకజనేత్ర ఆహవామర
వైరిచయజైత్ర - అతులితచరిత్ర॥ పాహిమాం॥

అనుపల్లవి॥ మోహకలుషలతాశితలవిత్ర - మురమథపుష్కర - వా
హినీజూటాగ్రధరమిత్ర - వరమాకళత్ర॥ పాహిమాం॥

౧॥ తారహారపటీరఘనసార-పారదశతార.హీరపారదకీర్తివిస్తార
సారసజ్జనమానసవిహార - సామజోద్ధార - సీరపాణిసహోదర
సుహారా - వారగంభీర॥ పాహిమాం॥

౨॥ కుందకుట్మలసదృశనవదంత- కురుకులకృతాంత-మందరాచల
ధృతిమహీకాంత-సుందరీరాధాకుచనిశాంతసులభసత్స్వాంత
నందనందనమహితగుణశాంత వందితానంత॥ పాహిమాం॥
౩॥ గరుడవాహనరుక్మిణీలోల - కాంచనచేల - నిరతసేవితభక్తసు
రసార - పరమశోభాకలితవనమాల - వసుదేవబాల - సురపు
రీశ్రీవేణుగోపాల - కరుణాలవాల॥ పాహిమాం॥

మోహనరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ మానాయకమాంపాలయ॥ మానాయక॥
అనుపల్లవి॥ దానవాహివైనతేయ॥ మానాయక॥
౧॥ దాసమానసాబ్జభృంగ - వాసుదేవవారిజోద్భవ - వాసవాది
బుధవినుతస - త్యాసమేత - తాపసార్చిత॥ మానాయక॥
౨॥ వేణుగానలోలచక్ర - పాణికనకచేలకుసుమ - బాణజనక
శ్యామలాంగ - బాణదైత్యబాహుఖండన॥ మానాయక॥
౩॥ పుండరీకవరదదేవ - పుండరీకనేత్రకౌస్తుభ - మండనసుర
పురగోపాల - భండనామరారిభంజన॥ మానాయక॥

కల్యాణిరాగము ఆదితాళము.

పల్లవి॥ వనజనయనబాహిమాం - దనుజాన్వయవిధ్వంస॥ వనజ
అనుపల్లవి॥ ఘనయదువంశాం - బునిధిసుధాధామ॥ వనజ॥
౧॥ కమలామనోహర - కలుషౌఘపరిహార - విమలగో
కులవిహార - సమరాసురసంహార॥ వనజ॥
౨॥ ఇందీవరనేత్ర - ఇందుశేఖరమిత్ర - సుందరనీలగాత్ర-
వందనీయచారిత్ర॥ వనజ॥

కాంబోజిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ వనజాక్షవరసురౌఘ-వినుతపాహిమాం॥ వనజాక్ష॥
అనుపల్లవి॥ ఘనతరయాదవకులకలశాం - బునిధితారేశ॥ వనజాక్ష॥
౧॥ ఇందిరామనోహర - నందగోకులవిహార - బృందారకభ
యపరిహార - మందభాగ్యాపహార॥ వనజాక్ష॥

౨॥ శ్యామలాంబుదసుగాత్ర - కామజనకకంసజైత్ర - సోమ
జూటాగ్రధిరమిత్ర - సామజనుతచారిత్ర॥ వనజాక్ష॥
౩॥ పరమనభీకృతకుచేల - కరుణార్ణవకనకచేల - నిరత
సేవితభక్తసురసాల - సురపురీవేణుగోపాల॥ వనజాక్ష॥

పూరవిరాగము - ఏకతాళము.

పల్లవి॥ పంకజాక్ష నేనీ - కింకరుడనుసుమీ-
శంక సేయక బ్రోవుమీ - శౌరి శ్రీ॥ పంకజాక్ష॥
అనుపల్లవి॥ పొంకముచేసుర - పురగోపాలఖ
గాంక వేణుధర - పంకవినాశన॥ పంకజాక్ష॥
౧॥ పలువిధములనే-బిలిచిన-బలుకవు-కలకాల-మిలలోదాసాళికి
సులభుడవనినుతి-సలుపుదురలు కేలయపరాధ మేమినా-వలన
శ్రీలలనా-ధవసైచ-గలన-గలచిన-గొలిచిన-నీకడ - నిలచిన
(వలచిన
జలజనాభనీపొలుపగుబీరము - దొలగిపోవునో - బలిమద
భంజన॥ పంకజాక్ష॥
౨॥ ననుబోషించెద - నని నెరనమ్మితి - నెనరుంచవుదీనా - వన
(ఘునదను
జాంతక - వనజాసనవందితభక్తాధీన - యనుమానించుటమె
(త్తనమ-
మొరవినుమ - కనుగొనుమ - యనయము - వినయము-
(చేబూజించెద
దనియుము - మొనయుము - మునిజననతనామనమున
వేగమె - యినతనయాహతె - వనమాలాధర॥ పంకజాక్ష॥
౩॥ అరయగవరసుర - గరుడోరగకి - న్నరనరుల - మరువకబా
లించెడి-దొరవనినీదురుతరచరణాబ్జము ల - స్మరియించి తెగా
చుట-కరుద-యిది-బిరుద-కగి-వరద - నరగున- నీ తెరగున-జే
రితినీ-మరుగున - మెరుగువా- స్థిరమగుభక్తిని - మురహర
భవనా - గిరమునుండినను - దరిజేర్చవెహరి॥ పంకజాక్ష॥

కాంబోజిరాగము రూపకతాళము.

పల్లవి॥ నమ్మినాడను -నెమ్మనంబుననిను శ్రీహరి॥ నమ్మి॥
అనుపల్లవి॥ ఇమ్మహిభక్తా-ఘుమ్ముమనకువ-రమ్ములోనగెదవని॥నమ్మి
౧॥ కరిమొఱవిని-పరుగిడికని - కరముచేగడ - రరిగివెసమ-కరిని
ద్రుంచియా-కరినినేలిన శ్రీ - కరుడవనినిరతము॥ నమ్మి॥
౨॥ వేలుచుబాంచాలినినునా- జోలగమున - జాలగబతి-మాలి
నందున - నాలకించిదు - కూలములనిడితని॥ నమ్మి॥
౩॥ పన్నగసురపురమునసెల - కొన్న వేణుగోపాలుడి-మున్నే
నల్పి - యున్న నేరంబుల - మన్నించెదవనికడు॥ నమ్మి॥

బిలహరిరాగము రూపకతాళము.

పల్లవి॥ పంకజనయనపరాత్పర - పాపహరకావవె॥ పంకజ॥
అనుపల్లవి॥ పొంకముచేభాసిలుసుర - పురవేణుగోపాల॥ పంకజ॥
౧॥ కరిగాచినదొరవనినే - గరమరుదుగమదిని - నెరనమ్మితిని
రతమునీ - వరమరసేయకను॥ పంకజ॥
౨॥ కొరమాలినకురుకుపలజుల-దురమునదెగటార్చి - వరకాంతే
యులబ్రోచిన - వడువుననన్నికను॥ పంకజ॥
౩॥ విరసంబుననడిరాత్రిం - చరసంఘాతమును, - బరమార్చిసురల
లగాచిన - తెరగునమానకను॥ పంకజ॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ నిన్నెనెరనమ్మితి - నీరజాభనేత్రనిజముగమది॥ నిన్నె॥
అనుపల్లవి॥ ఎన్నదగిన - శ్రీలసురపురమునసెల - కొన్న వే
ణు - గోపాలుడవనిమరువక॥ నిన్నె॥
౧॥ మారజనకమందమతినై - నేరకనేజేసియున్న - నేరములనీ
వెన్నక - నిరుతమునను - గారవించి - కాచెదవని -కోరికచే॥
౨॥ సారములేనట్టి సం - సారమనెడిసాగరమున - దూరిదారిగా
నకదడబడిదరి - జేరిచెదనియే - మారకనేమానసమున॥
౩॥ శ్రీపతిపాదచింతన - సేయువారలనునరక - కూపమునను ద్రో
యకకూరిమిచే - నాపదలెల్ల - బాపెదవనిపాయకనే॥ నిన్నె॥

యదుకులకాంబోజి – ఆదితాళము

పల్లవి॥ దామోదరదయయుంచవదేల - డలితేభదనుజసఖ॥దా॥
అనుపల్లవి॥ రామయదుకులాబ్ధి - సోమసేవకజన - కామధేనో శ్రీ
మామనోనాయక॥ దామోదర॥

౧॥ భావంబుననినునెరనమ్మితిని - భక్తాభిమానివని - భావజ
జనక ఏ - భావసుశశిద్య - ద్దేవదేవవసు - దేవతనూభవ॥దా॥

౨॥ పంతమునెనరున ననుగావగను - పలుమారువేడినను - దంతి
నుతవరా - నంతశయనదు - ర్దాంతకురుకులకృ - తాంత
పరాత్పర॥ దామోదర॥

౩॥ దాసునిపై నీకింతటిచలము - ధరబ్రోచుటకబలము - వాసవా
శ్రితపాద - వనరుహాలోచన - భాసురసురపుర - వాస
గోపాలక॥దామోదర॥

ఆరభిరాగము – రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీలాబ్దసన్నిభాంగ - నీరజేక్షణపోరెయెన్నను॥ నీలాబ్ద॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీలసురపురవరగో - పాలనిన్ననునంబిహే॥ నీలాబ్ద

౧॥ దావజ్వాలెగళుకివాసు - దేవనిన్నను ప్రార్థిలా - పావకనను
భక్షిసిమిగె - గోవళరనుకాద్య తెరది॥ నీలాబ్ధ॥

౨॥ తరుళతనదిగెద్దుర్ప - దురితవన్ను గణిసదలె - మొరెయన్నా
లిసిమాణదె - పరిపరివిధదింబేగనె॥ నీలాబ్ద॥

౩॥ సారరహితమాదనం - సారసాగరదోళ్ముళగి - దారియకా
ణదెబళలునె - తీరకెసేరిసికరుణది॥ నీలాబ్ద॥

వేంకటేశ్వరాంకితము

కేదారగౌళరాగము – ఆటతాళము.

పల్లవి॥ నీకుర్వ్యసములెవ్వరు - నీరజనేత్ర॥ నీకుర్వ్య॥
అనుపల్లవి॥ పాకవిధ్వంస్యాది సురనుత - పాపనాశనభక్తవత్సల
లోకరక్షకపాహిమాంశ్రీ-లోలసురపురవేంకటేశ్వర॥నీకు॥

౧॥ పరమపావనుడవీవు - నుతసుజనపాలన - కరిరాజవరద
ప్రోవు - కరుణచేతభవాబ్ధిజడులను - సరగనేలినసాత్వికుం
డవు - సురలకొరకుహిరణ్యకశిపుని - దురమునద్రుంచినన్నృ
కేసరి ॥నీకుర్వి॥

౨॥ మందరాద్రినిబైకెత్తి - జగములనుగాచితి - వొందుగమురళి
నొత్తి-నందముఖ్యులగూడుకొనిగో - బృందములనేలితివివర
గో-విందనినునెడతెగకగొల్చెద-నిందిరేశముకుంద కేశవ॥ నీ॥

౩॥ అంగనయాపాంచాలి - వినతించగోకలో-సంగితివినయశాలి
సంగరాసురమదవిభంజన -యింగితప్రదదీనబాంధవ-రంగగా
ధభుజంగతల్పక - తుంగవిహగకులేంద్రవాహన॥ నీకుర్వి॥

శ్రీ రా మాం కి త ము.

మోహనరాగము - అటతాళము.

పల్లవి॥ శ్యామలాంగుడౌశ్రీ - రామచంద్రునిగాంచి - నామ
నఃకుముదము - వికసించెను॥ శ్యామ॥

అనుపల్లవి॥ ప్రేమచేగౌసల్యా - భామామణికిబొడమి - యే
మారకసురపురి - నేలుచునుండిన॥ శ్యామ॥

౧॥ అనుజసమేతుడై - నెనరునగాధిసూ - నువెంటదెరలుచు-
మోదముచే-బనిపూనితాటక-బరిమార్చిభాసిల్లు,వనముజూ
చి-యతిచేనెనంగుస-వనముగాచి - మునిజానిశాప - మును
ద్రోచి-జనపాలకుండౌ - జనకువీటికి-జనిప్రమోదించి-వనజా
సనాదులు- వినుతిసల్పహ - రునిధనుద్రుంచి - తనుగోరుచు
న్నయ - వనిజయాసీ - తనుగనివరించి - శ్వశురునియనుమ
తం-బునుబడసిరా - గినుకచేగడు - జెనకిభార్గవుడడ్డగించగ-
ననిలోనాతనిమదమణచిపురమునుప్రవేశముజేసివెలసిన॥శ్యా॥

౨॥ సరగునబిత్రువాక్య- పరిపాలనమొనర్చ- కొరకుసౌమిత్రిని-
ధరణిజను-వరుసచేదోడ్కొ-ని-వనికేగిమారీచు-నిరసించి-వా
సుధేయిని-బరికించి-కానకనె- కాననుజరయించియంతటజటా

యువు-సరసకు వెడలి- తెరగు దెలిసికొని - కరవూదరమునశ-
బరియొసగుమ్ముదు - తరఫలములగొని- హరిసుతుంబారిగొని
హరితనూభవు-బరగ నేలుకొని- హరిసంభవునిగని-కరమునబి
లిచియాన వాలుం-గరమునతనికినొసగిరత్నా-కరము మేరంగ
ల్గులంక-స్వైరమణిని-వెదకుటకు దోలిన॥ శ్యామ॥

3॥ పొందుగ వనచర-బృందములునుముందు-ముందునడువగానం
దముచే-సందర్శించుచు భాను-నందనునితోన రగిర-వొండగను
సింధువునకై శరమందగను - వెరపుచేనదిమది - గుండగను
కృపయుంచినీరధి- యందు సేతువు - నెలరబంధించి - లంకం
జరించుచు-నందముగ బాణంబుసంధించి - యనిమిషచయం
బదు - దందదశకంధరునిఖండించి-తగుప్పుడమిచూలిని-సంది
యంబందక నేచేకొని-వందివర్గమువొగడనత్తరి- యందయో
ధ్యను జేరివిభవపు -రందరుండై రహి జెలంగిన॥ శ్యామ॥

మోహనరాగము.- రూపకతాళము.

పల్లవి॥ చూచితివె రాముని - జూడ్కులలర॥ జూచితివె॥
అనుపల్లవి॥ రాచకొమరుడై సుజనులను -బ్రోచునట్టిప్రభునినదుగో॥
౧॥ రవికులాబ్ధికె-రవసఖుడగు-ప్రవిమలాత్ముని - భవదూరుని-
భువనమోహనస్వరూపుని-సవినయైకగుణకలాపు ॥జూచితివె
౨॥ వాసిగలచిద్వి-లాసురావ-ణాసురారిని - కౌసలేయు - భాసి
లుసీతాసమేతుని-వాసవనుత-వేసరకనె॥ చూచితివె
3॥ వాలినిదునిమి - వైళముచే - హేళిజునేలమి - నేలినట్టి-శ్రీ
లసురపురీనివాసుని-నీలదేహునిగమవేద్యు॥ జూచితివె॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ రామచంద్ర శ్రీవాసుధేయా - రమణసలహుడై ॥రామ॥
అనుపల్లవి॥ సోమవరద - సురపురీశ - ప్రేమదిందలి॥ రామ॥
౧॥ దురుళనాగిబిడదెనిన్నను - శరణుపొక్కిరె - భరదికా
కాసురనకాయ్ధు - తెరదిమన్నిసి॥ రామ॥

౨॥ వాలియన్ను కోలతుంది - పాలుగెద్దుంశు - మాలిసుతన
పాలిసిన - లీలెయందది॥ రామ॥
3॥ జరిధొడణ్ణనగలినిన్న - పోరిగెబందిరె - కరుణదిందెవిభీష
ణన - పొరుదనోలీగ॥ రామ॥

ఆంజనేయాంకితము

మోహనరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ కోమలియితడేక - న్గానుము శ్రీసురపురి -
ధాముడై తన రెడి - హనుమంతుడు॥ కోమలి॥
అనుపల్లవి॥ ప్రేమచేనంజనా - కామినికుదయించి - కాపించి
సూర్యును - గడగి మింగినవాడు॥ కోమలి॥
౧॥ తరణిసుతునిమంత్రి - వరుడుతానై రామ - నరపాలాగ్రున
కువా - నరవిభునకును - నెరిచెల్మిగల్పించి - హరిచే వాలిని
దండ - ధర ప్రోలికినిబనిచి - కరముపొల్చెడివాడు॥కోమలి॥
౨॥ కడలిగక్కునదాటి - కడుదోర్బలాఢ్యుడై - విడకలంకా
పురిగో - పురమునకు - నడచిదైత్యులదునిమి - నగరిలో
జరియించి - పుడమిచూలినిగాంచి - వడినేతెంచివాడు॥కో॥
3॥ దశకంధరునిచేక - ర్కశమైభాసిల్లెడి - విశిఖమురమునాటి-
వేదనచేవి - శతుడౌసౌమిత్రికి - వాలాయముగనద్రి - దళులు
మెచ్చగ బాణ - దానమిచ్చినవాడు॥ కోమలి॥

నాటకురంజిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఏలనన్ను బ్రోవవునీ - పాలబడితి - పాలితాఖిలజన॥ఏల॥
అనుపల్లవి॥ శీలా - వాల - శ్రీలసత్సురపురి - నేలినహను
మంతుడనీ - తాలోలపదార్చనహిత॥ ఏల॥
౧॥ కేసరికుమారుడవై - వానరపతి - నాసచేఫలమని - వేసర
కవి - లాసముచే మింగి - వాసవముఖసురలగెలచి - వైరిం
చిపదవిబడిసితి॥ ఏల॥

౫॥ ధారుణివరకుంతిసుతుడ - వైరహితబకుబీరమడచి - క్రూర
కీచకునివధించి - కౌరవులనుచేగదచే - ఖండించినఘనుడవు
(గద॥ ఏల॥

భూరితరసుమధ్వమతో - ద్ధారకుడవై - ద్వైతంబునుగరపి -
వారకనద్వైతముమరపించుచు - ధీరత్వముచేపంపా - తీర
మునజరించినప్రభు॥ ఏల॥

పూరివిరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి॥ ఎంతబలవంతనో - సురపురిశ్రీమద్ధను - మంతరాయ॥ఎం॥
అనుపల్లవి॥ తాంతవెపంతమ - నాంతులంకిణీ - కాంతెయనెసెదని-
తాంతదాంతనివ॥ ఎం॥

౧॥ అడిగడిగడబల - దెడెకడెతడెయదెనడెనోడి - కెంగణ్ణుగళు-
బిడదడెనడరిద - కిడిగళవాల్మాడి - పల్గళి - కడిదు -
బాలదిం - బడిదు - కావ్పురి - నుడిదు - మడిసుత -
నుడిసుత - దనుజరను - గ్గడిసుత - కెడిసుత - గడబడిసుత
మనె - గడణామనడవియో - ధడ్డధడ్డధఢ్ఢడలెనె - కెడహిద॥

౨॥ లటకటిసుతవటు - వకటక టిలరణలం - పటనాగి - వంజా
ళాటవియో - శ్వటుకుటజచటకపటుకటకమనీగి - లతెగళ
పల్లటిసి - విజయకుత్కటిసిముళిసుసం - ఘటిసి - నటిసుత-
సెటిసుతతోళ్గళుపుటిసుతా - ర్భటిసుత - విటపివిటపపటలమ
నధటిం-ఛటల్చటల్చట్చటలెసెమురిదను॥ ఎం॥

౩॥ కరెకరెదసురర - కరచరణంగళు - కత్తరిసి - దుర్ముఖదు
ర్ధరరమండెగళ - నిరదొడెనుత్తరిసి - కరళ్గళపరిదు - కురు
ళ్గళతరిదు - బారళ్గళముదిదు - చరిసుత - సం - హరిసుత-
అక్షననొరిసుతా - బ్బరిసుత - దుందొళురమనిరె - దరి
ధరిదెనె - ఘుర్ఘురిఘుర్ఘుర్ఘురిలెనెసీళిద॥ ఎం॥

మోహనరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ వామాక్షినోడివనె - శ్రీమహాసురపురి - ధామదోళ్ళొరె యువ - హనుమంతను॥ వామాక్షి॥

అనుపల్లవి॥ ప్రేమదిందంజనా - భామినిగుదయిసి - కామిసిసూర్యన-కనిదునుంగిదపను॥ వామాక్షి॥

౧॥ తరణిసుతనమంత్రి - వరనుతానాగిబం - ధురబుశ్యమూక దోళ్ళిరుగుతిరె - శరచాపధరరాగి - గురురామలక్ష్మణరొడ గూడి - పంపాసరోవరకై దుపరిదాడి - నిందిరెరుమేశనుసంశ యపుమాడె - బెదరిరలుబేగనే - తెరళుతరసర - పోగెనె రెబందు - తద్రాజతనయర - కురుహుగళసరి - నిరదెకరె తందు - మలయాగభాగదొ - ళిరువతన్నయ - దొరెయబళి సందు - సుగ్రీవన్నపనిగె - పంమసౌఖ్యనగెయ్యురాఘవ - కరసితాళుగదింద వాలియ - హరణవనుహారిసివలీముఖ -హరి గెపట్టవుకట్టిదాతను॥ వామాక్షి॥

౨॥ కడలుగక్కనెదాంటి - బిడదెసువేలాద్రి - గడరిలంకాపురి గోపురకె - నడెదులంకెయనొడెదు - సగళదొళ్చరిసిబల్కా-య్పొరి - అరమనెయొళొయ్యనె లూరి - సీతెయనుకాణ దెబాయారి - బనదెడెగెనడెయుత - శోకనామకతరుగెదిం కిట్టు-కాకుత్స్థకులజన - మడదియళకం - డొడనెపొడమట్టు-సంతైసిరామన - బెడగినుంగర - పడగినదెకొట్టు - మత్తె పళతలెవణె - పడెదుగిడగళకడెదుద్జర - బడెదులంకెయుజ డిదుచుర్చుతె - ముడియమణితందిడుతెభూపం - గిడిదశోకవుబడిసిదాతను॥ వామాక్షి॥

౩॥ కలహదోళ్ళశముఖన - కడుబాణహతదిండె - కలియాదసౌ మిత్రి - మలగిదంతిరలు - సలెసంజీవినియను - నెలెగొళిసు వదకె - తాపోగి - మకరిజీవవనుసీగి - కాలనెమిగెకాళాగి గంధర్వనాయక - బలవుబరెగడ - బడిసిగెలెదుళిదు - ఖల మాల్యవంతన - కలకుతెడబల - కాల్గళింతుళిదు - పాతా

శకిరస - మలతుద్రోణా - చలవుతందిళిదు -సంజీవకరణియ
సలిసి శేషాంశజన ప్రాణవు - సిలిసికీర్తియపడెదురఘుపతి
నలిదుబహానెందలఘుభరతం - గొలిదు వేళిదసులభదూతను

శంకరాభరణరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ దేవసంరక్షిసొధీమంత - శ్రీవిలెసురపురదా -
ళావగంనెలసిర్పహనుమంత - బావాబలవంత॥ దేవ

అనుపల్లవి॥ సేవకన మొరెకేళ్ళుశ్రీమంత - సీతాధినాధన - సే
వకోత్తమక్షేమగుణవంత - అతిధృతినిశాంత॥ దేవ

౧॥ కేసరియకిశోరనాదందు - బాలార్కననుకం - [illegible]
డునుంగిదిగగనక్కైతందు-వాసవాధ్యరజడదుసలెసింము -[illegible]
చిపదవియ - నోసరిసదేవరవుపడెదై - [illegible] -
కరుణిసు తెబందు॥ దేవ

౨॥ కుంతియుదరదొళొగిదుచిగిదాడి -భీమాభిధానది- [illegible]
ననుకొందుపగెమాడి - పిం తెకీచకనన్ను [illegible] - [illegible]
రనెల్ల - నింతుగదెయింహాతిసిమడిసిది - [illegible] -
మన్నిసినోడి॥ దేవ

౩॥ భూరిమధ్వారమతదొళవతరిసి-గురుయూపదిందె-[illegible]
వనుబిత్తరిసి - సారినుడిదద్వైతవనుమరెసి - [illegible]
త్రోద్ధారకనుసినాగిమెరెదై పంపెయొళ్చరిసి-దురితవనొరెసి

శంకరాభరణరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ ఇవనేనింతిహానునోడునో - డీసురపురదలిహై॥ ఇవనే

అనుపల్లవి॥ భవదింశ్రీరామచంద్రన - బంటనాదహనుమ॥ ఇవనే

౧॥ పరమనీచరావణనపట్టణకె - ప్రళయవహ్నియివను - [illegible]
వదిందబలిదక్షనకంఠకె - కాలపాశమివను - మరణాకె[illegible]దిహా
మాల్యవంతనిగెమర్మభేదియివను - దురదొళ్మలతిహాధూ[illegible]
ద[illegible]గె - ధూమకేతువివను॥ ఇవనే

౨॥ మడియదాజరాసంధనహ్వాడ[illegible]గ - కడియువకొ[illegible]లివను-తేపే
యబాబకాసురనరుండకె - గుడుగదసిడిలివను - తుడుగనాడ

కీచకనగుండిగిగె - తుపాకిగుండివను - కడుగలిదుర్యోధనన
తొడెగెబ - ల్గండగత్తలివను॥ ఇవనే॥
3॥ వరభగదత్తనగర్భభేదనకె - వజ్రఖడ్గమివను-కురువంశోద్భవ
కుంజరంగళిగె-క్రూరసింహమివను- వరగళుబేడువభక్తజనరిగె
స్వర్గధేనువివను - కరుణెయిందసుగ్రీవసప్రాణవు - కాయ్దుమె
రెదనివను॥ ఇవనే॥

సరస్వత్యంకితము

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ మముబ్రోవుముభారతి- వేగ - మన్నించుముమాస్తుతి॥
అనుపల్లవి॥ కమలాసనునిరాణి - కాళాహిసమవేణి - విమల
గుణశ్రేణి - వీణాపుస్తకాంచితపాణి॥ మము॥
౧॥ నిరతముశ్రీహరిపై - భక్తి-నిలుచునటులసల్పి - పరులనుద్ధరిం
చెడి - ప్రజ్ఞావంతులనుర్వి - చిరంజీవులనొనర్చి - స్థిరమగు
సత్కీర్తినిబడసి॥ మము॥
౨। దేశాధిపులయెడ - సదు - ద్దేశముగాన్పించుచు - శ్రీశుని
దయచేబ్ర - కాశవంతులైన - ధీశాలులనుసరగ - దీర్ఘాయు
ష్మంతులగావించి॥ మము॥
3॥ రమణసురపురశ్రీ- రుక్మిణి - రమణునిభక్తసమూ-హముసా
లిటికిగల్ప - ద్రుమమైయభీష్టముల - గ్రమముననొసగెడి -
కల్యాణసద్దేవతవై॥ మము॥

రుద్రాంకితము

సురటరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ పాహిశంకర - మాంసదా॥ పాహి॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీహిమగిరిజా - చిత్తమనోహర॥ పాహి॥
౧॥ అమరచయావన - హాలాహలసేవన - కమల
జేంద్రముఖ్య - గణపరిభావన॥ పాహి॥
౨॥ సామజాసురజైత్ర - సారపాండురగాత్ర - సోమ
ప్రభాకర - భీమానలనేత్ర॥ పాహి॥

౩॥ సదయసురపురిస - త్సదనతా శేశధర - కదనదై
తేయని - కాయసంహార॥ పాహి॥

మోహనరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి॥ గంగాధరనుతసం - క్రందన॥ గంగాధ॥
అనుపల్లవి॥ సంగరావనీస్యందన - గుణవందనైకా- నందన॥ గంగా॥
౧॥ భుజగవిభూషణ - త్రిజగతోషణ - కుజనచయమనో
భీషణ - రిపుపేషణ - మృదుభాషణ॥ గంగాధ॥
౨॥ సురభయవారణ - గురుతరవారణా - సురజీమూత
సమీరణ - లయకారణ-స్మరమారణ॥ గంగాధ॥
౩॥ రమణసురపురిసం - క్రమచంద్రశేఖర - నమితానిలవసు
భాస్వర - మధురస్వర - సానశ్వర॥ గంగాధ॥

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ నిన్నె నెరనమ్మితి -ప్రమథగణ - సన్నుతపశుపతి॥నిన్నె॥
అనుపల్లవి॥ ఎన్నదగినవి-పన్నభక్తౌఘప్ర - సన్నుడవనిమది॥ నిన్నె॥
౧॥ దురితవినాశంకర - పరమనయ - భరితజనశంకర - దురము
ననుమతుల - బరిమార్చిసరగకిం - కరులనేలితివని॥ నిన్నె॥
౨॥ కలకాలమేపారగ - మనమునం - దలరిదాసులుసేయు-సల
లితారాధన - కలరిమెలమివర - ములనొసగితివని॥ నిన్నె॥
౩॥ గురుతరమగుసుర - పురమందిరవాసమహేశ్వర - స్మరియిం
చువారల - మరువక బ్రోచెడి -దొరవనిసరగుననను॥ నిన్నె॥

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ కంటివేమారుని - వా - ల్గంటిశికరుని॥ కంటివె॥
అనుపల్లవి॥ తుంటవిల్తునిదునిమినవము -క్కంటినిప్పుడుకరువుదీర॥కంటి॥
౧॥ ఇందుశేఖరుని-ప్రమథ-బృందవందితుని-స్కందవరదజనకుని
గనుల - విందుగాగవిశదముగను॥ కంటివె॥
౨॥ కాలకాలుని-కరు-ణాలవాలుని- శూలధరుగపాలినిఘన-శైల
జాసమేతునిందు॥ కంటివె॥
౩॥ పరమపావనుని - సుర - పురనివాసుని - కరమరుదుగ -

సురవితతిని - సరగనేలినసవనవైరిని॥ కంటివె॥

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ భజిసువెహరనె - నీరజరిపుధరనె॥ భజిసువె॥
అనుపల్లవి॥ సుజనవితతి-గజరతరువె-రజతగిరియో-భ్రాజిసువవనె॥భజి॥
౧॥ ఫాలనేత్రనె - వనమాలిమిత్రనె - నీలగళనెనిగమ
నుతనె - కాలవారణకలితహారియె॥ భజిసువె॥
౨॥ చారుచరితనె - కృపా - సారభరితనె - భూరితరసవా
రియె - ఘన - మేరుచాపనె - మారమారనె॥ భజిసువె॥
౩॥ మంగళాంగనె - సర్వ - మంగళావృతనె - రంగత్సురపు
రనికేతన - గంగాధరమృడనెపోరెయొ॥ భజిసువె॥

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ సోమశేఖరనె - గిరి - జామనోహరనె -
రామణీయకమాదరాజత - భూమిభృచ్చరనె॥ సోమ॥
౧॥ శక్తిధరపితనె - వి-రక్తిధరహితనె - భక్తియిందలి - భజిసు
వజనరిగె - ముక్తియిత్తపనె॥ సోమ॥
౨॥ శౌరిమిత్రనె - నవ - గౌరగాత్రనె - ఘోరదానవ -
వారివాహన - మీరణనెహరనె॥ సోమ॥
౩॥ అంగజారియె - సా-రంగపాణియె - కంగొళిపసురపురసుస్థిత
శ్రీ - భృంగివందితనె॥ సోమ॥

విఘ్నేశ్వరాంకితము

హరికాంబోజరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ శరజాతభ్రాత - హరిసుత -సురనుత॥ శర॥
౧॥ పాహిగౌరతర-దేహసుమూషక-వాహనరాజిత-ధర,పురచర॥
౨॥ వారణరాణ్ముఖ - భూరివిఘ్నభయని - వారణనిర్మల -
ముని, జనా, వన॥ శర॥
౩॥ రమణసురపురిసం - క్రమభవసేవక - సముదయసేవిత -
సదా - భీష్ట - ప్రద॥ శర॥

హితబోధనము

ధన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ వినుడిసుజనులారమీరు - ఘనతగల్గువిషయమున్॥విను॥
అనుపల్లవి॥ మనమునసంతతము దేవతా-వినయభక్తియుక్తులై॥విను॥
౧॥ నీటిబుగ్గయగుశరీరము - నిత్యమనుచునమ్మక -
మేటిపనులసల్పియశ - శ్చేటినిగూడుటదగున్॥ విను॥
౨॥ నీచకార్యమునసుమదిని - నిల్పికాలముగడపక -
వేచిసుజనసంఘమునకు - వేగదోడ్పడవలయున్॥ విను॥
౩॥ శవముగాచుమాడ్కిద్రవ్య - చయముబ్రోవదగునమా -
ధవుడుమెచ్చునటులసల్పు - భవముసాఫల్యమౌ॥ విను॥
౪॥ మాటికికగల్గదీపుట్టుక - మంచిత్రోవనెదకుడీ -
మూటలనుభరించుగాడిద - పాటిబ్రతుకనేటికి॥ విను॥
౫॥ ఇలసురపురవాసశ్రీర - మేశునిహ్యాదినిడుకొని -
పలుమరుధ్యానించుచున - త్పథముబడయవలయును॥విను॥

గద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభోజమత్త ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార శఠకోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిసత్పుత్రి, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రాఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రావిడామ్నాయ ప్రవర్తక. గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక నాటకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రంగయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరోమణీ శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రాకాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన విధేయుండును, బాలోపాధ్యాయుండును, నగు లక్ష్మయాభిదేయ ప్రణీతంబైన భగవత్సంకీర్తనలను కవి

కర్ణామృతము

సంపూర్ణము.

శ్రీవేణు గోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

శ్రీ శ్రుతుత్సురపురీ వేణుగోపాలాంకితాంధ్ర కర్ణాటక

శృంగార సంగీతమాలికా పుంజంబు

మోహనరాగము — చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏమనివివరింతు - నెలనాగవిరహా -
మింతింతగాదురా - మితిమీరెరా॥ ఏమని॥

అనుపల్లవి॥ వేమారువ్యధచేత - వెలదియూర్పులువిడచి -
సామియటంచునీ - నామమెమదినెంచు॥ నేమని॥

౧॥ కరకంకణముసంది - కడియమైచెలగెనా - కడయమెమేఖలా
గరిమనొందె బరికింపమదనాగ్ని - ప్రబలిమైజాళువ-కరగెను
గన్నీరుజడియై - దొరగెను-సైచకనెధరపై - దొరగెను-హిమ
జలముజిల్కగ - వెరచివేసిల్లనుచు - మొరలునురా-తలిరాకులి
డగా-తరుణిస్మరశిత-శరము లివి యనురా - కెందమ్మిలుంచగ
జురుకులనిబ - ల్బొరలసాగెనురా - మలయజముసలడగ-సరగ
కతకతనుడికిచిటెలియ - అరమణీమణిసరస్సుండిన - తెరవ
కుచములపైపడగగల - వరముచేనది - యులికిపడియె॥నేమని॥

౨॥ అంతరంగముననె-లంతస్రుక్కుచునుండ - గంతుడమ్ములనెద
గాడనేయ-వంతచేగడుసోలి-వడిదెలిసిశిలపించె హారాంత్రకాడ
తత్ప్రతిపైనీ, కింతసాడ-తుమ్మెదలుజుమ్మని - చెంతపాడ-శుక
పికసమూహము-వలతగించుచు-రంతుసేయగను-బనిపూని వే[illegible]

మే-సంతసిలి-చందురుడు వెలయగను-నిప్పులవలెంగడు-వింతగా వెన్నెలలుగాయగను -జలిగాడ్పువీవగ- నంతమారవికారసార మొ-కింత హెచ్చగ బాన్పుకొప్పవరు-లంతవహ్నికణములనుచు దా - నింతియిప్పటికేమియయ్యెనో॥ ఏమని॥

౩॥ మదిరాక్షి నినుబాసి -మను పెందుకనిరోసి- మరణసాహసమెం తో-చేయసాగె-బెదరకవని కేగి - మద కేకులనుపులుల -పొద దూరె-గొజ్జగినీటి-సదిజేరె-భుజగమునుబట్టె-మదిగోరె-లేదా కటీవను-వదలకనె మెడజుట్టికుదియించె-గేదగికటారిని-బదను సే యుచు-నప్పుడెదనుంచె-బూదేనెలో దా -బిదపకపురముపోసి మెదియించె-వినుమికసురపురీ- సదనశ్రీగోపాలనీవా-సుదతిచె క్కిలినొక్కి-గుబ్బల- నదుముచునుగెంబెదవియందలి-సదమల సుధనుగ్రోలికలయుమి॥ ఏమని॥

కేదారగౌళరాగము - ఝాపుతాళము

పల్లవి॥ మదినుంచదగుదాని - మాయలకును
జిక్కి - మరచిపోదురెనాహితవు॥ మది॥

అనుపల్లవి॥ మదసభూతముపోకి - బెదరియుండగను
నె - మ్మదిమణితముచేత - మంత్రించిమాన్పినది॥ మది॥

౧॥ పలుగాకిమరునిపూ - ములుకులెదనునాటి - బలితంపుగాయ ములు-ప్రబలిగాసిలగనా - కులుకుగుబ్బలనున్న - కుంకుమ గంధం-బలదిమాయించిన - యరుదాయుపకారమును॥ మది॥

౨॥ విరహామనెడసా - గరమునమునిగెంతో - పరితపించుచు నుండ - బంచకే తెంచినే - గరుణచేనాకుచ - కలశములనునీ- కరయుగమునననిచి - దరిజేర్చినమేలు॥ మది॥

౩॥ వరుసదప్పక తాము - జ్వరచును రేబవలెచ్చి - పొరలుచుండగ జూచి - పరికించివడిగభా - సురసురపురినేలు - వరవేణు గోపాల - సరగుసురతలోప - చారమునబాపినది॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మోసపోతి-వాని-బాసలునమ్మినే॥ మోస॥

అనుపల్లవి॥ నాసామినన్నెడ - బాసియుండడనినే॥ మోస॥

౧॥ నెడవిల్తుదాడికి - వెరచితానదెరాగ - ముడిగొన్నకుచదుర్గ-
ములజేర్చలేదె - పడతిరో నాసామి - పలుదెరగులమాట -వ
డగండ్లమూటని - వచియించుపెరిగినే॥ మోస॥

౨॥ మదనతాపముపేర్చి - పెదవులెండినుదురా - నెదురేగియ
ధరామృత - మియ్యలేదె - మదిరాక్షినానెనరు - మదినైన
దలచక - ముదమునదానిల్లు - పదపడిచేరెనే॥ మోస॥

౩॥ వలపనెడిచీకటి - వలనదడబడుచుండ - వెలదిరొచిరినవ్వు -
వెన్నెలనెరపి - సులభునిగజేసితి - సురపురిగోసాలు - డల
దానిగరయుట - కలనైనదెలియక॥ మోస॥

బేహాగరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ వేలాగులనేబతి - మాలినరావిది - మేలసురపు
రిగో - పాలహరి॥ వేలాగుల॥

౧॥ మక్కువచేజవి - మాటలాడుచునీదు - ప్రక్కిటిపీడియమొ॥
సంగుచును - జెక్కులికొనగోట - నొక్కుచుమోవి
చక్కెరలాగెడినాసామివని॥ వేలాగుల॥

౨॥ తటకుననాదుచ-క్కటికివిచ్చేసిము-చ్చటదీరగబ-ల్మోహమున
బటువుగుబ్బలనప్పె - బాగుగనదిమిలం- పటమును బాపగల-
విటుడవని॥ వేలాగుల॥

౩॥ సంగతిచేదగు-బంగరుమేడయందు -సింగరపుజెయ్యోల జేయు
చును-పొంగుచు వేగమా-లింగనమొనరించి-యంగజుకేళిలో
న - నే లెదని॥ వేలాగుల॥

బేహాగరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మాటలచేదీరునాతమి - బోటిరోనోటి॥ మాటలచే॥

అనుపల్లవి॥ నీటుకాడు-నాటివలె-బాటనాపై -పాడకున్న॥మాటలచే॥

౧॥ మారసుకుమారుడున - న్వారచూపులజూచుచును -గోరిక-
లూర-వారక-తీరాచను- లీరగదా- గోరులుంచకున్న రిత్త॥

౨॥ వాలుగంటివాడునాదు- మేతా మోవిపానకమును-గ్రోలుచు-
బలు-ప్రేలుచు-మూలిఖిచే- వేలాగుల- లాలించకనున్న జల్లి॥

3॥ రేపవలుసురపురీ - గోపాలుడు - నాపాలివంత - బాపుచు-
వలపు-జూపుచు-నోపికచే-గోపానుమ-చాపు కేళిగూడకున్న!

మోహనరాగము - చాపుతాళము.

పల్లవి॥ అలుక జెందుటకునే - నన్న దేమిరసామి -
పలుమారీలాగైతె - బాగాయెగా॥ అలుక॥

అనుపల్లవి॥ అలసీమాటిచెంత - కలిగిచెన్నారగ - గులికి
కౌగిలించు - కొన్నా వటంటినా॥ అలుక॥

౧॥ తళతళమనెడిచె - క్కులయందునింపొందు - నెలవంక లేమని
పలికితినా -చెలువుడమోవిపై- చెలగుచునుండిన- పలుకెంపు
లేమని - తిలకించియంటినా॥ అలుక॥

౨॥ సదయుడనీదుపే - రెదపైనవకాశ్మీర - మదియెందులదనిని-
న్నాడితినా - చెదరకనున్నదె -న్నదుటలత్తుకయెటు - లొ
దవెదెల్పుమటంచు - గదిసినేనంటినా॥ అలుక॥

3॥ వాలుగంటిరో మరు - కేళిగూడుటకుజా - గేలరమ్మనిబతి-
మాలివేడ - శ్రీలసంతతమాభా - సిలుసురపురిగో - పా
లరేయిచాల - బడలితివంటినా॥ అలుక॥

సురటరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఏమనినేదెల్పుదు-రామరామారామావిరహామునీ॥ కేమ॥

అనుపల్లవి॥ తామసంబు - లోమశ్రేమైనను - గామించక -
గోమలినీ-నామమె వేమరుపల్కున॥ ఏమని॥

౧॥ మారవహ్ని ప్రబలిమైబం - గారుకరుగ - ధారుణిపై - వ్రా
లెను - మేరమీరిన విజాగౌనరించినయా - సారసీవాస
తిముఖి - సారసమునుగనదుర్లభ॥ మేమని॥

౨॥ తామరసములుంచగ - గామునిశరజాలమనితలచును -
నేమమున వెన్నెలలగాంచి - వేమరుదావానలమని - తా
మనమున భావించెడి॥ నేమని॥

౩॥ శ్రీయుతసురపురగోపాల - రాయన్యాయమానీవిటు
సేయగ - గాయజునికలహమున నెడ - బాయకపైకొని
నీవా - నాయికయుసురులనిల్పుము॥ ఏమని॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ న్యాయమానన్నిటులనేచుట- నాసామినీకిది॥న్యాయమా॥

అనుపల్లవి॥ కాయజునిశరాళికోర్వ - నాయకశిరోరురత్నము॥న్యాయ॥

౧॥ తులువయైనతలిరువిల్తుని-దాడికిసహించక-నులికిపడిభయంబు
నొందిరా- నలతెరంగెరింగికుచగి - రులజేర్చిన దెదదలంచక॥

౨॥ వలపనెడిచీకటివలనగడు - దడబడుచునుండగ - గులుకుచుజరి
నవ్వనదగువె - న్నెలనెరపితటాలునని - న్నులభు
నిసల్పినదియెంచక॥ న్యాయమా॥

౩॥ గొప్పవాడవనుచునమ్మితి- సురపురమునం-దెప్పుడునెలకొనిన
గోపాల-తప్పులక్షమియించుచునీ-వొప్పిదముగరతులదేల్పక॥

బేహాగరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏమనిసితోనేదెల్పుదు - నేలినవాడ॥ ఏమని॥

అనుపల్లవి॥ భామామణివిరహాము-కామునిడెరుగునుసుమీ॥ ఏమని॥

౧॥ మదనవహ్ని జ్వాలలకు - మైపసిడిగరుగగను - మదవతి-చా
లామదిధృతి-వదలినన్ను బాసితెహా-సకయయనిసంస్మరించు॥

౨॥ సారసములనుంచగ-మారాస్త్రములనిక్రీడల-గోరదు-వని-జేర
దు-సారెకుగన్నీరొగిము-న్నీరై చెంత-బారుచుండె॥ నేమని॥

౩॥ నీటుగల్గుసురపురి - నిలయశ్రీవేణుగోపాల - యేటికి- ము
మ్మాటికి-బోటినివిడనాడెదు- నేటికిక్షమించిప్రోవు॥ యేమని॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ చాలుజాలునేలనాదు - మోలదాచెదు॥ చాలుజాలు॥
అనుపల్లవి॥ ఏలికనీముఖకమలమె - బైలుపరచును॥ జాలుజాలు॥
౧॥ నృపతినీకనులెరుపగుటకు - హేతువేమనగా -
జపలనేత్రభాగ్యరేఖా - జాలమనియంటివి॥ చాలుజాలు॥
౨॥ ఉరమునగలకాశ్మీరమెం-దొదవెననియన -
గరితనీదుకోపదృష్టి - కాంతియనియంటివి॥ చాలుజాలు॥
౩॥ నొక్కులకొనగోటినొక్కు - లెక్కడివియన -
గ్రక్కునజవ్వాజిపిల్లి - గరచెనంటివి॥ చాలుజాలు॥
౪॥ ఎలమిమోవిపైగలకాటు - లెందులవియన -
జిలుకకుముద్దియ్యగనె - గలిగెనంటివి॥ చాలుజాలు॥
౫॥ పరగుసురపురీనిలయగో - పాలశేఖర -
మురయునుదుటెలక్కజూప - మోముద్రిప్పితివి॥చాలుజాలు॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ వలచిమోసపోతినెచాన - కలహంసయాన॥ వలచి॥
అనుపల్ల॥ అలసతికడకేగినన్ను-జులుకదనముజేయడనుచు॥ వలచి॥
౧॥ పడతివినవె - పురుషులమాట - నడగండ్లమూట - యెడపక
నమ్మగరాదని - పుడమిజనులు - నుడువగవిని॥ వలచి॥
౨॥ మరునిపూములుకులపాల్సేసి - ధరనన్నుద్రోసి -
సరసిజాక్షియింటికీడ - కరుగుదేరడంచునెంచి॥ వలచి॥
౩॥ పరగసురపురీనివాసగో - పాలావతంసుడు -
సరగునదనలేతప్రాయమా - తరుణకొప్పగించడనుచు॥వలచి॥

తోడిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ సరసుడదానిల్లుచేరి - సరగనామేలు - మరువదగున॥సర॥
౧॥ మరునిశరము - లురమునజోర - నెరచిరాగనే -
సరసిచనులనున్నగంధ - మలదిమాన్పివది॥ మరువ॥

౨॥ ఘనవియోగసాగరమున - మునిగియుండగ -
స్తనకలశములనునీకేల - నునిచిప్రోచినది॥ మరువ॥
౩॥ శ్రీలజెలగుసురపురిగో - పాలశేఖర - లీలచేరతు
లదేలించి - యేలుకొన్నది॥ మరువ॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ తోడితేగదె - వేడుకొనెదనావిభునినిటకు॥ దోడి॥
అనుపల్లవి॥ చేడెరోమును-గూడి-నన్వీడ-నాడియేగినవరు॥ దోడి॥
౧॥ ప్రోడవనుచునన్ను బొగడి - మేడనున్న పాన్పుజేరి -
వేడుకచేనా - నాడుపరతికై - వీడెమొసగినవిటు॥ దోడి॥
౨॥ భావజుడుబాధింపసాగె - కావవెయనికౌగిలించి -
తీవిచేతేనె - ద్రావనిమ్మని - మోవిగరచినఘను॥ దోడి॥
౩॥ సింగరమునజనులనలిమి -, యంగజుక్రీడలనుది
నిగ-రంగజేసిన - రంగత్పురపురిగో - పాంగనాజారుని॥ దోడి॥

మోహనరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ అంతలోదెల్లవారె - నయ్యోనేనేమిసేతు -
వంతవడమేమదికి - పశముమీరి॥ అంతలో॥
అనుపల్లవి॥ ఇంతిరోనెనరుచే - నంతరంగమునందు -
గాంతునినేవలచి - కౌగిలించుచునుండు॥ నంతలో॥
౧॥ పరసునినేవలచి - సరసకుజనిక్రో - వ్విరులపానుపుజేర -
విభుడునాడు - కురులునున్న గదువ్వి - కొప్పుచక్కనమర్చి-
గురుకుచంబులతనదు - కోరులుంచుచునుండు॥ నంతలో॥
౨॥ ఇన్నిదినంబులు - నన్నువాడెపబాసి - యున్నందునలననే
నెన్నరాని-కొన్నిముచ్చటలాడు - కొనివానివోవిపై -చెన్ను
గనామోవి - జేర్చిముద్దిడుచుండు॥ నంతలో॥

పూరికల్యాణిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఆడవారికిదైవ - మంటేలచేసెనో - జోడువీడగ
నాయె - జేడియరో॥ ఆడవారికి॥

అనుపల్లవి॥ మూడునాళ్ళతనితో - ముచ్చటాడకున్న -
పాడింటరాచిలుక - పలికినవిధమానె॥ ఆడవారికి॥

౧॥ కడకుబోవకమున్నె - కడుమొటిమలెడతెగక - వసగ
నెమ్మోమున - బొడచూపెనె - వెడవించిననగ[illegible] - [illegible]
కానవలెచెమ్మ - లుడుగకచెమరించెనె - [illegible]
ముల్కి - పడెనానుగదనా - పమకటిలుగనాయెనె -
వానిమోవి - విడెమందుకొనలేక - విభునినెనెపజాలి -
గడియయొకయేడయ్యెనె - గోడయ్యెనె॥ ఆడవారికి॥

౨॥ చెరగుమాసినదాని - తెరువుబోరాదని - [illegible]
వ్రాసిరో - హరిహరినాయుసు - రంటదెవారికి - [illegible]
కివచ్చెనె - విరులపానుపువిడిచి - వేడుకకై పంచె - [illegible]
కినిద్దుర - రాకపొరలి - సరిగరాత్రికేవ - రాత్రియయ్యెనె
మరుడు - కెరలికేకలువేసెనె - నేసెచనె॥ ఆడవారికి॥

౩॥ కన్నీరుకావిగొని - కాలువలైపారె - చిన్నపోయెనెనెమ్మో
నము - కన్నెపాయమడవి - గాయువెన్నెలాయె - నన్నమ
రుచిదోచెనె - మన్నించియీముట్టు-మరలిరానట్టుగ-మంచి
మందులుంచవె - కరుణించవె - పన్నుగసుదతిరో-వాలుమా
నాలవనాడు - నన్నేలువరకీతమి - మానదుసుమీ॥ ఆడవారికి॥

కల్యాణిరాగము రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీయొయ్యారము - నేగాంచితి - నీయెడ॥ నీయొయ్యారము॥

అనుపల్లవి॥ తోయరుహాన - యన - నాయకాగ్రమణి -
పాయకిమదిని - బలుమారరసితి॥ నీయొయ్యారము॥

౧॥ ఎదగుంకుమ- మెవరివలన- నొసగెనన- సుదతికి ను-మాసి-
యనిను- డివితి- వదయచాల - నాదుమ్రోల- పదరువేల-
పలుకుదెలిసెబేల॥ నీయొయ్యారము॥

౨॥ కనుల నెరుపు - గలిగె నెచట - యనియన - వనితభాగ్య -
రేఖయనుచు ననలే - యినుడవినుము - నుడిగై కొనుము -
మనికిజనుము - బ్రతుకు దెరువు గనుము॥ నీయొయ్యారము॥

౩॥ పరగ సురపురగో - పాలనుదుట - లాక్షా - వరమిదెట్టులాద -
వెనన - జాణిగితి - సరసజేర - దగదు పోర - తిరుగమేర -
గాదు విసుహామిార॥ నీయొయ్యారము॥

బిలహరిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి॥ మదినిడవలెగాని - మరచిపోదు రెప్రియ -
సుదతిని మోహించినా - సదనము సిగ సించి -
చలము నుసాధించి - సగమున న్నొ నరింతురా॥ మది॥

అనుపల్లవి॥ మదనభూతము సోకి - బెదరిన తరిగాంచి -
మనిమణితము చేత - మంత్రించి మాన్పినది॥ మది॥

౧॥ వరరాయని పూ - ములుకు లెదం దూరి - బలితపు గాయ
ము - ప్రబలిగాసిలగ - పలుమారు మమతచే - భావము
నవలచి - కులుకు గుబ్బలనున్న - కుంకుమగంధము - నలది
మాయించిన - చెలువైన తోడ్పాటు॥ మది॥

౨॥ విరహాము నెడిసా - గరమున మునిగి - పరితపించుచు
నుండ - పంచకే తెంచి - పరిపరివిధముల - భయమును
బాపినే - గరుణచే నా కుచ - కలశములనునీ - కరయు
గమున నిడీ - దరిజేర్చిన మేలు॥ మది॥

౩॥ నిరతము న్మదన - జ్వరముచే బడలి - పొరలుచునుండగ -
నెరిబరికించి - మరిపము గదురగ - మోదము గలిగించి -
పరగ సురపురి నేలు - వరగోపాలుడ - సరగున సురతో
ప - చారమున బాపినది॥ మది॥

రాగము–తాళము

పల్లవి॥ నాతిరో వినుము – నాసామియె – నర్మినక –
పటముదనకుదగునటె – నాతో॥ నాతిరో॥

అనుపల్లవి॥ ఈతెరగగునాయంచు – నెంతయునాడు –
చేతోంబుజమున – నలరారితి॥ నాతిరో॥

౧॥ పాయననుచుదా–బాసలుసలిపి – మాయిలాడియిలు–మానక
జేరె – న్యాయమతిన – శ్రేయమునక – పాయమొదవె –
శ్రీయుతుండట॥ నాతిరో॥

౨॥ నునుకొనినను దా–నెనసినభావము–బనివడిదానితో– బ
ల్కుటమేల – తనవలననె – జనితమయిన – దనుకొనవల –
సినదిమొకడ॥ నాతిరో॥

౩ పరమసురపురిగో–పాలుడనుచుమది– వరియించితినినే–నరయని
దానన్నె – పురుషులపలు – కురహిాలివవ – కరకలముడి –
కరణిధరణి॥ నాతిరో॥

పూరికల్యాణిరాగము – రూపకతాళము

పల్లవి॥ తొంగిచూచిపోయె – దొంగజాడలవచ్చి –
తొయ్యలిపేరేమి – తోయజాక్షి॥ తొంగి॥

అనుపల్లవి॥ రంగుగసురపురి – రాజగోపాలక –
కొంగుముసుగువెట్టి – నంగనాచియొవతో॥ తొంగి॥

౧॥ నగరివారుచూడ – నత్తులంచమిచ్చి – సొగసైననసొమ్ముల –
సుళువింతసేయక – మగనాల్నేనొట – దిగులైనమదిలేక –
సగమురాతిరివచ్చి – వగలాడితానెవతో॥ తొంగి॥

౨॥ చిలుకలుగొరవంక– లులికిపంజరమున– పలుకకుండగపునుగు–
జిలికించి–పులకించి– వలరాజువెనుకకే– కలువేయబడకింటి–త
లుపుదాపునవిలిచి – కులుకులాడియెవతో॥ తొంగి॥

3॥ నెయ్యంపుచెలులునో– రెత్తనీయకమచ్చు– చయ్యనజల్లినా–
సవతిపుక్కిటివిడియ – మొయ్యారమునసీ – కియ్యగోరికుసు
మ – శయ్యదాకవచ్చి – గయ్యాళితానెవతో॥ తొంగి॥

౪॥ గిలుకుమంచము నెక్క - నలవిగాదనిమదిని - దెలిసినన్నపుడో
మ - తెరచాటుననుండి - వెలిరతియైనగా - వలెననికను సైగ - సలిపి
తనచనులుదా - నలుముకొన్న దేవతో॥ తొంగి॥
౫॥ ఆవలిమోమైనే - నలిగిపవ్వళించ - నినికౌగిలించి - నీవిజేవద
లించి - మోవితేనియలాని - ముద్దులిచ్చియల్ల - తావునజేసో
క - దమిదీరెననియేనతో॥ తొంగి॥

రాగము - తాళము

పల్లవి॥ ఎలనాగవియోగాబ్ధి - యింతంతిగాదుర -
యిప్పటికిమేరమీరె॥ ఎలనాగ॥
అనుపల్లవి॥ వలరాయనిచిచ్చు - బలితమైమొపసిడి -
కలకబారెననే - దెలుపగలనేమని॥ ఇప్పటికి॥
౧॥ శీతోపచారంబు - సేయగసైచగనె - చీకాకుజెందెంగదా -
మలయజము - పూతగావించగ - పొంగిచిటిలిపెగ - నాతి
చనులపైపడ - భీతిచేబరువిడె॥ ఇప్పటికి॥
౨॥ మారునితోయమువే - మారునుబాధింప - మైమరచె
బాన్పుపై - విరులగని - తోరపునిప్పులని - తొందరపడ
సాగ - నేరైపారెనుక - న్నీరుతారుమారై॥ ఇప్పటికి॥
3॥ మానినినినుబాసి - మనుపెంపుకనిరోసి - మరణసా
హసంబుదా - జేయసాగె - మీనకేతనుకేళి - లోననేలి
ప్రాణ - దానమిడుముసుర - పురివేణుగోపాలహరి॥ఇప్పటికి॥

రాగము - తాళము

పల్లవి॥ మాటలవల - ననుదీరున - తమిబోటి -
మదిగలుగని - పేటానోటి॥ మాటల॥
౧॥ వారకవరుడు - కూరిమిజేత - తీరాచనుల - నారగ
దానును - గోరులనిడుచు - వేమారు - తేరిగనుగొన -
కున్నను జల్లి॥ మాటల॥
౨॥ పెదవినిబెదవి - గదియించుచును - సదమలసుధను -
వదలక గ్రోలుచు - బదిలముగనను - దొడజేర్చి - యెద

రవికముడి - యెడయకరిత్త॥ మాటల॥

౩॥ కురులనివిరిసే - మరులుకొలుపుచు - బరువడిమరుని -
దురమునపరిపరి - తెరగులనెనయు - కుండినచో -
సురపురివసన - పరగోపాల॥ మాటల॥

పూరికల్యాణిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ దానినేస్తమునీకు - దగదనినేదెల్ప -
మానకున్నవదేమి - మారరూప॥ దాని॥

అనుపల్లవి॥ హీనురాలనుమెచ్చ - హానివచ్చునురమా -
మానిని నెడబాయ - మనసెట్టులాయెనో॥ దాని॥

౧॥ సందుగొందులచెలుల - సరసమందముగాదు - కొందరు
గనుగొంటె - గొప్పతనమురాదు - మందటినఖివలె - ము
దముతానుంచబో-దందకాడయూపె-యందేమిపసలేదు॥దాని॥

౨॥ అత్తకొంపలగుత్త - యాడదనుకోవద్దు - కత్తులపైసామా-
కలికిపొందేప్రొద్దు-కొత్తముండలైతె-కోతులైనముద్దు-పత్తు
రటరదొరల - వలపులిట్టివికద్దు॥ దాని॥

౩॥ మాంమమందులమారి - మగడూరనున్నాడు- పామరుడలమ
రది- బావకోపగాడు- నీమదిలోనైన - నీవుతెలసిచూడు-నే
మించిచెప్పెద - నీకుదప్పదుకీడు॥ దాని॥

౪॥ సదయునీసతివినిన - జాలామనసునరోయు - గదిసినీచె
క్కిటబదిలోసగముసేయు- సెదపైబంగారందె- లెగసిఘల్ల
నిమ్రోయు- బదరిపడకింటిపూ- పాన్పునబడద్రోయు॥ దాని॥

౫॥ తక్కినసుచునిక- దరమోవంచనలెన్న- జిక్కినవారిని- జేయు
నుగనుసన్న- నిక్కమేగంటినా - నెలతరంకులునిన్న- పక్క
జేరితెయా - పనికిబెట్టురసున్న॥ దాని॥

౬॥ వేకువకేయుది - విడదువిటులవెన్న - వీకచేసుధగల్గ -
వెదకనేలరమిన్న - నీకుకానివారు - నిందించెదరునిన్న -
పాకశాసనుడే - పనికినొచ్చెరమున్న॥ దాని॥

౭॥ రమణుడౌ సురపురి - రాజగోపనిజమ్ము - మమతమ
బ్బులచాయ - మాయదానివశమ్ము - కుముదాక్షి స్నే
హముకుం దేటికొనకొమ్ము - రమియించవనేలాగు -
రవలుచెక్కినసొమ్ము॥ దాని॥

నాయికా భావము

కేదారగౌళరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ చాలుజాలు బేలవగ - లేలచేసెదునా మ్రోల॥ చాలు॥
అనుపల్లవి॥ మాలిమిచేబది - వేలువచ్చె నేటికి॥ జాలు॥
౧॥ నిన్న రేయినేరాగని - నిదురనెపముబూని - మన్నన
లేకున్నమానె - మారుపల్కవైతివిక॥ జాలు॥
౨॥ పాటిదప్పితివని - పల్కనేమిటికొక - మాటలో దెలిసె
నీ - మదికెగోచరమది॥ చాలు॥
3॥ హంతకాడానీమచ్చుల - హాయలకెమరుతై తి - నిం
తటివాడవని - యెరుగలేనైతినహాహా॥ చాలు॥
౪॥ చెనటినైనేనొకరి - ననబనిలేదుసుమి - మనసి
జునకులోనై - మహిని మెల్లిదమైతి॥ జాలు॥
౫॥ శ్రీలసురపురిగో - పాలుడవనిబతి -
మాలినందుననింత - హేలనమొనర్తురె॥ చాలు॥

నాయికారాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మగువరోన - మ్మగరాదుగా - మగవారలనిక॥మగువ॥
అనుపల్లవి॥ ఇగురుబోణిశిరోహితవెంక - నగడుపరచుచుందురౌపు॥మ॥
౧॥ మదిగరగెడిమాటలాడుదురు- మాటిమాటికిని- బదములప్ప
వ్రాలి సేలెదరు-ముదితరొబలుమఃరి పెము.నా- సుదతులగొని
యాడుచుందురు॥ మగువ॥
౨॥ పరిపరివిధములను వేడ్కచే-బతిమాలుదురు-కరములెత్తిమ్రొ
క్కుచుందురు - తరుణిరొతమకార్యములను - నెరవేర్చుకొ-
నేగుదెంతురు॥ మగువ॥

౩॥ ఎపుడుజూచిన- నాదరించెద- లేణాక్షినీ- కృపకుబాత్రులమని
యందురు - నిపుణుడౌసురపురిగోపాలుడా -
నెలతనేలినన్ను మరచె॥ మగువ॥

ఖరహరప్రియరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ బేల - చలమేలరా॥ బేల॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీలసురపురీగో - పాలనాసామి॥ బేల॥
౧॥ కన్నెపాయమునాడె - యెన్నరాని పేర్మిచే -
వన్నెకాడనిన్నునే - వలచినదాన॥ బేల॥
౨॥ మరుబారికోర్వక - మాటిమాటికినీదు -
మరుగుజొచ్చిబతి - మాలినదాన॥ బేల॥
౩॥ ననవిల్తుకేళిన - న్నెనసెదవటంచుగ .. న్నన
కూర్మిచేనెల - నమ్మినదాన॥ బేల॥

హంసధ్వనిరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ తోడితేగదె - చేడరో॥ తోడి॥
అనుపల్లవి॥ వేడెదబ్రియుడిటు - రాడాయెనీవేగి॥ తోడి॥
౧॥ కమ్మవిల్తునిగేరు - కాంతునెడబాపియే - కొమ్మ
తనపడక - టిమ్ముజేర్చుకొనెనో॥ తోడి॥
౨॥ అందముచేవా - డిందురాగజూచి - మందయానయె
వతె - మందువెట్టెనోగాన॥ తోడి॥
౩॥ దోసిలొగ్గెదనయ - చేసిమరుకేళికి - భాసురసు
రపుర - వాసగోపాలుని॥ తోడి॥

కల్యాణిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మానినిప్రియునిరమ్మనవే -
వేగ,మనవిచేకొనవే॥ మానిని॥
౧॥ చిన్ననాడెనాతో - జేసినబాసలా - చిన్నెలా
డివలపుచెరచె - నాదు - మన్ననమరచె॥ మానిని॥
౨॥ మాటిమాటికినా - పాటసొంపుగవినెడి -
నీటుకానికాచాన - యేమి - నేర్పెనోగాన॥ మానిని॥

౩॥ వినుమికసురపురి - వేణుగోపాలుడు -
మనసిజుకేళికిందు - రాక -మానెనేమందు॥ మానిని॥

కమాసురాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మానినిసైచజాలనె - మరుబారినే॥ మానిని॥

౧॥ అలుకచేస్మరుడుపూ - ములుకులజేకొని -
నలిరేగినామెద - నాటగనేసెనిక॥ మానిని॥

౨॥ సదయుడునాదుగుబ్బ - లదిమిమనసారగ -
ముదమిగురొత్తగెం - బెదవినొక్కెడిదాక॥ మానిని॥

౩॥ వినుమికసురపురి - వేణుగోపాలుడు -
మనసిజుకేళిలోన - న్నెనయువరకునే॥ మానిని॥

తోడిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ కోమలాంగ - కోపమేలరా॥ కోమలాంగ॥

అనుపల్లవి॥ ప్రేమచేసీవల - సీమాటిచెంతనె -
చేరితివనియంటిన॥ కోమలాంగ॥

౧॥ కన్నులనిద్దుర - గమ్మచున్నదంటిన - నిన్న
రేమేలొకని - యున్నవనినేనంటిన॥ కోమలాంగ॥

౨॥ నీటుకాడమోవిపై - కాటులెచటివంటిన - బో
టియందునీమది - నాటినదనియంటిన॥ కోమలాంగ॥

౩॥ అక్కునకాశ్మీర - మదియెచటిదంటిన - చెక్కు
లకొనగోటి- నొక్కులెక్కడివంటిన॥ కోమలాంగ॥

౪॥ నుదుటలత్తుకెటు - లొదవెననియంటిన - మ
దవతికినిమంచి - మణులొసగితివంటిన॥ కోమలాంగ॥

౫॥ వాలుగంటిరోమరు - కేళిగూడరమ్మన -
శ్రీలసురపురిగో - పాలబడలితంటిన॥ కోమలాంగ॥

శంకరాభరణము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మరువజాలనె - మారసుకుమారునిచెలి॥ మరువ॥

అనుపల్లవి॥ వరసురవాసుడైన - సరసవేణుగోపాలుని॥ మరువ॥

౧॥ వనితరో నా సరసకినుడు - కనికరముసకాయువచ్చి -
చనుమొనలనునులిమికులికి- మనసిజుబారి-నూన్చి నదినే॥మరు॥
౨॥ ఒంటిమెయినే - నింటనుండ - దంటనన్ను గాంచినేని -
కంటిసైగ చేసిముని - పంట మోవినొక్కినదినే॥ మరు॥
౩॥ చెలువుడుగడు - జెలిమిసలిపి - వలరాజు కేళిలో వేగ -
వలతిరో నన్నేలినట్టి - వలపుమదినిదలపుదోప॥ మరు॥

కల్యాణిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ కలగంటివిన వేకామిని - కలహంసగ మిని॥ కలకంటి॥
అనుపల్లవి॥ చెలువుడునాతో - గులికితొలగినవిధంబు॥ కలగంటి॥
౧॥ కొనగోళ్ల చేనాదు - కురులునున్న గదువ్వి - చనుమొనల
నులియజేసి - చనవుగాన్పించినమాడ్కి॥ కలకంటి॥
౨॥ సదయుడుతాబలు - సరసంపుమాటలచే - మదిగరగించి
కెం - బెదవినొక్కినకరణి॥ కలకంటి॥
౩॥ వినవెసురపురిశ్రీ - వేణుగోపాలుడున - న్నెనయరాగానే
మే - లొనరనబైలుదోచెనిట్టి॥ కలకంటి॥

శంకరాభరణరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ సామినేమంటినే - సకియ॥ సామి॥
అనుపల్లవి॥ వేమరుసురపుర - వేణుగో - పాల॥ సామి॥
౧॥ సరివారుసవ్వెదరని-సరగునమాటలాడ-వెరచియుండనామన-
సరయకనాచెలితో - నాడుట - కేను॥ సామి॥
౨॥ భామరో వానిగుట్టు - బయలుపరచకనుండ - నామేలుదెలి
యకా - కోమలితోగసరు - కొనుట - కేను॥ సామి॥
౩॥ మగువరో చెలువుడు- మరుకేళిననుగూడి-తగుదానిప్రియము
న-కిగురుబోణితో నెంతో, నగుట - కేను॥ సామి॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ నిన్ను బాసియెటులైతు - నన్నెగాడనే॥ నిన్ను॥
అనుపల్లవి॥ విన్నబోయెమదసురపురి - వేణుగోపాలుడనే॥ నిన్ను॥

౧॥ కడుముదముననన్ను వేగ - గౌగిలించుచు - మదుపునగముగో రికిడినది - మాటిమాటికిదో చగనె॥ నిన్ను॥

౨॥ అంకతలము జేర్చిన - న్నాదరించుచు-బొంకముగనుగుచముల నెల - వంకలిడినదెరుక రాగ॥ నిన్ను॥

౩॥ నిదురయం దేనుండగగెం - బెదవినొక్కుచు-మదన కేళిగూడి నది - మరపురాదుసదయుడనే॥ నన్ను॥

కన్నడరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ నీపాటిగాన - నీటునజాన - నేనీజగాన॥ నీపాటి

అనుపల్లవి॥ కోపౌమోమునకుదా - రాపతియోడిన -
మీపమునకురాక - మిన్నంది రేచెలగె॥ నీపాటి॥

౧॥ పరగుగళమునకు - సరిరాలేక - దరమడుగొందె - సర సిజంబులుకనుల - సమతబూనకరేగి - మరునకం బకములై - ధరగూలెనెనగాక॥ నీపాటి॥

౨॥ నడుమునకుద్ది - రాకసింగ - మడవిచరించె - నడకపో లికగాక - నాగేంద్రముబుద్ధి - చెడిశిరమునమన్ను - వ డివేసికొనసాగె॥ నీపాటి॥

౩॥ చనులకుమలలు - సామ్యముగాక - వనరాశిదూరె - వి నవెసురపురిశ్రీ - వేణుగోపాల డను - మనసిజు కేళి న - న్నెనసియుసురులునిల్పు॥ నీపాటి॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ బోటిరోనాపైనీ - కేటికింతటికటికము॥ బోటిరో॥

౧॥ కన్నెరో నీకన్నచక్కన్ని - యన్ను ఖిన్నలగానక - గన్నెరికమునకెన్నో మొన్న నె-బన్న సరములనొసగితి॥ బోటి॥

౨॥ తుంటవిల్తునితూపులకునీ - వొంటిగాదిగులొందివె - న్నం టిరాగనిదంటపానుపు - టింట జేర్చినవాడనే॥ బోటిరో॥

౩॥ వాలుగంటిరో - ఖాళిచేమరు - కేళిలోనిన్గూడిన - శ్రీలసు రపురి వేణుగో - పాలుడను నేగానటె॥ బోటిరో॥

మోహనరాగము - ఝాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏను పేళలినల్ల - కాణలెన్నళవల్ల - మానినీ
విరహావు - మదననెబల్ల॥ ఎను॥

అనుపల్లవి॥ తానెనన్నాళుసుయ్దు - హానాథయెందళ
లు - తానారియళునిన్న - ధ్యానదల్లిరుతిహాళు॥ ఏను॥

౧॥ బెరళినంగురవీగ - కరదకంకణవాగి - కరదకంకణవు
తో- ళ్గడగవదాగె - కొరళొళుముత్తిన - సరవుకరగిసుణ్ణద -
పరియాగె- స్మరవహ్ని తాపవు,పిరిదాగె- నేత్రారవిందగుళ
రుణవాగె పన్నీరుసింపిస- లిరదెధరణియొ- ళొరగిపొరళువళొ-
తావరెగళిట్టరె-వురిగళెందబ్బరసి-చీరువళొ-మిగెపచ్చకప్పుర
మిరిసలురియలు - భరదికుందువళొ- చందనదకర్దమ- మిరదె
లేపిసె- ఈ దిదుసిడిదదు - పరసతీకుచయుగదెబీళలు- సెరగు
జాడిసికళవళిసుతలె-హారిణియందదిహారిబిద్దళు॥ ఏను॥

౨॥ గిళియతురగవేరి - కెరళిమన్మథనవళ - బళిగెనిల్లదెబందు -
పగెసాధిసి - తళిరెంబకూర్గత్తి - సెళెదురుళిపిసలుకళ - వ
ళిసుతిరె - తంపినగాళి - సుళియుతిరె - చందిరనుకంగొళి
సుతిరె - కళకంఠజాలవు - కళకళధ్వని - బళసిగెయ్యుతిరె -
కాసారతీరదొ- ళళికులంగళు - ముళిదుకూగుతిరె- కాళ్గిచ్చి
నందది-బెళెదబెళదింగళవు- తొళగుతిరె- నళినాక్షిప్రాణవు-
బళలికంగళ- తళదొళిరల - గ్గళికెకణ్ణెరెంబహొళెహె- గ్గళి
సినిందుదు - గళిగిత జెదొడె-వుళివబగెనా-తిళి యెనకట॥ఏను॥

౩॥ మడదిరన్నళుతన్న - జెడెయంబపాశవ - పిడిదుకంఠ
కెసుత్తి - బిగియువళొ - మడిదరెన్నరసంచె - మరియేనా
గువదెందు - మిడుకువళొ - చిన్నదసురగితుడుకువళొ -
పన్నగవన్ను - పుడుకువళొ - నవవజ్రచూర్ణద - కడెగె
సూచిసె - తడెయెజెడియువళొ - బడనడువుజళుకిరె -
నడుగుతడవిగె - నడెదుపొగువళొ - కుడిహాబ్బుకుణి
సుతె - బిడదెవిషవను - కుడియలెళసువళొ - కేళ్జాణ

గళెతన - కెడెసదాకెయ - తొడెగెతొడెయళ - వడిసి
పొంగొడమొలెగళొళుకై - యిడుతెచెందుటికడెదు
రతిసూఖ - బడిసుసురపుర - దొడియగోపనె॥ ఏను॥

హిందూస్తానితోడిరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ మనదొళిరసబేహుదై - మరెయదెనిరతం॥ మన॥
అనుపల్లవి॥ మనసిజభూతవు - మైసోంకిబెనరిరలు -
మణితిమంత్రదిండె - మంత్రిసికళెదదను॥ మన॥
౧॥ దురుళనాదస్మరన - శరగళెదెయొళ్నాంటి - భరితవ్ర
ణగళిండె - పరితపిసుతిరెనాం - గురుకుచంగళొళిర్ప -
కుంకుమగంధవ - నిరదెలేపిసిసుఖవ-నిత్తుమన్నిసిదదను॥మన॥
౨॥ తమకమెంబువసము- ద్రదొళుముళగిమిగె- భ్రముగొండిరలు
నాం-బళిగెబందు-సమయవనీక్షిసి - స్తనకలశంగళుకర -
కమలంగళొళిరిసి-కడెగాణిసిదదను॥ మన॥
3॥ ఇరదెక్రమదికామ-జ్వరవుపగలిరుళెచ్చి-హారళుతిరలు
కండు - పరికిసిబిడదెభా - సురసురవురినిలయ - వరవేణు
గోపాల-సురతోపచారదిం-పరిహరిసిదదను॥ మన॥

మోహనరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ తత్తగిసువదేకో - తాళికొండిరుప్రియ - అత్తి
మనెసొసెయల్లవె॥ తత్తరి॥
అనుపల్లవి॥ హెత్తవరనబిట్టు - యిల్లిరువెనునన్న -
సుత్తలునమ్మవరు - ముత్తికొండిరువరు -
గొత్తులిల్లియదెబందుకాడువ - దెత్తణదకాతు
రవుగెళతియ - రిత్తలీక్షిసినసుచరల్ల - క
త్తలెయసుళునాడల్ల॥ తత్తరి॥
౧॥ బావమైదునరస్వ - భావవేనంబెపతి-యీవార్తెకేళిదరెన్న
యనిన్నయ-జీవవులివదుంటె - చీచీసమయవల్ల - సావిగె
హెదరళత్తి - సాణెహిడిదకత్తి -మానునాతనమగళుకేడిగ-

రీవికారదబుద్ధియనుబడు- ద్రైవఘుటనెయుత కెయదిద్దరు-తాన
రిదుతప్పిస్టువరారు॥ తప్పి కి॥

౨॥ కెళతుటిరొయొళుబలు - కెంపు పల్గాయగళు - జలిసనెలె
బాగ రె- మొలెగళ్ళో శ్చెల్లుగురు- కలెగళికొ్కదిను-కై ముగియు
వెనినగె - మలయజపరిమళవు - మైహాంకెమఘుమఘిసి -
యిళెయొళిదనిన్నెంతుమాజువె-నుళిదబయకెనె హొత్తు
సల్లదు - బళలదత్తలుభరదెహొగలొ - జళె గెన్న
యబళిగెబరువదు॥ తప్పి కి॥

3॥ అరరెముద్దిసిమెన్న - నప్పికొంబువదక్కె - హరిహరిసి
ళాసినబేడ - యిరుళర్ధకళెదుమం - దిరదపీనవుహొ - న
రుగుట్టుతవరెల్ల - కూడిమలగిరెనోడి - సుదుపసుచిర
గోపబాలక - సురతరతిసుఖసురిసువదకా - తుంబెదెహొం
దణదొడ్డిబాగల - తెరదుబడువెను - తిరిగిబారొ తప్పి కి॥

దేవగాంధారిరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ ఏతకెమరుళాదెనె - యేసఖియెనా॥ ఏత కె॥
అనుపల్లవి॥ ఆతనింతాతనెం - దరిదరియదెమొకలె॥ ఏత కె॥
౧॥ ఆగళానుతా - నెంబభేదవునిల్ల - దాతనసంబిర్దనె - మాగి
మళిగాలగళ-కరుకిహసరినంతె-మడదియదుంటాదరె-
ఆగలాగలెన్నసవతిగెవళ్ వాద-నమ్యోసమయమిసితివాలె-
యేసఖియెనా॥ నేత కె॥

౨॥ కనసినొళాదరా- కామినియళనొమె-నెగయసెంబుసురిదనె-ని
నగారుసరియిల్ల- వెనుతలిమిగపాగళి- సీనేనాసహాలదెంద నె -
యినియునకపటవె - ల్లినితుతిళియదెశిరహా- దనలకెగురియా
దెనె - యేసఖియెనా॥ నేత కె॥

3॥ నళినాస్త్రనహా-వళిగెసైరిసలారె- నలెసురపురిగొవాలను-ము
ళిదెన్ననగల్దవళ- ముదకుతెనవునోడి- మోహికెబెరగాదనె-
గిళియ శాల్మలివృక్ష- ఫలరాశిగాసిసి- బళలిదపరియాయినె-
యేసఖియెనా॥ నేత కె

నాటరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఏతకెపోగెందెనె-యేణనయనె ప్రియననా॥ నేతకె॥

అనుపల్లవి॥ ఆతురదలి కాకు - మాతుగళనాలిసినా॥ నేతకె॥

౧॥ పగలిరుళెడెబిడదె - మొగవనోడిమోహిసుతె - బాగరి
మొలెగళోళ్చె - ళ్గగురునాంటిసిర్దవన॥ నేతకె॥

౨॥ చందనవగరుమైగె - చందదిందలిపూసి - కుందదిర్పకుసు
మంగళ - తందుజెడెయొళిరిసిదవన॥ నేతకె-

౩॥ కరియదలెద్దుపంచ - శరనకేళియొళెన్న - బెరతుస
రసనెనిపభా - సురసురపురిగోపాలన॥ నేతకె॥

కేదారగౌళరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ మరతుపోగువరేనో - మాడిదుపకారనను -
మానినియళమోహిసి॥ మరతు॥

అనుపల్లవి॥ స్మరపిశాచవుపిడిదు - మరళుగొండిరెనాను -
మణితదింమంత్రిసి - మాణిసిర్పదుప్రియ॥ మరతు॥

౧॥ దురుళమన్మథనపూ - సరళెదెయొళునాంటి - బిరుసాద
ఘాయకె- బెదరిబాయ్బిడలు- గురుకుచంగళోళిర్ద-కుంకుమ
గంధవ - సారెసియభయవిత్త - కరుణారసభావవు॥మరతు॥

౨॥ విరహసాగరదల్లి - భరదిందెముళుగుతె - పరతపిసిరెకండు -
బళలిబళిగెఒందు - కరెదెన్న స్తనకనక - కలశంగళనునిన్న -
కరయుగదల్లిరిసి - కడెగాణిసిదబగెవ॥ మరతు॥

౩॥ తరహరిసదకామ-జ్వరవుపగలిరుళుహె- చ్చిరలరిదాగళె-హి
తవుగెయ్యలెళసి - గురుతరసురపురి - గోపాలబడదను -
సురతోపచారదిం - పరిహరిసిదప్రితి॥ మరతు॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మోసపోదెనె - భాసురాంగన - బాసెగెనా॥ మోస॥

అనుపల్లవి॥ వాసియుళ్లవ-నాసతియళ-నాసిసనెనుతలినాబలు। మోస॥

౧॥ ముగుదెయళెకేళ్పురుషరనుడి - గగనకుసుమసామ్యమెందు-
పగలిరుళుబీ-దిగళోం- ళ్బిరుతలిహ- బగెయనాలిసినా॥మోస॥

౨॥ దురుళనాదమదననపూ - సరళిగెన్నుగుచియమాడి - తర ళాక్షీయమని - నెరళిగా దరుదురళి తెరశినెనుత॥ మోహా॥
౩॥ శ్రీలసురపురీవరగో - పాలనుతన్న ప్రాయవవళ - పాలుగ్గను - గాలతానను - కూలనాగనెనుత॥ మోహా॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ సాకుసాకు - కాకుమాతుగ-శేకపేళువి॥ సాకుసాకు॥
అనుపల్లవి॥ బేకబేడవెంబభావవు - ప్రాకటిసువదు॥ సాకుసాకు॥
౧॥ గల్లదొళ్చెళ్లుగురుమొనెగ - ళెల్లివెనలు - మెల్లనెసంకు ఫుకవరి - తెందుతిళుది॥ సాకుసాకు॥
౨॥ ఎదెయమేలిహకాశ్మీరవ - దెల్లిదెనలు - సుదతినిన్నయ ముళిసునోటద - శోభెయెందాడిది॥ సాకుసాకు॥
౩॥ పల్లవాధరదల్లిగాయగ - ళెల్లివెనలు - నల్లెగెళెగెము ద్దియ్య - లాయితెందుసుర్ది॥ సాకుసాకు॥
౪॥ ఇననెకణ్ణళ్కెంపాగిహ - వేతకెనలు - వనితెభాగ్యసే ఖారుణ - భావవెందుపేల్ది॥ సాకుసాకు॥
౫॥ సురపురిగోపాలపణెయో - శ్మెరెయునలాక్షా - వ రవిదెల్లిదెందుకేళ - లిరదెతెరళిది॥ సాకుసాకు॥

కన్నడరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఏనెంబెజాణె - యీసోజిగ - నెల్లినాకాణె॥ ఏనెంబె॥
అనుపల్లవి॥ ఏనెంబెనిన్నొడనె - మానినిసురపుర - వేణు గోపాలనుబ - ల్విధదికూడిదభావ॥ వేనెంబె॥
౧॥ సదయనెన్ననుతా - నెవెహాకదె - ముదదినోడదను - మదనతియళెకేళో - హదియాలింగిసిబిడదె - వదన దోళ్వదనవి - ప్పెదకోముద్దిడలిల్ల॥ ఏనెంబె॥
౨॥ ముగుళునగెనగుతె - మోహనకార - ళాగసుపేసుతె - బగెబగెయలినటిసి - భరదిచెందుటికెడెదు - బొగసి మొలెగళోళ్పు - ళుగురిడలిల్లనా॥ ఏనెంబె॥

౩॥ సరసదిందొలిసి - బెరళిలెన్న - కురుళునేవరిసి -
సరసిజాక్షియెనినగె - సరిబర్పరారెందు - బెరతుతో
డెయొళ్న్న - కరవనిడలిల్ల॥ వేనెంబె॥

పూరికల్యాణిరాగము-చాపుతాళము

పల్లవి॥ ఆవజగెయలనా - నవనబాయెనలిం - దీవ
రాక్షియెభరది - తిళ్ళుపెన్నగె॥

అనుపల్లవి॥ సావకాశవగెయ్యదె - సఖినకరతారెం
బి - భావిసె సురపురిగో - పాలనీవిధదిర॥ లావ॥

౧॥ ఇరుళినల్లీర్వరు - సరసవాడుతలిరె - బెరళిలెకురుళునే -
వరిసుతిరె - మురుకుమాడుతెజవది - ముద్దిదు తలిద - లరి
దొడాసుదతియెతా - నాగిరుతిర॥ లావ॥

౨॥ మునుకినొళ్వనవళు - ముసిముసినగుతిర - లసమ
శరనిగంజి - యప్పొళ్లుతిర - లొసెమునిన్నెగా- నోడియ
నాదదకె - న్నసునిన్నదెందవళి - గునురుతలిర॥ లావ॥

౩॥ ఆతనెన్నయబళి - గేతకెబారనెం- దాతురదెన్నోడనె-నూ
తాడుతిరెబందు- రీతియల్లదెమీన- కేతనకేళిగూ-డీతెరని
నోళ్శ్మన - సిల్లదెపోదన॥ నాన॥

శహానరాగము-చాపుతాళము

పల్లవి॥ కరతారెకాంతన - మరెదిరెలారెనా॥ కరతా॥

అనుపల్లవి॥ కరవజోడిపె - తరుణియఖేస - త్వ
రడిసింపోగి॥ కరతారె॥

౧॥ విధవిధదలివినుతిగె- ద్యధరదొల్ధరవిట్టు- ఘుథె
యసింటిసుఖసుతిర్ప - సుందరాంగన॥ కరతారె

౨॥ కుందరదనె - కుచగళ్మిగె - చందదికరవిందెపిడిదు-
బంధగళ్వివరవుతోరిద - చందిరాననన॥ కరతారె॥

౩॥ ఏణనయనెనిన్నగెణేనా - కాణేనెందెనుతలబెరతు-
జాణనెనిపసురపురి(శ్రీ - వేణుగోపాలన॥ కరతారె॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ ఏను పేళలిసోజిగ - కాణెనెల్లి - జాణెనిన్న గెనా॥ నేను॥
అనుపల్లవి ఏణనయనె - కేళెసురపుర శ్రీ - వేణుగోపాలను
విధ - విథదికూడిదభావ॥ వేను॥
౧॥ సదయనె వెయహాకదెతా - ముదదియెన్న ననోడినోడి-చదు
రెమోహదిందాలింగిసిభరది - పదనదోళ్వదనవి -
పెదకొముద్దిడలిల్ల॥ వేను॥
౨॥ ముగుళుసగెనగుతలిబ - ల్సొగసుబీరుతెనుందరాంగను-
బగెబగెయలి- బణ్ణిసిచెందుటికడెదు - బాగరిములెగళ్ళోళ్ళె-
ళ్ళుగురిడలిల్ల॥ వేను॥
౩॥ సరసదింతలెన్న నొలిసి- బెర్చలెముం- గురుళునేవరిసి- తరుణి
యళేనినగెనరియారెందు - బెరతుతొదెయొత్తెన్న -
కరవనిదలిల్ల॥ వేను॥

కీరవాణిరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఇనయనకరతందె - వనజముఖియళెకే-
ళనుమాన వేతకె - మనవమచ్చిసిని॥ న్నినయన॥
౧॥ నిన్ననునెనెదిరుళు - నిద్రెకాణవెతా - ననోన్దకవను
జరి - దలబువళెందునుడి॥ దినయన॥
౨॥ స్మరశరబాధెగె - పరిపరినొందుమె - మరెదిళేయొ్
వ - ళోరగిహళెందుపే॥ ళినయన॥
౩॥ జాణకేళ్పురపురి - వేణుగోపాలన - సూనాంబకన
కేళి - గాణెగెయ్సుని॥ న్నినయ॥

జంఝూటిరాగము-ఆదితాళము

పల్లవి॥ విహితవెనురపురిశ్రీ- వేణుగోపాలనినగు॥ విహితనె॥
౧॥ మోహినిదవళన్ను - మోసవగెద్దు-
మోహనాంగియనొలితదు॥ విహితనె॥
౨॥ అంతరంగమెళునా - నాడిదమర్మవా -
కాం మొడనెనుడివదు॥ విహితనె॥

3॥ సరసిజాక్షునెయెన్న - సవతిగెమచ్చినీ -
సురతసుఖవనీపుదు॥ విహితనె॥

ఖరహరప్రియరాగము - అటతాళము

పల్ల॥ చీతగినాం దేసారి - గీతెరవాదొడి - దేతరరతి
రూప - కేతనరూప॥ చీతగి॥

౧॥ నళినంగళపోల్వకం - గళ్ళళునిద్రెయేనిదు - పొళెయు
వవదనదోళ్బళలి కేహొనిదు॥ చీతగి॥

౨॥ సుందరాంగనెకొరళో - ళ్ళురివబెవదేనిదుకెందుటి
నోడలుబ - ల్లుందిహాదేనిదు॥ చీతగి॥

3॥ సదయనెకేళ్ని - న్నెదెబడివదేనిదు - హాదనావదరి
దరి - యదమాళ్కిరువదు॥ చీతగి॥

౪॥ ఒడియనెకాల్గెళ్ళగళు - తొడకుబీళ్వవేనిదు - నుడిగ
ళుమెల్లనె - నుడియువదేనిదు॥ చీతగి॥

౫॥ విజయదింసురపురి - వేణుగోపాలనె - మనసిజ
కేళిగూడి - మానదిరువదేకె॥ చీతగి॥

అఠాణరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ నీరెపోగికరతారె - నీనీగళె॥ నీరె॥

అనుపల్లవి॥ మారసుకుమారనవి - చారవనుగొళ్ళదె॥ నీరె॥

౧॥ నిన్ననునెనెదిరుళ్ళు - నిద్రెయనిల్లదెహాలబి - తన్నొళు-
మడిదు,రన్నళు - బన్నబడులిర్ప ళెందు - బిన్నవిసి-
చెన్నిగన॥ నీరె॥

౨॥ కామన శరహతిగె - కాయవుబలుబళలితు - కామినిగజ-
గామిని కామిసినీ- ప్రేమదిందె-తామరసనయనన॥ నీరె॥

3॥ క్షోణిదొళాశ్చరపురిశ్రీ- వేణుగోపాలరాయనను-
కాణదె- తింగళాయ్తు- మాణదె- ఆసెయిట్టు- జాణెపంచ
నాణన కేళిగిందు॥ నీరె॥

కేదారగౌళరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మారమోహానాంగనె- సారలేనా-
నారియవిరహావునా॥ మార॥

అనుపల్లవి॥ మేరెమిాఢి- పోదుదు- తడెదొడెయా-
సారెసీనాసఖియళ- మోరెయకాణువదసద॥ మార॥

॥ కామవహ్ని హెచ్చితను- హేమకరుగలిందుసన్నిభ
ముఖి- భూమియొ- ళొరగిమిగె చింతిసి- తామన
దొఖునిన్నయ- నామవజపిసుతలిహాళు॥ మార॥

॥ తావరెగళనిడలుతా- భావజనశ- రావళేందరివళు-
తీవిదబ్యాదింగళంనోడి- దావానలమొందా సతి_ భావి
సువళు- బగెబగెయలి॥ మార॥

॥ చందనవనులేపిసె- కుందదలె- కుదిదుసిడిదాకెయ-ముం
దెసులివళకుచగళమే- ల్బంద బీళలుచిగరి- యందది
హారిబిద్దళు॥ మారమోహానాంగనె॥ మార॥

॥ చెన్నిగనన్నగలినా- నిన్నుబాళ్వదేతికెందామెళె- కన్నె
యళెవరణకంజదలె- పన్నగవనుపుదుకుతబ- ల్బ
న్నవబడులిహాళనుదిన॥ మార॥

॥ మాణదెసురపు శ్రీ-వేణుగోపాలనెసినవళను-
సూనశరనకేళియొళను- మానవుగెయ్యదెబెరతు-
ప్రాణవుదక్కిసుభరదిం॥ మార॥

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ అతనింతాతనెం- దాగళేత్యియవె - యేతకె
మోహిసిదె- నేణనయనె॥ అత॥

అనుపల్లవి॥ మాతనేనితాడిదరు- మంనమతియాగినా-
నీతెరదిపళిదొడే- నిహుదుపరర॥ అత॥

బడివారదిందెన్న - బళిగెబందు-
మడదియళకరనపడిదేతకెందు-
కడుతవకదింకేళి - దొడెసీసుడియువదకె -

బిడదెతుడుకిదెనెందు- నుడిదనందు॥ ఆత॥

౨॥ సరసవాడుతలిర్ప- సమయదొళు - మురుకుమాడుత లెమ్మ

ముందెయవళు-

బరతెగెదుబిగిదప్పి-బందియేకెందొడా-తరుణియళుసీనెమొం-

దకిదెనెంద॥ ఆత॥

౩॥ మాణదెసురపురి- వేణుగోపాలనె - మానినియళనుహ్యాగె-

బెరతియనలు-

జాణేయాపరియెందు- తానుడియుతిరదెన్న -మీనకేతనకేళి-

మిగెగూడిద॥ ఆత॥

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ ఎన్నొళుమ్మళిసేతకో ప్రియ-లున్నాదరుసైరి॥ నెన్నొ॥

అనుపల్లవి॥ బిన్నపవనుమిగెమన్నిసు - బన్నబడిపనంగభవను॥ఎన్నొ॥

౧॥ మానినీ - మణియమాత - నాలిసినితు॥ ఎన్నొ॥

౨॥ నేమదిం - నిన్నహితవ - బయసుతిర్పె॥ నెన్నొ॥

౩॥ కామిసి - కరెకళుహలు - బారదిరువి॥ ఎన్నొ॥

౪॥ ఆవగం - కావనెందు - భావిసిరువె॥ నెన్నొ॥

౫॥ శోభిప - సురపురిహరి - కరుణవిరలి॥ ఎన్నొ॥

కన్నడరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ మనిగేతకె - బారననయనెన్న॥ మని॥

౧॥ వనజాతానననె - కనసినొళగె - ళ్లినితాదరుతాం -

మునియదెమనదొళు - నెనెయువరసికను॥ మని॥

౨॥ తవకిసుతలెతా - నెవెహోకదెవద - నవనురెనో

డుతెబణ్ణిప - నవకందర్పాకారను॥ మని॥

౩॥ గురుతరసురపుర - వరగోపాలను - స్మరసాటవ

తోరదెన్నను - విరహాగ్నిగెమిగెసిల్కిసి॥ మని॥

నాదనామక్రియరాగము - ఝాంపుతాళము

పల్లవి॥ కాంతనకరదుతారె - కామినిమణి॥ కాంతన॥

అనుపల్లవి॥ కంతుశరాఘాతి - గెంతుసైరిసువెనె॥ కాంతన॥

౧॥ సుందరాంగననా - నిందగలిరలారె - నిందుముఖియె

భర - దిండెనిల్లదెపోగి॥ కాంతన॥

౨॥ నల్లనెనిన్నయ - నల్లళువిరహాదె - తల్లణిసువళెందు -
మెల్లనెసూచిసి॥ కాంతన॥

౩॥ ప్రేమదిందినియను - కామిసలొల్లద - భామినియళి
ద్దేను - ఫలవెంబువళెందు॥ కాంతన॥

౪॥ భావజరూపనె - భావిసెనిన్నయ - భావకిరన్నళు -
జీవిసలారళెందు॥ కాంతన॥

౫॥ శ్రీలసురపురిగోపాలనకాణదె - తాళలారెనుస్మ
ర - కేళిగెబారెందు॥ కాంతన॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ కోపవేకెసాకెలా - కోమలాంగి॥ కోపవేకె॥

అనుపల్లవి॥ రూపవిక్షిసిసినా - పాపసపత్నిగొలిదియందెనె॥ కోపవేకె॥

౧॥ నిన్నకండునమిసదెనా - మన్నిసదెయిరువెనె - నిన్నె
మొన్ననవళిగె - హొన్నుసురిదియందెనె॥ కోపవేకె॥

౨॥ గల్లదొళాంబూలరసవ - డెల్లిదెందు కేద్దెనె - పల్లవాధరదల్లి
పల్ఘాయగ - ళెల్లివెందెనె॥ కోపవేకె॥

౩॥ అత్తరగరుపరిమళ - వెత్తణదుసురెందెనె - మత్తెమత్తెమ
డదియమనెగెసుళిదియందెనె॥ కోపవేకె॥

౪॥ ఆకిమంచదల్లిరుళు - హాగలుమాడిదందెనె - బేకుబే
డయందు - బెళగాగలుబందియందెనె॥ కోపవేకె॥

౫॥ బాలెనీనుపరసురత - కేళువుదెందుబేడలు - శ్రీలసు
రపురిగో - పాలబళలిదందెనె॥ కోపవేకె॥

రాసక్రీడ

శంకరాభరణరాగము - ఏకతాళము

పల్లవి॥ రమణులారమీరా - రందరురారె -
రాసక్రీడనుజేయుదము॥ రమణులార॥

అనుపల్లవి॥ రమణమీరశ్రీ - కృష్ణుడుగో
పికా - రామలతోనాడినకరణి॥ రమణులార॥

౧॥ లలితమండలభ్రమణములలయక - సలుపుచు

బాటలు - బాడుచును - విలసితవేణు - శ్రుతిలయ
నవమ - ర్ధలనాదంబులు - మ్రోయగను॥ రమణులార॥
౨॥ సుందరకురళీ - చక్రవాళవవి - కందుకనంద్యా -
వర్తఫణి - నందపద్మసౌభద్రచతుర్ముఖా - మందబం
ధములనెరిగియును॥ రమణులార॥
౩॥ ఏకపాదసమ-పదవినివర్తిత-ప్రాకటవలితగతాగతులనేకగతుల
తానకములనిలిచియు-కోకకొంగులనుజుట్టుచును॥ రమణులార॥
౪॥ ఘటితమర్దిత-ప్రబలతరాంఘ్రుల-పటుకర్మంబులసలుపుచును-
కుటిలాలకలు_న్నిటలాగ్రంబున- నటునిటునటనములాడగను॥
౫॥ రంజితకింకిణీ - క్షిణకిణనాదం - బంజలందు
దపనీయమయ - మంజీరంబుల - సింజానం
బులు - మంజుళముగవర్థిల్లగను॥ రమణులార॥
౬। కేలుదామరల - కోలలుదాలిచి - మేలగునేర్పు
ల - వేయగను - లీలరత్నకంకణములుఝణ
లన - కాలిగజ్జెలాగి- ఘల్లనగ॥ రమణులార॥
౭॥ శ్రీరమ్యోత్కర - సురపురిరుక్మిణీ - నారీరమణు
డౌ - నగధరుని - చారుచరణకం - జాతంబులకున -
పారభక్తిచేనెరగుచును॥ రమణులార॥

శంకరాభరణరాగము - జంపెతాళము

పల్లవి॥ కోలలేయరారెమీరారు - కొమ్మలార - యిమ్ముగ -
జాలుజాలుజాగులింక - సల్పవలదు - సకియలార॥ కోల॥
అనుపల్లవి॥ తాళమురజరవములాపి - డీలుబల్కుళారునెట్టు -
మేలురొదలుమూర్ఛంగు- మేళమొప్పిమెరయుచుండ॥కో॥
౧॥ అడుగులందురత్ననూపు - రాళిసింజితములతో -
గడుబసిండిగజ్జెలెలమి - ఘల్లుఘల్లుఘల్లనంగ - న
డుములళ్క - తొడలుబెళ్క - నుడలసుధలుగుల్కుచుండ -
నడుదజడలుమెడలనుండి - సడలిమెడిమెలందుప్రవాల॥ కోల॥
౨॥ బేసరిబులాకినత్తు - లోసరించితళుక్కుతెగయ - నాస
లందుదుమ్కిదుమ్కి - నర్తనములజేయుచుండ - బాసి

కఠినకుచములందు - బన్నసరులు గునిసియాడ - వా
సిగాకడానిబాజుబందులలరదూగుచుండ॥ కోల॥

౩॥ భరకలాబత్తురవికె - లొరయదొడగిజరిబురా - న్పురీ
బుతేదారుచీర - లరసిగట్టి - సొమ్ములన్ని - సరగబె
ట్టితిలకములను - గరమమర్చిపునుగున - త్తరులన
లది - పూలదండ - లరయదాల్చిమురిపెమునను॥ కోల॥

౪॥ భ్యాలుగజల్లొత్రిమిటప్ప - లేలలాథువూరుధృపద -
లాలకించగాతిల్యాన - లందుమీదవర్ణములను - జా
లగానుగురుచజంపె - జంపెకృతులుపదములు -
స్త్రీలతోడబాడవలదె - లేనిపోనిసుద్దులేల॥ కోల॥

౫॥ ఏపుమీరత్రాళ్లుక్రింది - కెసగగట్టి - జడతెరంగు -
దాపుకేగిసరగనల్లి - తడయకపుడెవిప్పుచుండ -
జూపరులకుజోద్యమొదవ - సురపురిసంస్థాన
మునను - రేపుమాపునెలకొనినశ్రీ - గోపబా
లునెదనునిల్పి॥ కోలలేయరారెమీరు॥ కోల॥

గద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాల చరణాంభోజమత్త
ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార శత
కోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిస
త్సూత్రి, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రా
ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రా
విడామ్నాయ ప్రవర్తక. గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక నా
టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం
గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరో
మణీ శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రా
కాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన
విధేయుండును, బాల్యోపాధ్యాయుం
డును, నగు లక్ష్మయాభిధేయ ప్రణీ
తంబైన శృంగారసంగీతంబులను
కవికర్ణామృతము
సంపూర్ణము.

శ్రీవేణు గోపాలాయనమః

కవికర్ణామృతము

శ్రీమత్సురపురీ వేణుగోపాలాద్యంకిత గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక

మంగళ నీరాజన ప్రసూనవితానంబు

కమాచరాగము – చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళారతులివ్వరె – మానినులార॥ మంగళారతు॥

అనుపల్లవి॥ రంగదంబుజనాభునకురణ – రంగరిపుభంగు
నకుగురుసా – రంగరాడ్వరదునకువిహాగతు-
రంగునకుశ్రీ – రంగశౌరికి॥ మంగళారతు॥

౧॥ పుండరీకాక్షునకు – పూర్వదేవ – ఖండనదక్షునకు
కుండలీడ్శయనునకుసుమకో – దండసమరూపు
నకువినుతా – ఖండలాద్యమృతాంధసాళికి – పాండు
సుతపక్షునకు వేగమె॥ మంగళారతు॥

౨॥ కమలామనోహారికి – ఘనకైవల్య – సమగోకుల
విహారికి – విమలమునిచయవందితాంఘ్రికి – సమ
రజయశాలికిదురితసం – తమసద్యుమణికి నను
దినంబును – రమణచేమీ– రలరుముదంబున॥ మంగళారతు॥

౩॥ పురవైరిమిత్రునకు – వరనీలము – దిరసదృశగాత్రునకు-
కురుకులవినాశనునకుముని – స్తరధునీజనకునకుమందర-
ధరునకుసుధరలోజెలగుసుర – పురమదన
గోపాలమూర్తికి॥ మంగళారతు॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె - నీరజేక్షణునకు॥ నీరాజన॥

అనుపల్లవి॥ క్షీరసాగరకన్య - కామణునకుమంగళ॥ నీరాజన॥

౧॥ వారణరాడ్భయ - వారణునకునుస - దారణద్విడ్ఘనస-
మీరణునకునుశుభ॥ నీరాజన॥

౨॥ వందితజనహారి - చందనునకునర - విందాసనాదిసుర-
బృంద సేవితునకును॥ నీరాజన॥

౩॥ ప్రవిమలసురపురి - భవనగోపాలునకు - దివిజప
రాజితదా - నవకుంజరహారికి॥ నీరాజన॥

కమాచిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ నీరాజనములివ్వరె - నెలతుకలార॥ నీరాజన॥

అనుపల్లవి॥ వారణార్యవలగ్నభీతిని - వారణు
నకుగుచేలసఖునకు - సీరసహ
జన్మునకువార్ధిగ - భీరునకురుక్మిణీధవునకు॥ నీరాజన॥

౧॥ ద్విజరాజగమనునకు - నిర్మలభక్త - వ్రజఖేద
శమనునకు - విజయశంఖరవాంచితునకం - బు
జభవప్రద్యుమ్నగురునకు - గుజనగర్వని
శీమిహిరునకు - త్రిజగదభినవరూపవహునకు॥ నీరాజ॥

౨॥ కుండలీశయనునకు - రారాజనామ్న - ర్త్రాండజాజ్ఞనయ
నునకు - భండనామరవైరికానన - చండదావసమీ
రహితునకు - బాండవావనదక్షునకు వే - దండరా
డ్వరదునకుమంగళ॥ నీరాజ॥

౩॥ వేదసన్నుతశౌరికి - గానకళాప్తి - నోదభగిత
సూరికి - శ్రీదుపురినిహసించుసురపురి - బాదుకొనినయ-
శోదసుతునకు - సాబరంబునగొల్చుజనులను- ఖేదమొంచ
కబ్రోచుహారికిని॥ నీరాజ॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ అంగనలారమీ- రారతులివ్వరె-పొంగుచు
వేగవి- హంగవాహనున॥ కంగనలార॥

౧॥ అందముగనుసుర - బృందము నేలిన-
యిందిరేశునకర- విందనయనున॥
౨॥ కూరిమిచేభక్త - కోటులకనయము-
కోరికలొసగెడి- చారుచరితున॥ కంగనలార॥
౩॥ దానవగజపం- చాననునకుముని-
మానితసురపురి- వేణుగోపాలున॥ కంగనలార॥

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ ఆరతులివ్వరెనీరజాక్షులార-
నారదవినుతుడౌ- నరహరికి॥ ఆరతు॥
౧॥ మారజనకునకు- మంధరధరునకు-
సారెకుమీరలు- సమ్మతిచే॥ నారతు॥
౨॥ కరిమొరవినికని- కరముచేనేగిమ-
కరినిద్రుంచినశుభ- కరునకిపు॥ డారతు॥
౩॥ పొసగుచుండినసుర- పురవరభక్త -
విసరముగాచెడి- వేణుగోపాలున॥ కారతు॥

శంకరాభరణరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ మంగళమెన్నరె- సారంగనేత్రయరె- యింగితజ్ఞా-
పాంగనెనివవి- హంసగమననిగె॥ మంగళ॥
౧॥ దోషరహితనిగె- దశ-వేషసహితనిగె- యీషణత్రయ-
దూషణనిగెను- శేషశయననిగె॥ మంగళ॥
౨॥ దీనపాలనిగె- నవ-గానలోలనిగె- సానురాగది-
దానవాహిప- వైనతేయనిగె॥ మంగళ॥
౩॥ శూలమిత్రనిగె- కౌరవ-జాలజైత్రనిగె - శ్రీలసురపురి-
శీలసద్గో- పాలబాలనిగె॥ మంగళ॥

విరాడ్విగ్రహాంకితము

మోహనరాగము - ఝాపుతాళము

పల్లవి॥ త్రిగుణాతీతనాగ- జగదాధారనిగెధగ- ధగిప
నీరాజనవ- బెళగువెను॥ త్రిగుణా॥

అనుపల్లవి॥ గగనతత్వత్రదొ- ళ్మిగఫరార్యమబింబ-
యుగళజ్యోతిగళనా- మ్మెగెతందిరిసినలిదు॥ త్రిగుణా॥

౧॥ పొళెవరాజసగుణదిం- సలెసర్వేశనాభి- నళినదొళవతరిసి-నా
ల్మొగను-కళవళిసుతెపిరిదు-నెలెగాణదలెతన్నొళగెదూగిపె
త్తాతనన్నొ,గళెకూగి- నుతిగెయ్యెడనెతా-నొళితాగి-సాక్షా
త్కరిసుతెస-కలవుపేళలు-సులభమాయ్తెందు-సంతసదిచిత్తకె
హాలవుబగెగళ- ఘుళిలనెతందు- గీర్వాణమనుజా-వళియసృజి
సిద-బళికచేరొందు- విధదిందెతాని-న్నుళిద్రపణవాద్యఖిళలో
కం- గళనునిర్మిసిమాణదలెత- త్కళెయొళైక్యవనాంతొడనె
ని-ర్మళసలిలదొ- ళ్పవళిసిర్ప॥ త్రిగుణా॥

౨॥ మినుగువసాత్వికగుణదిందెప్రభవిష్ణు- ఘనవిష్ణువా
గితాం- కనికరదిం-వనరుహజాతాండ- వనుసార్వకాల
రక్షణెగైద- భారవనువహిసిచ- రణసేవ-కరపాలిగెది
నూ-తనదేవ- తరువాగిలక్ష్మి- వనితెయళసుస- విన
యదింవరిసి- భాగవతహృదయభు- వనజపత్రదొ- ళ
నుదినంచరిసి- శ్రీరామకృష్ణా-ద్యనుపమానను- తను
గళంధరిసి- లోకత్రయంగళి- గెణెకెయిల్లదసుఖపనీవు
తె- ప్రణతవత్సలనెంబఖ్యాతియ- ప్రణవరూపకెనిత్తుకే
శవ- నెనిపనామవు- పహినిమెరెవ॥ త్రిగుణా॥

౩॥ బిడదెతామసగుణదింజడజసంభూతన- కడుభ్రూమధ్య
దొళ్పుట్టి- తడమాడదె- ఘుడిఘుడిసుతెతన్న- పడెదాత
నన్నుకం- డెడెగెసేరి- బహువిధదితాను- గ్గడిసిబీరి- మొన్నె
రవుతిళుపెం- దొడనెసారి- దొడెరుద్రనామవ-పడెదిగడమొం
దొడయనడెనోడి- నుడిదాజ్ఞెగొడలడి- నడిగపొగళుతె- ఘడ
దియళగూడి-విధినేమిసిదదను-సదగరదనాం-తెడెబిడదెమ్మాడి
ప్రభువినొళుసేరలు- కడగిమూరొందాగిసలిలదొ-ళడరుఫణి
రాడ్తల్పదొళురెప- వడిసిసలెలోకత్రయంగళ-నొడల్లొళిరిసి-
స్వయంభువెనిప॥ త్రిగుణా॥

వేంకటేశ్వరాంకితము

శంకరాభరణము – రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములా- సంగరెహారికి॥ మంగళ॥

అనుపల్లవి॥ భృంగనీలచికురలార- సింగరంబున॥ మంగళ॥

౧॥ వారకదనుభజియించెడి- వారలకెలమి – కోరికలజేకూర్చెడి
యం-భోరుహాక్షునకు॥ మంగళ॥

౨॥ అతులితత్రికాలపూజా- రతునకుబద్మా-ఎతినిగేలుపట్టిన
ట్టి- పతగధ్వజునకు॥ మంగళ॥

3॥ శ్రీలచే జెలగుసురపురి- ఖేలవేంకట- శైలనాధునకుగాంచ
న- చేలధరునకు॥ మంగళ॥

కమాచిరాగము – చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంభవతుతెవ- శృంగారమూర్తే॥ మంగళం।

అనుపల్లవి॥ తుంగశేషగిరీంద్రనిలయవి – హంగవాహన -
రంగదలమే - ల్మాంగమాఖ్యకు - రంగనయనా -
సంగకరుణాపాంగభాసుర॥ మంగళం

౧॥ దీనపోషణకారణ - వైఖానసార్చా - నూనసమ్మతధారణ
జ్ఞానలసదాసూరి కేశవ - సూనుధామానుజసమర్పిత - భా
ను తేజఃపుంజసమసం - ధానశంఖచధాంగిరంజిత॥ మంగళం॥

౨॥ కుండలీశ్వరశయన - కౌస్తుభధర - పాండురాంబుజనయన –
చండహారకోదండఖండన- పాండునందనపక్షకసదా-ఖండలా
నుజవేణునాదో-ద్దండహిత వేదండరక్షక॥ మంగళం॥

3॥ పన్నగాలయసంభవ – స్వయంవ్యక్త- సన్నుతామరగౌరవ-
సన్నిహితదశయుగమునిప్ర – సన్నవరదశ్రీనివాసవి – పన్న
పాలకసురపురీసం – పన్న వేంకటశైలనాయక॥ మంగళం॥

శ్రీరామాంకితము

బిలహరిరాగము – రూపకతాళము.

పల్లవి॥ మంగళంబనరె - మహిళాలీ మలారమాధవునకు ॥మంగ॥

అనుపల్లవి॥ అంగుగసురపురి-రంగేశపదాబ్జ-భృంగసన్నిభునకు॥మంగ॥

౧॥ భూరికౌసల్యా-నారికుదయమంది చెన్నలరగ-సూరిజనవితతికి-
కోరికలొసగెడి - చారుచరితునకును॥ మంగ॥

౨॥ సతిసమేతుడై - హితముచేసౌమిత్రిదనుగొలువగ - నతి ఘో
రారణ్య - మంతటజరియించి - నుతిగాంచినవిభునకు॥మంగ॥

3॥ వాలినొకకోల-గూలనేసి రావణునిదునిమి-లీలనయోధ్య-నేలిన
సీతా - లోలుడైఘనునకు॥ మంగ॥

నృసింహాంకితము

బిలహంరాగము - జంపెతాళము.

పల్లవి॥ మంగళంమహనీయ - వరచక్రధారిగె -
మంగళంముర వైరిగె॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళంమదమిళిత - మధుకైటభారిగె॥
మంగళంశ్రీసురపురీ - హరిగె॥ మంగ॥

౧॥ కాయాదవనకండు - కనకకశిపుసురారి - కనలికా
లాగ్నియంతె - సాయకాయతశూల - శస్త్రంగళంతివి
సి - సర్వంగళంకచ్చిసి- కాయదోళ్పూరాయ- ఘాయంగళం
రచిసె - కణ్ణారెకండాతన - కాయలెళసినృసింహ- ఘన వేష
మంతాల్ద - కంబదోళ్మూడినలివ - శౌరిగె॥ మంగ॥

౨॥ నరహరియనసురనాగళెకండుభయదిందె - నడనడు
గికడెగోడిరె - పిరిదవనగోధూళి - నేళెయోళ్వ్యస్తలొళు -
పిడిదూరయుగదొళిట్టు - కరపుతసమతీక్ష్ణ-కరరుహగ్రంగళిం-
కఠినజఠరవనుసీళి- కరుళ్గళంమాలికాకాండగళయుందదిం-కంఠ
దోళ్ధరిసిపాళ్వ - పతిగె॥ మంగ॥

3॥ చంచదున్నతగరుడగిరికాననదొళిద్దు - ఛలదిఖలచోరనంతే
చెంచుచికినాయకన-కువరియంకద్దొయ్యు- వంచనదెగుహదొళి
రిసి-ముంచువముహమోహ-దిందష్పిముద్దాడి- మోహదేకాం
తకెళెదు-పంచబాణనకేళి - యవళొడనెసలెగెయ్దు -చెంచు
హోబళనెనిసిమెరెవ - దొరెగె॥ మంగ॥

సత్యనారాయణాంకితము

బిలహరిరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ నీరాజనవీవరె - నీరజాభనేత్రెయరెమంగళ॥ నీరాజన॥
అనుపల్లవి॥ శ్రీరాజితసత్య - నారాయణనిగెక - ర్పూరసం
మిళితది॥ నీరాజన॥
౧॥ సతియరొడనెసు - వ్రతవాచరిసువవరభక్తిగె - కుతుకాన్విత
నాగి - సుతసంపదగళను - హితదిందీవవనిగె॥ నీరాజన॥
౨॥ వారణాసియొ - ళ్ధారుణీసురనెగళ్చలదను - ఘోరపాపవనళి
దు - భూరితరసద్గతియను - కారుణ్యాదియిత్తవనిగె॥నీరాజన॥
౩॥ శ్రీమత్సురపురీ - ధామనివసత్సకలసుజన - స్తోమదొడనెప్రతి
పూర్ణిమా - యామినియొళువరపూజెయ -
ప్రేమదికై కొళువవనిగె॥ నీరాజన॥

కేదారగౌళరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ నీరాజనమొసంగరె-నీరజాక్షులారముదమలరగ॥నీరరాన॥
అనుపల్లవి॥ ధీరసత్య - నారాయణమూర్తికిబరి - వారసహిత
ముగమదిగల - కోరికలనుబడయుకోరకు॥ నీరాజన॥
౧॥ సతులగూడుకొనివిమల- వ్రతముసల్పెడివారిభక్తికి-గుతుకము
నను - సుతసంపదలనుస - మ్మతముననొసగూర్చెడిశ్రీ -
పతిభూసురసేవితునకు॥ నీరాజన॥
౨॥ వారణాసినివాసియైన - ధారుణీసురుడద్దానినిగావించన -
ఘోరపాపములనుబాపి - కారుణ్యముననుసద్గతి - గలిగిం
చినఘనునకుశుభ॥ నీరాజన॥
౩॥ భూమినిశ్రీమత్సురపురీ- ధామనివసత్సకలసుజన- స్తోమముతో
ప్రతిపౌర్ణిమా- యామినియందతిపూజను - ప్రేమతోజేకొను
హారికొగి॥ నీరాజన॥

దత్తాత్రేయాంకితము

బిలహరిరాగము - చాపుతాళము.

పల్లవి॥ అతివలారతులివ్వారె - ద - త్తాత్రేయున॥ కతివ

అనుపల్లవి॥ పతితపావనమూర్తికి - హతపరమభక్తార్తికి -
శతమఖేభసురద్రుమహరిఫణి - పతిమరాళపటీ
రకీర్తికి - నతివలారతులివ్వరె॥ నతివ॥

౧॥ కాషాయాంబరధారికి - వందితజన - దోషౌఘపరిహారికి -
నీమణత్రయవైరికి - పోషితాఖిలనారికి - ఘోషకృష్ణాతీర
కాంచీ - క్షేమధాత్రీభృద్విహారికి॥ నతివ॥

౨॥ ప్రాలేయాంశుమౌళికి - భవ్యతరాశ్రిత - జాలసారసహేళికి-
శైలతాండవకేళికి - శ్రీలసద్వనమాలికి- శీలసమ్మిళితత్రిశూ
లికి - నీలదేహికి - నీతిశాలికి॥ నతివ॥

౩॥ భానుసన్నిభభాసికి - మానసీమైక-మానీంద్రసంభాషికి- జ్ఞా
నయోగాభ్యాసికి- హీనలోభన్యాసికి-మానముద్రాదికవిలా
సికి - వైనమునసురపురినివాసికి॥ నతివ॥

లక్ష్మ్యంకితము

రాగము-తాళము

పల్లవి॥ మంగళంతవదేవి॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ రంగత్సురపురీ - రమానారీశుభ మంగ॥

౧॥ చందిరానుజేమా - రందమధురవాణి - సుంద
రాంగిసిత - కుందనిభరదనె॥ మంగ॥

౨॥ వారిధితనయే - సారసధృతకరె - శౌరికుటుంబిని -
వారణయానేజయ॥ మంగ॥

౩॥ భావజజనని - సేవకవరదే - దేవసన్నుతెప్పృథు -
పావనచరతె॥ మంగ॥

ధన్యాసిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ అంగనాలలామలార - మంగళంబాసంగరె॥ అంగనా॥
అనుపల్లవి॥ రంగుగసురపురినృసింహు - రాణికిజెన్నారగ॥ అంగనా॥

౧॥ ధాతమీనకేతనులకు - మాతయగుమారమణికి - భూతల
మునన్రతేతయుండు - నీతమైనసిరికిని॥ అంగనా॥

౨॥ రేపుమాపుగొల్చువారికి - రూపుజూపురమకును - ద్వాపర
మునరుక్మిణియై - దీపించెడికమలకు॥ నంగనా॥
౩॥ వదలకదనుగొల్చువారల - సదమలభక్తికిసదా - ముదము
జెందిమిగ లసం - పదలనిచ్చుపద్మకు॥ నంగనా॥

శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములొ - సంగరెసిరికి॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ అంగభవునిజననికిను - ప్పొంగిమీారలు॥ మంగ॥
౧॥ ప్రాకటరత్నాకరరా - జైకజాతకు - బాకశాసనాదిని
నుత - లోకమాతకు॥ మంగ॥
౨॥ కరిరాడ్భయహరదామో - దరసమేతకు - నిరతసేవిత
సకలార్య - నికరపూతకు॥ మంగ॥
౩॥ శ్రీయుతఘనసురపురస్థా - నీయసద్మకు - భ్రూయు
గళవిజితధనుఃకమ - నీయపద్మకు॥ మంగ॥

సరస్వత్యంకితము

తోడిరాగము-ఆదితాళము

పల్లవి॥ నీరాజనమీవరె - నీరజభవరాణికి॥ నీరాజన॥
అనుపల్లవి॥ భారతిదేవికిక - ర్పూరమిళితమంగళ॥ నీరాజన॥
౧॥ స్తుతిసుతిహాసుజన - వితతికెడబిడదె - మతియని
త్తుషారెవ - సితసచ్ఛరీరళికి॥ నీరాజన॥
౨॥ వల్లకీసత్పుస్తక - వనజదండపాణికి - సల్లలితన
వీన - ఫుల్లాబ్జాయతాక్షి కెశుభ॥ నీరాజన॥
౩॥ పరమసంతసదిందె - సురపురదోళ్నెలసి - స్థిరత
రార్చనవస్నీ - కరిసుతిర్పవాణికి॥ నీరాజన॥

ఆంజనేయాంకితము

శ్రీరాగము- రూపకతాళము

పల్ల॥ శ్రీరామదూతకు - నీరాజనములొసంగరె॥ శ్రీరామ॥

౧॥ గొనకొనిమునుతా - హనుమంతుండై - మనమలరగ
గ్రక్కునదనుజవరులనాజిని- దునిమినట్టి-ఘనునకెలమి॥నీరా॥
౨॥ భీమాభిధుండై - యేమారకనె - ప్రేమాశ్రితుల - కామిత
ములనెరవేర్చెడి - సామీరికి - నేమమునను॥ నీరాజన॥
౩॥ శ్రీదగుసురపు - రినినెలకొనిన · మోదంబలర -
వేదోక్తవిధివిబూజల - సాదరమునగొనుసుమతికి॥నీరాజన॥

తోడిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె - మారుతీశునకుశుభ॥ నీరాజన॥
అనుపల్లవి॥ వారిధిలంఘించి - పేరొందినధీశాలికి॥ నీరాజన॥
౧॥ అంజనాదేవికి - సంజనితుడైనేవు - కుంజరసింహుడౌవీ -
రాంజనేయునకుమంగళ॥ నీరాజన॥
౨॥ తనుభజియించెడి - జనులనేమారక - నెనరుననేలెడి
స - దనిలసంభవునకు॥ నీరాజన॥
౩॥ నిరతేమువరసుర - పురమునవెలకొని - పరగబూ
జలగొను - పరమపావనునకు॥ నీరాజన॥

కమాచిరాగము - ఛాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంబనిపాడరె - మరుదాత్మజునకొగి॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ సంగరాసురభంజనునకుబ - తంగకబళో
ద్దామునకునుజె - లంగువారిధిలంఘునునకు
బ్లి - వంగపుంగవునకునెసంగగ॥ మంగ॥
౧॥ దళితాతికాయునకు - సారతరప్రో - జ్వలవజ్రకాయు
నకు - నళినహితజవిధేయునకుగురు - కులకృతాంతప్రా
యునకుసం - కలితశౌర్యాడంబరునకు - న్సలలితంబు
గనెలతలారా॥ మంగ॥
౨॥ సీతేశదూతునకు - సేవకజన - వ్రాతసమేతునకు - నీతి
కోవిదునకునుబరగన - జాతశత్రుసహోదరునకున -
రాతిగజకంఠీరవునకువి - ధాతపదవిగ- లాతనికిజయ॥మంగ॥

౩॥ చేవగలసుజ్ఞానికి - మోదమునకుంతీ - దేవీసుతుడగువానికి-
నావహిలబకదనుజకానన - దావపావకునకుమిగులచిర- జీవి
మైసురపురవరంబున - శీవిచేనెలకొన్న ప్రభునకు॥ మంగ॥

బిలహరిరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళారతి - బెళగువెను బేగ॥ మంళారతి॥
అనుపల్లవి॥ సింగరదింసురపురదొ - ళింగడిసదెనింధు
భక్త-రింగితవనుతీగదువరవు-సంగడిసిదహనుమనింగె॥మం॥

౧॥ మడియనుడిసుతె - మకుటవనుశిరకె - తడెయదిడిసుతె - భు
జకీర్తిగళను-బిడదెతొడిసుతె - మణిమాలెగళను - తుడికికొర
ళొళిరిసికై-కడగకాల్గెజ్జెగళను - సడగరసుతెపూజెగెయ్దు -క
డలుదాంటిదకడుశూరనిగె॥ మంగళారతి॥

౨॥ సలెఛత్రచామరా-వళికేతనంగ-ళొలిదుపిడిదిరె-వాద్యంగళా
గ-ళులివుతొప్పిరె-శనివారదల్లి-సులభదింపల్లక్కి- సేవె-నలిదు
రచిసిరామభజనె- గెలవుతిళిదుగెయ్దుమిగెక- క్కులతియిందె
వాయుజనిగె॥ మంగళారతి॥

౩॥ సణ్ణనడువిన-నీరెయరకూడి- బణ్ణసుతెపదం- గళపాడుతకెం-
బణ్ణమిసునియ-హరివాణదొళగె-హణ్ణివెయమృగాంకనంతె-
కణ్ణిగెసెనకప్పురవను - నుణ్ణగిరిసిసాదరుము - కృణ్ణనణు
గనాదవంగె॥ మంగళారతి॥

రుద్రాంకితము

బిలహరిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళవెన్ని రె - భృంగసన్ని భకుంతళెయరు॥ మంగ॥
అనుపల్లవి॥ సింగలదింధవ-ళాంగనహసర్వ- మంగళాన్వితనిగె॥మంగ॥

౧॥ రాజతాద్రియొ- ళ్సైబ్రమథరొడనెనెలెగొళిసుతె-పూజప
భక్తస-మాజమంపొరెయువ-రాజశేఖరనిగె॥ మంగ॥

౨॥ ధరణిరథనూగె- తరణిశశిగళ్చక్రగళాగిరుతిరె- పరమేష్ఠ్యాది
గళ్నెరెయాగిరలుము- ప్పురగళ్గెల్దవ గె॥ మంగ॥

౩॥ వరసురాసురరు - శరధిమథిసుతిరలుజ్వాలెగళిం - గర శముదయిుసలదను, థరెపరిపాలిసువదశె-కొరళొళ్దరిసిర్దపనిగె॥

౪॥ బాణదానవను- మాణదెతపమంనెగళ్చలు- త్రాణార్థమాగి- శోణితనగర - స్థానదొళిర్దపనిగె॥ మంగ॥

౫॥ శ్రీమత్సురపురి - ధామసేవకాగ్రగణ్యరహ్నా - త్కామితవ ను - నేమదింసలిసువ - దామోదరసఖనిగె॥ మంగ॥

కమాచిరాగము-చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంబనరెసర్వ - మంగళాన్వితునకు॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ రంగదనలాంబకునకున్నా - రంగదనుజవిభంగు నకును - ప్పాంగిసురపురవరమునందునె - సంగుధ వళాంగునకుమీరలు॥ మంగ॥

౧॥ ఖండేందాావపగమాళికి-క్షమాపరహ్మాత్పుండరీకహేళికి-కుం డలీడ్భూషణునకునుదో- ర్దండవిక్రమశాలికతఃలిత- భండనా మర్దవైరిచయగజ - గండభేరుండునకునిరతము॥ మంగ॥

౨॥ దక్షాధ్వరజైత్రునకు-దయార్ణవా- ధోక్షజమిత్రునికు-శిక్షిత త్రిపురాసురాళికి - నక్షరునకున్సుజనతతిసం - రక్షణాధ్య క్షునకునమితము-ముక్షువందితునకుముదంబున॥ మంగ॥

౩॥ భక్తసురసాలునకు- భవ్యతరవి- రక్త్యాఘపాలునకు- శక్తిధర జనకునకుమోక్షా-సక్తిచేబాయకనుదమతము-శక్తికొలదినిగొ ల్చువారికె - ముక్తియొసగెడి - భూతపతికిని॥ మంగ॥

శ్రీరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ గంగాబ్జధారిగె - మంగళమెందుపాడిరె॥ మంగాబ్జ॥

౧॥ త్రిజగన్నుతసా - మజవక్త్రికుమా - రజనకనిగెభా - గజ ర ప్రభుసేవితనిగె - నిజసమి - దజేయనిగె॥ మంగ॥

౨॥ సకలసుజనకం - టకఘోరమదాం- ధకవిదళనిగె - ప్రక టతరసవధ్వంసిగె - ప్రకాశగగ - నకేశనిగె॥ మంగ॥

3॥ పరికిసలిశైత్రీ - సురపురవరదో - శ్వరభక్తరసు- స్థి
రపూజెయకై కొళ్లువ - ధరాధరే - డ్గిరీశనిగె॥ మం॥

కమాచిరాగము—చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళారతిసర్వ - మంగళాన్వితశుభ॥ మం॥

అనుపల్లవి॥ మంగళారతిభూశతాంగర - థాంగరవిశశిశంబ
రారివి - భంగకంధినిమంగగరుడతు - రంగసుహృద
య - వృషభవాహన॥ మంగళారతి॥

౧॥ పరమపావనశీల- సంధ్యాకాల- భరితతాండవఖేల- తరుణాత
రశశిభరణకరధృత - హరిణనతభయహరణశరహరి - గరు
డగిరిభిదురనిభపదపు-ష్కరజవర- శరభేంద్రజనక॥మంగళార॥

౨॥ అభవపాలితభువన - మకుటశశర - విభవనిర్జితసవన -
యిభవదనశక్తిధరవరజన - కభవహరమునిజనమస్సర -
సిభవహెళిపురందరాది-ఋభవసన్నుత-నీలలోహిత॥ మం॥

3॥ కుండలీకృతవలయ - రిపుఖండనప్రవ - చండసురపురని
లయ - చండతరవాయుసఖనేత్ర - భండనామరవైరిజైత్ర -
ఖండపరశుకపాలభృద్వే - దండదనుజవిధ్వంసశంకర॥ మం॥

పార్వత్యంకితము

కేదారగౌళరాగము - అటతాళము

పల్లవి॥ మంగళంతేభవతుశర్వాణీ - మాధుర్యవాణి -
మంగళనతసర్వగీర్వాణి- భృంగాభవేణి॥ మం॥

అనుపల్లవి॥ మంగళమహితామరశ్రేణి - రంగత్కృపాణి -
మంగళంఖట్వాంగధృతపాణి - మంజులశ్రోణి॥ మం॥

౧॥ సేవకాయితకపిలకన్యాత్రి - శ్రీచక్రధాత్రి - దేవనాయక
రత్నసమగాత్రి - దివ్యాగ్నినేత్రి - భావుకప్రాలేయగిరిపుత్రి-
భవకాళరాత్రి-పావనాఖిలలోకజనయిత్రి-ప్రణుతసావిత్రి॥మం॥

౨॥ సారమాక్తికహారరింఛోళ్లీ-సౌవర్ణమాళి-భూరినీపవనైక బహు కేళి-పూతాంఘ్రిధూళి- మారవైరిమనోంబుజాతాళి- మథితాసురాళి-చారుభక్తతటాకసుమరాళి -జయభద్రకాళి॥మం॥

౩॥ సరసముఖజితహరిణధరబింబే - దురితాద్రిశంబే - సురుచిరాధరలుతితమృదుబింబే- కరుణావిడంబే -ని రత సేవితదాస నికురుంబే-నిగమావలంబే - పరమసురపురిజనపదాలంబే - వరచంద్రలాంబే॥ మంగ॥

తోడిరాగము - రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళనీరాజనములో- సంగ రెసర్వ- మంగళకు॥మంగ॥

౧॥ తనుగాలిచెడివారికెనెన - ఘనగోరికలిడి - ఘనతరులనొనర్చునట్టి-గరితయాసర్వ-మంగళకునో-సంగ రెసర్వ॥మం॥

౨॥ ఎన్నగనుతిసల్పువారల - మన్ననచేసం - పన్నులగా వించిమించి-పరగెడిసర్వ- మంగళకునో- సంగ రెసర్వ॥మంగ॥
సురపురసంస్థానవాసుల - స్థిరతరభక్తికిమె - చ్చిరహీని వరములనిచ్చుచు- జెలగెడిసర్వ-మంగళకునో- సంగ రెసర్వ॥

ఖరహరప్రియరాగము - ఆదితాళము

పల్లవి॥ అంగనలారసుమంగళమన రె-
రంగుమీరగసర్వ-మంగళా దేవికి॥ నంగన॥

౧॥ ప్రాకటముగదైత్య - ప్రకరమునుదునిమి - నాకవాసులబ్రోచి-నట్టిశాంభవికి॥ నంగన॥

౨॥ మదమధుకైటభ - మర్దనమునకై - కదనమొనర్చిన - సదమలాత్మకును॥ అంగన॥

౩॥ సురపురమునను -స్థిరముగనెలకొని - పరమపావనభక్త - వరప్రదాయికిని॥ అంగన॥

వినాయకాంకితము

శ్రీరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళమన రెసర్వ-మంగళాత్మజునకు॥ మంగ॥

౧॥ ప్రకటనిరతసే - వకసన్నుతమూ - షకగమనునకు -
మకుటఘటితగజముఖునకు-ప్రకాశశూ-ర్పకర్ణునకు॥ మంగ॥
౨॥ హిమకరసింహా - భ్రమసౌరధునీ - సమవర్ణునకు - ప్రమథ
గణాధీశ్వరునకు - శమాదిగుణ - నమేతునకు॥ మంగ॥
3॥ ఘనసురపురవా - సనయయుతషడా - నన భ్రాతకును -
మునిసముదయవందితునకు- ప్రణుతస- జ్జనాఘునకు॥మంగ॥

తోడిరాగము -ఆదితాళము

పల్లవి॥ నీరాజనమివ్వరె-హేరంబునకలరగ॥ నీమేజన॥
అనుపల్లవి॥ ఘోరవిఘ్నఘనన-మీరణసన్నిభునకు॥ నీరాజన॥
౧॥ గణచయనేతకు - ఘనమునివ్రాతకు - వినయవ్యాస్న
మితస-జ్జనశుభప్రదాతకు॥ నీరాజన॥
౨॥ శంకరసుతునకు - గింకరహితునకు - బంకనిబిడధ్వాంత-
పంకజాప్తసమునకు॥ నీరాజన॥
3॥ గురుచతుర్భుజునకు - శరభవాగ్రజునకు - వరసురపురవా
స - ద్విరదవదనునకు॥ నీరాజన॥

బిలహరిరాగము-రూపకతాళము

పల్లవి॥ మంగళవెన్నిరె - భృంగసన్నిభకుంతళెయరె మం॥
అనుపల్లవి॥ సింగరదిందు - తంగజవద - నంగెసంగతెయాలి॥ మంగ॥
౧॥ చందనకాశ్మీరాగరు - గంధగళిందలంకరిసి - కందుగొరళన-
కందనింగెబలు - చందదిందలిశుభ॥ మంగ॥
౨॥ పారిజాతాదికుసుమ - హారగళనుసమర్పిసుత్తె - చారుచ
రిత-హేరంబనింగె-భూరిసంతసదలి॥ మంగ॥
3॥ మోదదిసురపురవాసలం - బోదరంగెసాదరదిం - మోద
కసుఫ-లాదిగళని-వేదనంగెయ్యుత్తె॥ మంగ॥

వీరభద్రాంకితము

కమాచిరాగము - చాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళంబనరెసుందర - రాంగులారాజియు॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళాకారునకురిపుమా - తంగహర్యక్షు
నకసమసము - రాంగణాహ్లాదునకుభూరి
ప-తంగరదనవిదళనునకుశుభ॥ మంగ॥

౧॥ సోమకుమారునకు - సుజనకలుష - స్తోమవిదారునకు-
కామితార్థప్రదునకునుభూ - వ్యోమలోకస్తుత్యునకు
వర - సామజాస్యానుజునకునుగురు - హోమవిఘ్న
ధ్వంసికనిశము॥ మంగ॥

౨॥ దానకమలహేళికి - దక్షారికివినుత - భాసురప్రమథా
ళికి-భాసమానాంగునకునిగమా - భ్యాసునకుజె
న్నారగల్లకై - లాసపురసంచారునకునువి - లాసత
రమూర్తికిసుకీర్తికి॥ మంగ॥

౩॥ మేరువిగధీరునకు - మేదినిపారా - వారగంభీరునకు -
చారుతరచారిత్రునకుసువి - చారునకుసాహస
కరునకు - సారతరసురపురమునేలెడి - వీరభ
ద్రునకంకితంబుగ॥ మంగ॥

కమాచిరాగము - ఝాపుతాళము

పల్లవి॥ మంగళవెన్నెరెసా-రంగనయనెయారె॥ మంగ॥

అనుపల్లవి॥ మంగళప్రద నింగెరిపుమా- తంగహర్యక్షు
నిగెఘనసమ - రాంగణాహ్లాదనిగెభూరిప
తంగరదనవిదళననిగెశుభ॥ మంగ॥

౧॥ సోమకుమారనిగె - సూరిజనాఘు - స్తోమవిదారనిగె -
కామితార్థవసలిసువవనిగె - తామసప్రకృతిగెళరజ
వర - సామజాననసహజనిగెగురు - హోమవిఘ్న
ధ్వంసనిగెజయ॥ మంగ॥

౨॥ దానకమలహేళిగె - దక్షారిగెవినుత - భాసురప్రమథా
ళిగె- భీషణాకారనిగెనిమా- భ్యాసనిగెశ్రీశాకలిత
కై-లాసపురసంచారనిగెసుని-లాసతరమూర్తిగెసుకీర్తిగె॥మం॥

౩॥ మేరునగధీరునిగ- మేదినిపారా- వారగంభీరనగ చారు
తరచారిత్రునిగనుచి- చారనిగెసాహస్రకరనిగ- సారసు
రపుర- స్థలనివాసిగ- వీరభద్రాఖ్యునిగవిహితది॥ మంగళం॥

శ్రీ రా మాం కి త ము జో ల పా ట

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ రవివంశకలశవా - రాశినవసోమ-
దివిజసంచయనమిత- దివ్యపదరామ॥ జోజో॥

౧॥ సాదరంబుననుగా- సల్యకుజనించి
వేదశాస్త్రాది- విద్యలనుగాంచి
మోదమునయతిజన్న- మునునిర్వహించి
వైదేహిపతివైతి- భవునివిలుద్రుంచి॥ జోజో॥

౨॥ జనకాజ్ఞచేసహజ- జనకజలతోడ
వసమున జరియించితివి- మునులుజతకూడ
దనుపుడామారీచు- దునిమితివిప్రౌఢ
పానుపడరసీతగో- ల్పోతివిల రేడ॥ జోజో॥

౩॥ బాళిచేగరముననూ- బాణమునుబట్టి
వాలిబోరుననట్టి- వసుధబడగొట్టి
పాలింపనినజునకు- పట్టంబుగట్టి
వేలవనచరులచే- వెలసితివిజెట్టి॥ జోజో॥

౪॥ రవిజుచే వార్ధిసేతువు- గలుగజేసి
వివరమున వెడలుచును- వేలాద్రిడాసి
యవనిజనుజిత్తమున- నపుడుదలిపోసి
వివశత్వమొందితివి- వేగకదురోసి॥ జోజో॥

౫॥ సురపురీనిలయ వే- సరి లంకజొచ్చి
సురవైరిరావణా -సురవరునివచ్చి

ధరణిజనుగొని య- యోధ్యనుజేరవచ్చి
సిరులొందితివికపీ - శ్వరులబోనిచ్చి॥ జోజో॥

వేణుగోపాలాంకితము జోలపాట

శంకరాభరణరాగము-జంపెతాళము

పల్లవి॥ కలితకాంచనచేల- కరుణాలవాల
విలసిత సురపురిశ్రీ- వేణుగోపాల॥ జోజో॥

౧॥ దెవుడై దేవకీ- దేవికిజనించి
బావనాత్ములనెల్ల - బరగరక్షించి
కావరముగల దైత్య- గణము నొగిద్రుంచి
యీవసుధ వెనసితివి - యింపునువహించి॥ జోజో॥

౨॥ మునుకొని పురాంగనలు- మోదంబుజెంది
ఘనసారకర్దమ సు- గంధమ్ములంది
యెనలేని తూగుటు- య్యేలనుంచి వంది
జనులెన్న జెలగితివి - చాలబెగడొంది॥ జోజో॥

॥ గురుతరంబుగనిన్ను- గొల్చువారలను
నిరతంబుసిరులిచ్చి- ధరబ్రోవవలెను
గరుణచేనేలితివి- ఘనగోపకులను
మరువకనుక్షమియించు- మానేరములను॥ జోజో॥

। శ్రీలసత్కమలేశ- నీలనిభగాత్ర
తాలాంకసోదర క- పాలధరమిత్ర
పాలితాఖిలభక్త - పావనచరిత్ర
శైలోద్ధరణభవ్య- జలజాతనేత్ర॥ జోజో॥

కమనీయ యదువంశ- కలశాబ్ధిసోమ
యమిసముదయస్తుత ప్ర- విమలతరనామ
సుమసపావనవక్ష- సుగుణాభిరామ
రమణీయతరవక్ష- రణరంగభీమ॥ జోజో॥

గద్యము.

ఇది శ్రీమత్సురపురీ సంస్థానస్థిత శ్రీవేణుగోపాలమృదుల చరణాంభోజ
ద్విరేఫాయమానమానస, చాత్తాద శ్రీవైష్ణవద్విజ షోడశకర్మాధికార
కోపర్షిపవిత్రగోత్ర, త్రిమతస్థాపనాచార్య మహాభాష్యకార యతిస
త్సూత్రి, తిరుక్కోవిలూరు మఠాధికార, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీనివాస రా
ఘవాచార్య కృతపంచ సంస్కారయుత సమాశ్రయణ, ద్రా
విడామ్నాయ ప్రవర్తక, గీర్వాణాంధ్ర కర్ణాటక నా
టకాలంకార కావ్యకృత, మేల్నాటి గోష్ఠివర్య రం
గయార్య కవిపుంగవ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా శిరో
మణీ శేషమాంబా గర్భ పయఃపారావార రా
కాసుధాకర రసికశేఖరుండును, బుధజన
విధేయుండును, బార్హోపాధ్యాయుం
డును, నగు లక్ష్మయాభిధేయ ప్రణీ
తంబైన మంగళనీరాజనంబులను
కవికర్ణామృతము
సంపూర్ణము.

113. ఇదేరా సుదినం

పేరులో లేదురా
పెన్నిధి మనుమడా
పిలుస్తా చూడరా
డెన్నిననే మనుమడా !

అన్నాను డెన్నినని
ఆగడం చేయకురా
అమోఘ్ బావని
ఆట పట్టించకురా

కృష్ణుడు వాడైతే
అర్జునుడు నీవురా
మీరిద్దరాలీతే
మెరిసి తీరాలిర !

అన్ని మీ పనులిక
అవిఘ్నమగు గాక
అకసమె మీకింక
హద్దు తానౌ గాక !

అమ్మనాన్నల కీర్తి
నధిగమించాలిర
వారిద్దరే స్ఫూర్తి
కారులవ్వాలిర !

కన్నారు కలలెన్నొ
డెన్నిను నీ కొఱకు
నిజము చేయాలన్ని
నీవేర చివరకు !

అందుకొను మీ తాత
అక్షరాశీస్సులు
ఆకాశమెత్తంత
అలరు నీ కీర్తులు !

డెన్నినను ఈ ఘనునికి
చిన్ని ముద్దుల మనుమనికి
బారసాల నాడీ చిన్ని
బహుమతి కవిగారిది.

(అల్లుడూ, కూతురు— క్రిష్ణా, స్వప్నల ముద్దుల తనయుడు "శౌర్య" బారసాల నాడు తాతయ్య అక్షరాశీస్సులు- బాబు సంధి నామము "డెన్ని", అమోఘ్ నా కొడుకు బాబు)

29-8-1997

తాదులు చక్రముల్లము శరాదికవర్గము వైజయంతి సో
త్పాదకభూతపఙ్క్తి యసి వైకృతి విద్యయు నయ్యవిద్యయున్. 83

భగవదవతారరహస్యకథనము.

వ. ఏతాదృగ్విధవిగ్రహవిశిష్టవేషంబునం బరవ్యూహవిభవార్చాంతర్యామిరూపంబులనం బరమపురుషునకుం బంచప్రకారంబులు గలవు. అందుఁ బరరూపంబు నిత్యముక్తానుభవార్థంబుగా నిత్యేచ్ఛానుగృహీతం బైననిత్యవిగ్రహంబునం బరమపదంబునం బరమవాసుదేవాభిధానంబున వెలుఁగొందు ప్రధానప్రకారంబు. ఇట్టిది పరరూపంబు. జగదుత్పత్తిస్థితిప్రళయార్థంబు నుపాసకానుగ్రహార్థంబును నుక్తగుణద్వయద్వయాభివ్యక్తిలక్షణలక్షితంబు లై నిజేచ్ఛావశంబునం గైకొనినసంకర్షణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధవాసుదేవభావంబు లగుచతుర్విధవిభాగవిశేషంబులు వ్యూహంబు లనంబడు. అందుఁ గేశవాదిమూర్త్యంతరగ్రహణరూపంబు లైనయవాంతరవ్యూహంబులు వివిధంబులు. ఇట్టివ్యూహవిశేషంబులు దుష్టనిగ్రహశిష్టప్రతిపాలనార్థంబుగాఁ దిర్యఙ్మనుష్యవిజాతీయతాంగీకారంబునం జూపునావిర్భావంబు విభవం బనం బడు. అదియును గౌణంబును ముఖ్యంబు నన ద్వివిధంబు. అందుఁ గర్మవశ్యజీవాధిష్ఠానద్వారంబునం దాత్కాలికకార్యార్థంబుగాఁ జూపుగుణావిర్భావంబు గౌణంబు. మఱి దీపంబువలనఁ బ్రతిదీపంబురూపంబున దివ్యవిగ్రహంబుతోడన చూపునావిర్భావంబు ముఖ్యంబు. అందును వామనత్రివిక్రమన్యాయంబున నవాంతరాకారాంతరగ్రహణంబు లసంఖ్యేయంబులు. ఇంక నంతర్యామి యన నుపాసనాసిద్ధికై యుపాసకాంతరంగంబులకు విషయం బయ్యెడునుపాస్యవిగ్రహవిశేషంబు. మఱి యర్చావతారం బనం బరవ్యూహాదిసమస్తప్రశస్తలక్షణపరిపూర్ణంబై దేశకాలస్వభావవిప్రకర్షంబులేక యనాలోచితవిశేషాశేషజగజ్జనోజ్జీవనార్థంబుగా మాంసనయనంబులకు ననుభావ్యం బైనపూర్వోక్తసమస్తప్రకారంబులం జూపునవతారవిశేషంబు. అదియు స్వయంవ్యక్తంబు దైవంబు సైద్ధంబు మానుషంబు ననం జతుర్విధం బై యుండు. అందు నప్రాకృతదివ్యవిగ్రహంబున స్వతఃప్రాదుర్భావంబు స్వయంవ్యక్తంబు. శిలాదారులోహాదివిగ్రహంబుల దేవజనంబులచేతం దపస్సిద్ధమహర్షిజనంబుచేతను మర్త్యజనంబుచేతను బ్రతిష్ఠితంబు లైనయవి క్రమంబున దైవంబు సైద్ధంబు మానుషంబు ననంబడు. ఇట్టిపంచప్రకారంబులయందుం బరరూపంబు నిత్యైకప్రకారంబు, అది నిత్యముక్తైకగోచరంబు, వ్యూహరూపంబు వివిధంబు. తత్తద్దేవర్షిమాత్రగోచరంబు, విభవం బనంతప్రకారంబు, అది తత్తత్కాలీనజనగోచరంబు. అందును ముఖ్యవిభవంబు సైద్ధంబు నంతర్యామిరూపంబు నుపాసకేచ్ఛాభేదంబున నైకవిధం బుపాసకైకగోచరంబు. అర్చారూపం బనంతప్రకారంబు, అనాలోచితవిశేషాశేషజగజ్జనగోచరం బఖిలప్రకారసేవ్యంబు. 84

ఉ. దారుశిలాదిభావమున దైవముల న్నిరసించి తామసుల్
గోరుదు రెంత చేరువయొకో తమ కాత్మవివేకపాకముల్
వారిధరంబుల న్విడిచి వచ్చినచాతకధూర్తు లంబుధిన్
దారు గొనంగ శక్తులె సుధామధురోదకపానసౌఖ్యముల్?. 85

క. కావున సర్వగుఁ డయ్యును, శ్రీవరుఁ డర్చాగతుండ సేవ్యుం డగుఁ ద
త్సేవయు శరణాగతుఁ డై, కావింపక ఫల మొసంగఁ గా లే దధిపా!. 86

ప్రపన్నస్వరూపనిరూపణము

వ. దుర్లభాభిమతార్థసిద్ధికిం గృపాశక్తిసంపన్నుం డైనసమర్థునియందు నుపాయాంతర
నివృత్తిపూర్వకంబుగాఁ జేయుభరసమర్పణంబు శరణాగతత్వం బనం బడు. ఇదియభి
మతార్థసిద్ధిదం బగుట సకలజగత్ప్రసిద్ధంబు. ఇట్టికృపాశక్త్యాదిగుణవత్స్వరూపం బైన
శరణ్యత్వంబునుం భగవద్వ్యతిరిక్తపురుషాంతరంబునం దౌపాధికంబు నల్పాల్పత
మంబును నై యుండు. అతని నాశ్రయించువానిశరణాగతత్వంబు నౌపాధికంబు
నల్పాల్పప్రయోజనంబు నగు. ఆశరణ్యత్వంబు భగవంతునందు స్వాభావికంబును
నిరతిశయంబును నై యతనియందుం దదితరసమస్తపురుషులకు శరణాగతత్వంబు
స్వరూపోచితంబును నిరతిశయప్రయోజనార్థంబు నగు. అట్లగుట నీయర్థంబున
యథార్థజ్ఞానంబున నిశ్చితంబుగా నెఱింగినసాత్వికుం డభిమతార్థసిద్ధికి నితరుల నొ
ల్లక భగవంతు శరణంబు సొచ్చి తదారాధనంబు సేయవలయు. అట్లు చేసె నేని
స్వరూపసిద్ధియు దేశకాలమంత్రతంత్రాదిన్యూనాతిరేకంబులవలన వైకల్యంబు లేక
యారాధనఫలాభిమతార్థసిద్ధియు నగు. అట్లు సేయం డేని కర్తృత్వాహంకృతిచే
స్వరూపహానియు నారాధనవైకల్యంబుచే ఫలహానియు నగు. ఇట్టిసాత్వికుండును
మిశ్రసత్వనిష్ఠుండును శుద్ధసత్వనిష్ఠుండును నన ద్విప్రకారుండు. అందు మిశ్రస
త్వనిష్ఠుం డనం బరమాత్మ యగుభగవంతునకుం గలశేషత్వంబునుం దదితరసమస్త
జీవాత్మలకు నైనశేషత్వంబును స్వాభావికంబులుగా నెఱింగియుఁ దదేకభోగ్యుఁడు
గాక ప్రారబ్ధకర్మవాసనావశంబునఁ దామసరాజసఫలంబు లభిలషించి తదర్థంబుగా
భగవత్ప్రతిపత్తి సేయునతండు. శుద్ధసాత్వికుం డన సుజ్ఞానంబుచే భగవదేక
భోగ్యుం డై తత్ప్రాప్తిరూపమోక్షంబె యపేక్షించి భగవత్ప్రతిపత్తి సేయున
తండు. అందు మిశ్రసత్వనిష్ఠుం డీశ్వరయథార్థజ్ఞానవంతుం డగుటం దత్ప్రభావం
బుచేఁ గ్రమంబున ఫలానుభవంబుచేత నీశ్వరానుగ్రహంబుచేఁ బ్రారబ్ధకర్మంబు
జయించి శుద్ధసాత్వికుం డగు. అట్టిశుద్ధసాత్వికుండును ననాదిసుకృతపరిపాకభేదం
బున నంగప్రతిపత్తిపరుండును స్వతంత్రప్రతిపత్తిపరుండు నన ద్వివిధంబగు. అం
దునంగప్రతిపత్తినిష్ఠుం డన నభిమతభగవత్ప్రాప్తికిఁ గర్మజ్ఞానానుగృహీతం బైనభ
క్తియోగంబుచే భగవదనుగ్రహంబు వడయం గోరి తాదృగ్విధభక్తినిష్పత్తికై

త్తదంగంబుగా శరణంబు చొచ్చునతండు. స్వతంత్రప్రపత్తినిష్ఠుండన నుక్తభక్తియో
గనిష్పాదనంబునయం దశక్తుండును విలంబాసహిష్ణువు నై యవ్యవధానంబున భగవ
దనుగ్రహంబు వడయుటకై ప్రపత్తి సేయునతం డట్టు గావున. 87

గీ. మహి ననంఖ్యేయపుణ్యజన్మములమీఁద, నాత్మ హరిశేషతాజ్ఞాన మంకురించి
ప్రాప్యమును బ్రాపకము సర్వమతఁడ యనుచు, నతనిశరణంబు చొచ్చుమహాత్ముఁడరిది.

గీ. గురుకృపాంజనరంజనస్ఫురిత మైన, శాస్త్రదృష్టిఁ బరాత్మశేషత్వరూప
మైనయాత్మస్వరూపవిధాన మెఱిఁగి, నతఁడు తత్ప్రాప్తికై చొచ్చు హరిశరణము.

క. ఒకఁడు భగవంతుఁ డెట్లుగ, సకలేష్టవిధాయి యెట్లు చర్చింపఁగఁ దా
నొకఁడ యగుఁ దత్ప్రపత్తియుం, సకలార్థసమీహితార్థసాధన మనఘా!. 90

క. శరణాగతులకుఁ దక్కఁగ, బరులకు మోక్షంబు లేదు భవనస్థుఁడు ని
ర్భరుఁడు నన నిరుదెఱంగులఁ, బరఁగుఁ బ్రపన్నుండు సుకృతపరిపాకభిదన్. 91

క. శక్తాధికారి కనితర, భక్తిద్వారమునఁ జేసి పరమోపాయం
బుక్తప్రపదన మితరా, సక్తునకు హితస్వతంత్రసాధన మరయన్. 92

వ. అందు నంగప్రతిపత్తిపరునకు నంగభూతప్రపత్తిసాధ్యంబును బరబ్రహ్మప్రాప్తిసాధ
కంబు నగుభక్తియోగస్వరూపం బాకర్ణింపుము. 93

భక్తియోగస్వరూపనిరూపణము.

సీ. వేదాంతవాక్యార్థవిజ్ఞానజన్యంబు తద్విలక్షణము ప్రత్యక్షసమము
దర్శనోపాసనధ్యానాదిపదవాచ్య మాత్మాపరోక్షముఖ్యప్రతీక
ముక్తకర్మజ్ఞానయోగనిష్పాద్యంబు పరభక్తిముఖదశాంతరయుతంబు
యజనవందనకీర్తనాదిపర్యవసాయి యపునరావృత్తిమోక్షావధికము

గీ. తైలధారానవచ్ఛిన్నతాగతంబు, ప్రీతిరూపసమాపన్న మై తనర్చు
సతతభగవత్స్వరూపానుసంస్మరణము, భక్తియోగంబు తత్పదప్రాపకంబు. 94

వ. వినుము శాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞానంబుచేఁ గర్మయోగాధికారంబు సంభవించు జపతపస్తీర్థ
దానయజ్ఞాదిసేవనరూపం బైనకర్మయోగంబుచే జితాంతఃకరణుం డై పురుషునకు
జ్ఞానయోగాకారంబు సంభవించు. పరిశుద్ధాత్మభావనారూపం బైనయోగద్వారంబు
చే నొండె నంతర్గతతాదృగ్విధాత్మజ్ఞానంబున నైనసాక్షాత్కర్మయోగంబుచేతన
యొండె యోగాధికారంబులు గల్గు. ప్రకృతివివిక్తాత్మావలోకనరూపం బైనయోగం
బుచే నాత్మశేషత్వజ్ఞానంబు దృఢం బై భక్తియోగాధికారంబు సిద్ధించు. పరమా
త్మైకాంతికప్రీతి కారితధ్యానకీర్తనయజనవందనాద్యవస్థితిరూపం బైనభక్తియోగం
బుచేఁ బరమభక్తిపరమజ్ఞానాదితదవస్థావిశేషముఖ్యంబున ముక్తుండై పరమపదప్రా
ప్తుం డగు నట్లు గావున. 92

గీ. జ్ఞానకర్మంబు లాత్మదర్శనముకొఱకు, నాత్మదృష్టియుఁ భక్తిసంప్రాప్తికొఱకు

భక్తిభగవత్ప్రదాప్తికై పరఁగు నిందు, లేదొకవిపర్యయసముచ్చయాదిశంక. 96

గీ. ధీరహితకర్మమును గర్మదూరమతియు, భక్తివిరహితధీక్రియల్ ముక్తబుద్ధి
కర్మ మగు భక్తియోగంబు గాదు గాన, వలయు మాత్ర స్వరాదికాన్వయము చూవె.

క. ధీకర్మభక్తియోగము, లేక శరీరమునఁ గలుగ వెవ్వారికి నా
ధీకర్మంబులు జననా, నేకసహస్రములమీఁద నిచ్చుఁగా భక్తిన్. 98

సీ. శాస్త్రార్థబోధంబు సంభవింపక యైన నొకఁ డెవ్వఁడేఁ గర్మయోగి యగుట
కర్మయోగావృత్తి గలుగ కేమియు నొకానొకఁ డెవ్వఁడే జ్ఞానయోగి యగుట
యుక్తాత్మభావనాయోగంబు లేకున్న నొకఁ డెవ్వఁడే యోగయోగ్యుఁ డగుట
యాత్మావలోకనం బభ్యసింపక యైన నొకఁ డెవ్వఁడే భక్తియోగి యగుట

గీ. ప్రాగ్భవాగమవిజ్ఞానఫలము చూవె, పౌర్వజననాకలితకర్మఫలము చూవె
ప్రథమజన్మాత్మభావనాఫలము చూవె, ప్రాగ్జననయోగపరిణామఫలము చూవె. 99

త్యాజ్యసంసారరూపనిరూపణము.

వ. వస్తువివేకంబు లేక విషయవిరక్తియుం భగవద్భక్తియుం బొడమ వట్లగుట భజనీయభగవత్స్వరూపనిరూపణం బయ్యె నింకఁ ద్యజనీయసంసృతిస్వరూపంబు వినుము. జీవుండు జ్ఞానస్వరూపుండును జ్ఞానగుణకుండును నిర్మలుండును భగవచ్ఛేషతైకరసుండును భగవదేకభోగ్యుండును నయ్యు ననాదికర్మరూపావిద్యాసంకుచితగుణభూతజ్ఞానుం డై స్వస్వరూపపరమాత్మస్వరూపంబుల విషయీకరింప నెఱుంగమి సహజానందవిముఖుం డయి యనాదినిజకర్మానురూప భగవత్సంకల్పకల్పితప్రకృతిపరిణామవిశేషం బైనకళేబరంబుచే బద్ధుం డై బంధనకళేబరంబుఁ దన్నుంగాఁ దలంచుకొని యింద్రియాధీనజ్ఞానుండును విషయాధీనసుఖుండును నై సర్పదష్టునకు నింబపత్రంబులు మధురంబు లై తోఁచువిధంబునఁ గర్మబద్ధుం డైనతనకు జడప్రకృతిపరిణామవిశేషంబు లగుహేయవిషయంబులు భోగ్యంబు లై తోఁపఁ దదనుభవలుబ్ధబుద్ధి యగుచుం గర్మాచరణం బొనరించుచుఁ దత్ఫలంబు లైనసుఖదుఃఖంబు లనుభవించుచు వాసనావశంబునం గ్రమ్మఱ రుచి పుట్టి యుత్తరోత్తరంబు కర్మం బొనరించుచు ననలతప్తస్థాలీసంగరకారణంబున నుదకం బుష్ణభావబుద్బుదాదికంబు నొందుచందంబున నచిత్సంసర్గదోషంబున హేయదుఃఖాదికంబునకు నాస్పదం బై సంచరించు. తత్క్రమం బాకర్ణింపుము. అనాదిపూర్వకర్మకారణంబున సకలభావంబులయందుం దత్తద్దేవమనుష్యాదిరూపంబున జరాయుజత్వంబునుం, బక్షిసర్పాదిరూపంబున నండజత్వంబును, గీటకాచరాదిరూపంబున నుద్భిజ్జభావంబును, యూకాదిక్రిమిరూపంబున స్వేదజత్వంబునుం గాఁ జతుష్ప్రకారంబులఁ బుట్టుచుండు. ఇందు మనుష్యభావంబు దక్కం దక్కినపుణ్యాపాపకర్మాధికారంబు లయినసకలభావంబులయందుఁ దత్తద్భావప్రయుక్తకేవలసుఖదుఃఖం

బులఁ బొందుచుఁ, బుణ్యపాపకర్మాధికారం బైనమనుష్యభావంబునందు బహిరంతరింద్రియవ్యాపారరూపం బైనజాగ్రద్దశ యప్పుడు జీవవ్యాపారద్వారకేశ్వరప్రయత్నసంసృష్టంబు లైనవిషయంబు లనుభవించుచుఁ, దదనుభవపరిశ్రాంతబహిరింద్రియోపరమరూపం బైనస్వప్నదశయందుఁ దత్తత్కాలమాత్రంబులు దత్తత్పురుషమాత్రానుభావ్యంబులుం గాఁ గేవలేశ్వరప్రయత్నసంసృష్టంబు లైనవిచిత్రవిషయంబుల నంతఃకరణంబుచేతనే యనుభవించుచుఁ, దదుభయదశావిషయవిశేషానుభవవ్యాపారపరిశ్రాంతబహిరంతరింద్రియోపరమరూపం బైనసుషుప్తిదశయందు నిస్సంబోధుండగుచు, బాహ్యాభ్యంతరంబులు మఱచి విశ్రమస్థానం బైనపరమాత్మయందు నుపరతుం డై విశ్రమించుచు, నతనిచే స్వస్థుం డై వెండియు భోగార్థంబు బోధితుం డై మేల్కానుచు, అర్ధమరణరూపం బైనమూర్ఛయందు నచిత్ప్రాయుం డై జ్ఞప్తిసంకోచంబు నొందుచు, ఉత్క్రాంతిరూపం బైనమరణదశయందుం గ్రమంబున బహిరింద్రియంబు లంతఃకరణంబునందు నంతఃకరణంబు ప్రాణంబులందుఁ బ్రాణంబులు దనయందుఁ దాను భూతతన్మాత్రంబులయందుఁ దన్మాత్రంబులు పరమాత్మయందును బరిణమింప నిస్సంబోధుం డై బాహ్యాభ్యంతరంబులు మఱచి, బాహ్యాంతఃకరణభూతతన్మాత్రసంయోగరూపం బైనసూక్ష్మశరీరంబుతో నుత్క్రాంతుం డై హృదయస్థానసంబంధం బగు నేకోత్తరశతనాడికాదిగణంబునందు ముక్తైకనిర్గమద్వారం బైనమూర్ధన్యనాడిదక్కం దక్కినశతనాడీద్వారంబులవెంట నేదే నొక్కంట నేత్రశ్రోత్రాదిశరీరప్రదేశంబుల వెడలి, కేవలపాపపరుం డేని యాతనాతనూబద్ధుం డై నియమమార్గంబునం గింకరాకృష్టుం డై చని, నిరయంబు లనుభవించినపిదపం బరిశిష్టకర్మాంతరవశంబున 'జాయస్వ మ్రియస్వ' యను సంకల్పమాత్రంబునం బునఃపునర్నికృష్టజన్మమరణంబులం బొరలుచు, ఇష్టాపూర్తాదిపుణ్యకర్మపరుం డేని సూక్ష్మశరీరంబుతో ధూమాదిమార్గంబునుం గా నుత్తరోత్తరప్రాపితుం డగుచుఁ, గ్రమంబున ధూమరాత్ర్యపరపక్షదక్షిణాయనపితృలోకాకాశచంద్రస్థానంబులకుం జని, చంద్రప్రాప్తిచేత నమృతమయశరీరుం డై తత్తదనుగుణపుణ్యలోకంబులం దత్తదధిదేవతాకింకరుం డగుచుఁ దత్తత్సమానభోగంబు లనుభవించి, పుణ్యావసానంబునం గర్మాంతరప్రారంభంబునం గ్రమ్మఱ సూక్ష్మశరీరంబుతో నవరోహణక్రమంబున డిగ్గి, క్రమంబునం జంద్రాకాశవాయుధూమాభ్ర మేఘంబులకు వచ్చి, మేఘంబుననుండి వర్షంబై పురుషునిం జెంది, పురుషునియందు రేతోరూపంబునం బరిణమించి, యోషిత్కుక్షిం బడి, యందు గర్భంబై పొదలి, క్రమ్మఱ జీవత్వంబునం జన్మించు. ఇట్టిసంసారావర్తగర్తంబునం బరిభ్రమించుచు. 100

ఆ. గర్భజన్మబాల్యకౌమారతారుణ్య, వృద్ధతాదు లైనవివిధదశల
నొకట నైన సుఖము నొందలేఁ డన్నిట, నవధి లేనివగల నంచుఁ బ్రాణి. 101

సీ. మలమూత్రపంకిలమాతృగర్భంబున నతిసుకుమారదేహము దపింప
ముడియకట్టుగ వీఁపునడుము నెమ్ములు వంగి యుల్బపరీతుఁ డై యుండి లోన
నత్యుష్ణలవణకట్వమ్లాదితన్మాతృభోజనంబుల కాఁకఁ బొక్కిపడుచుఁ
బరితృప్తి ముడువఁ జాఁపఁగ సమర్థుఁడు గామి సర్వాంగముల నొప్పి సంఘటిల్ల
గీ. నూర్పు వెడలక విజ్ఞానయుక్తిఁ బూర్వ, జనిశతంబులఁ దలపోసికొనుచు నిట్లు
కాంచు దుస్సహగర్భదుఃఖంబు మొదలఁ, బ్రాణి ప్రాచీనకర్మనిబంధనమున. 102

సీ. ప్రేరణోత్కటసూతిమారుతాహతి గర్భమున నధోముఖముగాఁ బొరలఁబడుచు
దేహసంకోచకద్రోహిణానిలముచే నానాస్థిసంధిబంధములు నొగుల
శుక్లమూత్రపురీషశోణితావృతి బ్రుంగి ముఖము విచ్ఛిన్న మై మొదల వెడలఁ
గేశమూర్చ్ఛాయుక్తిఁ గ్రిమివోలె నెట్టకేఁ దల్లిదుర్గంధరంధ్రమున వెడలి
గీ. జగతిఁ బడి బాహ్యవాయుసంస్పర్శనమున, నెఱుక చెడి కావుకావున నేడ్చుఁ బ్రాణి
యంపమునఁ గోయుగతిముండ్లఁ ద్రెంపునట్లు, యోనియంత్రప్రపీడచే నొడలు నొవ్వ.

చ. మలమున బ్రుంగుఁ డైనతలిమంబుపయిన్ శయనించి మేను చీ
మలు దిన మక్షికల్ గఱవ మానుప నేరక యుత్తగిల్లి పై
నొలసినతీఁట గోఁకికొన నోపక యే వ్యవహారమజ్ఞనా
దులును బరేచ్ఛఁ గైకొనుచు దుఃఖము వొందు శిశుత్వవేళలన్. 104

క. గురుజననిరోధశిక్షా, కరణంబులవలన నిలుపు గానక క్రీడా
పర మగుహృదయము దుఃఖా, కర మై తపియించుఁ బ్రాణి కౌమారమునన్. 105

సీ. ఎవ్వండ? నెందుండి యెచటి కేమిటికి నే బద్ధుండ నైతి నేబంధనమునఁ
గారణం బెయ్యది? కాదు కారణ మెద్ది? యెద్ది కారణజన్య? మేది కాదు?
ధర్మ మే దేది? యధర్మంబు నే దిప్పు? డెందు వర్తించెద? నెందు నిలువ?
నేది కృత్య? మకృత్య మెయ్యది? గుణసంవిశిష్ట మెయ్యది? దోషజుష్ట మెద్ది?
గీ. యనువివేకంబు లేక ప్రాయమునఁ గ్రొవ్వి, పశువువోలె శిశ్నోదరపరుఁడు నరుఁడు
సంచరించుచు నజ్ఞానసంభవంబు, నధికతర మైనదుఃఖంబు ననుభవించు. 106

క. కరణకళేబరపాటవ, కర మగుప్రాయంబు తనకుఁ గలుగుటకు దురా
చరణమ ఫల మగు శిశ్నో, దరపరుఁడు సుఖంబ కాఁగఁ దలఁచు న్వగయున్. 107

శా. అజ్ఞానం బనఁ గాఁ దమోవిలసనం బజ్ఞానకార్యోదయం
బజ్ఞానానుగుణంబ కాన గళితోక్తాచార మాదానికిన్
బ్రాజ్ఞుల్ ప్రాప్యఫలంబు నారకము గా భాషింతు రట్లాటచే
నజ్ఞానాదుల నిందు నందు నిజ మై ప్రాపించు దుర్దుఃఖముల్. 108

సీ. మృగపక్షిరాక్షసోరగవరాదులచేతఁ బరఁగుతాపం బాధిభౌతికంబు
శీతోష్ణవైద్యుతవాతవర్షాదులఁ దనరుతాపం బాధిదైవికంబు
గుల్మజ్వరచ్ఛర్దికుష్ఠశూలాదుల నవమానకామలోభాదిదశల
శారీర మై మనోజనిత మై యిబ్భంగి నడరుసంతాప మాధ్యాత్మికంబు
గీ. పండితోత్తమ! యిట్టితాపత్రయంబు, ప్రాక్తనం బైనకర్మనిబంధనమున
ననుభవించుచు శోకార్తుఁ డగుచు నరుఁడు, బాల్యమున బ్రాయమున వృద్ధభావదశను.

వ. వెండియు జరాప్రాదుర్భావంబున శిథిలం బై కుదురుప ట్టెడలి లివలివం గదలురదనపఙ్క్తులును, జిగి చెగి బిగి వదలి స్రగ్గి వగ్గువడి తరంగితాయమానం బైనసర్వాంగీణచర్మంబును, బయలువడి నిలువునం దేఱినబీఱనరంబులును, అంతర్గతకనీనిక లై దూషికాదూషితాస్రనిస్రుతిం జెక్కులం జిత్తడగొలుపుచు దూరితస్నైగ్ధ్యంబు లై వెలికుఱికినకన్నులును, పుంజికొని వెడలి నిడుద లై యుడుఁగక రసగిలునాసాకేశంబులును, లాలావినిర్యాసంబులు సెలవుల నురుఁగుకొన దుర్గంధధురంధరం బైనవక్త్రకోటరంబును, ప్రస్ఫుటీభూతసర్వాస్థిస్థలంబును, పరిభుగ్నపృష్ఠాస్థిపరంపరాకంబు నయి కంపమానం బగుశరీరంబునుం గలిగి యెదుర నిలిచినం బోడగానక బెట్టు పిలిచిన వినక యాఘ్రాణించియు గంధంబు గొన సమర్థుండు గాక చప్పరించియుం జవిపొం దెఱుంగక జఠరానలంబు కుంఠితంబగుట నల్పాహారుండును నల్పాల్పవిహారుండును నై యెట్టకేనియుం దడవున లేచుచు నెట్టకేనియుం దడవునఁ గూర్చుండుచు నెట్టకేనియుం దడవునఁ జేష్టించుచు ననుభూతవస్తువుల నాక్షణంబ మఱచుచుఁ బ్రవృత్తిప్రయత్నాక్షమంబు లైనసకలకరణంబులచే మరణంబునకుం గాలుచాఁచియుఁ బూర్వజన్మవ్యాపారంబులునుం బోనితనప్రాయంబునాటివిపోకలు దలంచుకొని యుస్సు రని వేఁడినిట్టూర్పులతోఁ బరితపించుచు సకృదుచ్చారణంబున మిగుల నలయుచు శ్వాసకాసమహాయాసంబున వేఁగుచు నంతకుం గంట బొట్టు వెట్ట నెఱుంగక వేఁగించుచు సంచారంబులకు నాకాంక్షించుచుఁ జవ్వలు గొనం గోరుచు నోరులు లేవ నెత్తం బరులు శయనింపఁ జేయనఖిలశౌచవిరహితత్వంబున నెల్లరోఁతలకు నెల్లయై భృత్యులవమానింపం బరిజను లపహసింప బాంధవులు ముక్కు విఱువం బుత్రులు వేసరం గళత్రం బోకిలింప నివిమొదలుగా వార్ధకదుఃఖంబు లనేకంబు లనుభవించి యంతమీఁద నత్యంతదుస్సహం బైనమరణం బనుభవించుఁ దత్ప్రకారం బాకర్ణింపుము. 110

సీ. హస్తాంఘ్రికంధర లవశంబులై త్రెళ్ళి కలయ నంగంబులఁ గంప మొదవి
పలుమాఱు మూర్ఛిల్లి పలుమాఱు దెలివొంది తనకళత్రాదులతగులు మిగిలి
మరణావయవపీడ మర్మము ల్భేదిల్ల ప్రాణానిలంబులపట్టు వదలి
తెల్లగ్రుడ్డులు తేలగిల్లి తీపులు వట్టి దోషము ల్పొందుగఁ దొట్టగిల్లి

గీ. పొడమగుట్టెత్తి తాల్వోష్ఠపుటము లెండి, తాపమున దప్పి నాఁకటఁ దప్తుఁ డగుచు
దుస్సహక్లేశమున మహాతురత యొదవ,నొరలుచును దేహ మొకభంగి నుత్క్రమించు.

ఉ. వేదన మీఱ నిత్తనువు వీడ్కొని జీవుఁడు తీవ్రశోషణా
పాదకయాతనావపురుపస్థితుఁ డై యమదూతపాశదం
డాదులపీడ నుగ్రపథయానము నంతకదర్శనాదినా
నాదురవస్థలం బొగిలి నారకబాధలఁ బొందు మీఁదటన్. 112

సీ. మొఱలుపెట్టఁగ ఱంపములఁ ద్రెంపఁ బడువారు పుటపాకములకాఁకఁ బొక్కువారు
వెడఁదగొడ్డండ్లఁ బచ్చడిసేయఁబడువారు పుడమిఁ బాఁతిన నుక్కిపోవువారు
కొర్ల వ్రేసిన గ్రుచ్చుకొని వ్రేలఁబడువారు నుప్పురొంపులఁ గ్రుక్క నురియువారు
క్వథితతైలములఁ బక్వము సేయఁబడువారు దెంచనంబుల వ్రేయఁ ద్రెళ్లువారు
గీ. పులులఁ బత్తులు భక్షింపఁ బొరలువారు, గలిగి శతధాసహస్రధాకారభిదలఁ
గలుగ దెన్నిక నిరయప్రకారములకు, దుఃఖ మేకైకమును గడు దుస్సహంబు. 113

క. నిరయానుభవముపిదపం, బరిశిష్టం బైనపూర్వపాపఫలంబున్
బొరయుటకుఁ గూలఁ గ్రమ్మఱ, నరపశుమృగఖగనగాదినానాయోనిన్. 114

గీ. వినుము దుఃఖంబు నిరయసంస్థునక కాదు, శతమఖస్థానమునయందుఁ బతనభీతి
నున్నదినములు నిర్వృతి నొందలేక, కూలఁ బుణ్యంబుతుదిఁ జాల కుతిలపడుచు.

క. మరలన్ గర్భము జన్మము, మరణము నిరయమును మఱియు మఱియు నయి నిరం
తరసంసృతిచక్రంబున, దొరలి నరుం డొందు సర్వతోదుఃఖములన్. 116

గీ. సుతకళత్రాదిసకలవస్తువులు వగల, బ్రుంగువడనిసుఖంబు చేయంగఁ జాల
వేల నిన్నియుఁ? సంసారి కెద్ది యిష్ట, మదియపో దుఃఖతరుబీజ మనఘచరిత! 117

క. బ్రదికెడునంతకుఁ బురుషుఁడు, ప్రిదులక నిలు వెల్ల వగలఁ బెనఁగొనియుండన్
గుదురుకొని దూదిమాఁగుడు, బొదివినకార్పాసబీజమునకుం బ్రతి యై. 118

సీ. ప్రకృతినైకాకృతిపరిణామదేహంబు తన్నుఁ గా మూఢుండు దలఁచుఁ గానఁ
దదుపభోగ్యము లైనధనగృహాదులయందుఁ దనకు భోగ్యము లనుతలఁపు పుట్టి
భోగ్యత్వబుద్ధిచే భోగింపఁ గామించు భోగవిఘ్నములపైఁ బొడము గినుపు
భోగంబు చవిచోఁకఁ బొడము లోభము లోభమున నొం డెఱుఁగమి మోహ మొదవు
ఆ. భోగలోభగర్వముల మదం బుదయించు, భోగసిద్ధికొఱకుఁ బోక పెనఁగఁ
గలుగు మత్సరంబు గాన దేహాత్మాది, జనిత మీదురంతసంసరణము. 119

ఉ. పుట్టుగుచెట్లకు న్మొలవఁ బోసినవిత్తులు శాంతిముస్తకున్
ముట్టియతోడజీవములు మోహపుటిర్లకునుం గుహూనిశల్

కట్టనియిం డ్లఘుంబులకుఁ గట్టడి యాసలసంప్రసూతికిన్
గుట్టులతోడిగర్భిణులు కోరిక లెవ్వరి నొంపకుండునే?. 120

ఉ. లజ్జకుఁ బాపు శీలముఁ గులంబు వడి న్విడిపించు సూనృతం
బుజ్జనసేయుఁ జేయ మొగమోటమిఁ దూలుచుఁ బాతకంబులన్
మజ్జన మార్చు నార్చు నభిమానము రోఁతల కియ్యకొల్పు నీ
ముజ్జగ మైనఁ ద్రిప్పుఁ దుది ముట్టదు దా ధనకాంక్ష యేరికిన్. 121

చ. అడుగనియండజాదులకు నాఁకలి దీరకయున్నె? దీనుఁ డై
యడిగెడుచోట నెంతఘనుఁ డైనను హీనుఁడె కాఁడె? హీనుఁ డై
యడిగెడువాఁడు తృప్తిపరుఁ డౌనె? యతృప్తుఁడు సౌఖ్య మొందునే?
యడుగుట యెన్నిజన్మముల కాఁ అడి నెవ్వగ వో తలంపఁగన్. 122

శా. పాత్రాపాత్రవివేకరిక్తులు శుభప్రారంభముక్తు ల్పరీ
పాత్రీప్రాయులు తత్త్వసాధనకథాబోధానపాయుల్ శ్రవో
నేత్రఘ్రాణకజిహ్వికాపరమనోనిత్యానుకూలు ల్సదా
మాత్రద్వారసుఖాతిలోలు రహహా! మోక్షం బపేక్షింతురే?. 123

క. మలమూత్రరక్తపిత్తా, దులు వేర్వే రైన రోసి దుర్మదుఁ డిహిహీ!
మలమూత్రరక్తపిత్తా, దులప్రోవగు దేహ మింపుతోఁ గామించున్. 124

శా. చన్నుల్ కాఁక పసిండికుండ లఁట వక్షశ్చర్మదుర్మాంసముల్
కన్నుల్ క్రొవ్విరిదమ్మిరేకు లఁట వేల్లద్దూషికాగోళముల్
వెన్నుల్ సోగయనంటియాకు లఁట సంపీతాస్థిపుంజంబు లీ
యన్నుల్ సౌఖ్యము గాఁ దలంచుజను లాహా! యెంత మూఢాత్ములో?. 125

క. అందాఁక గురువు దైవము, నందాఁక న తగవు ధర్మ మంతస్స్నానం
బందాఁక నెల్లగుణములు, నెందాఁకం గినుపు వొడమ దెట్టినరునకున్. 126

ఆ. కినుపు దొఱఁగలేనిమనుజుండు సత్కర్మ, మాచరించు టెల్ల ననఘచరిత?
యింట నున్నపిల్లి నెడలింపకుండియ, యనుఁగుఁజిలుకఁ బెనుచునట్లు కాదె?. 127

ఉ. ఏకడఁ జొచ్చునో సుకృత? మెచ్చట డాఁగునొ తృప్తి? యెప్పుడో
పోకడ శాంతి? కెం దణఁగిపోవునొ సౌఖ్యము? మాన మేమి యౌ
నో? కృప యెట్లు మాయుమగునో? యశ మేగహనంబు దూఱునో?
లోకమునం దెఱుంగ మొకలోభ మెదిర్చినమాత్రఁ జిత్ర మై. 128

చ. ఇడుమను ధర్మశాస్త్రకథ లెన్నియుఁ మిథ్యలు కూటిమాత్రముల్
గుడుచుట దుర్వ్యయంబు కొడుకుం బగవాఁ డడుగంగఁ జూచు నేఁ

గడపటఁ బ్రాణ మన్న సుఖగౌరవ మన్నను దైవ మన్న నే
ర్గడయుఁ ధనంబ తత్త్వ మనఁగా విను మర్మమ పొమ్ము లోభికిన్. 129

గీ. చంద్రసూర్యాగ్నిరుచులచే సడలిపోని, యట్టిమోహంపుటిర్లచే నంధు లగుచు
సౌఖ్యమార్గంబు గానక సకలజనులుఁ, గూలుదురు మాతృగర్భాంధకూపతతుల. 130

క. మును గలిగియుఁ రూపఱినం, గనియును విషయముల మఱియుఁ గాంక్షించు నిహీ!
యనుభవముమీఁద నెఱుఁగని, మనుజాధము మోహ మెరులమాటల విడునే?. 131

గీ. మరలకుండుట యెఱిఁగియు మఱవలేరు, విడక పోరామి యెఱిఁగియు విడువలేరు
కానిపని యౌట యెఱిఁగియు మానఁ జాల,రద్భుతము గాదె మోహాంధులైననరులు?

ఉ. మేరువుఁ బూరిగాఁ దలఁచు మిన్నఱచేతన మూయఁ బైకొనున్
నీరధిఁ బుక్కిలింతు నను నిర్జరనాథుఁడ నేన పొమ్మనున్
ధారుణి పెల్లగింతు ననుఁ దా నొకమానవకీటమైన నె
వ్వారలు మాన్ప లే రిది ధ్రువంబు మదం బనుసన్నిపాతమున్. 133

చ. గురువులకంటెఁ జుల్కనయుఁ గ్రూరతకంటె హితంబు దుర్జనో
త్కరములకంటెఁ జుట్టలు వృధాకలహంబులకంటెఁ గృత్యముల్
దురితముకంటె మేలు పరదూషణవృత్తముకంటె వేడ్కయున్
ధరఁ దమకంబుకంటె మఱి ధన్యత గల్గదు మర్త్యకోటికిన్. 134

క. ఇచ్చెద నను సర్వస్వముఁ, జొచ్చెద నను మర్త్యుఁ డెదిరి సోద యైనఁ దుదిన్
జచ్చెద నను వెడపనికై, మచ్చరమునకంటెఁ గీడు మఱియుం గలదే?. 135

క. అనుభోక్త ద న్నెఱుంగం, డనుభవకారయిత వార్త యైనను నెఱుఁగం
డనుభావ్యతత్త్వ మెఱుఁగం, డనుభవమే కాని బద్ధుఁ డంధుఁడ కాఁడే?. 136

చ. విడువఁడు సౌఖ్యము న్మఱచి వేమఱు నకుంశబాధ నెమ్మిఁ గో
రెడు నగపడ్డ సింధురమురీతి ఫలోత్కటబంధనంబు మా
నెడుదెఱ వేర్పరించుకొన నేరక యింద్రియపంచకంబుచే
నుడుగనికోర్కిఁ దీర్చుకొను చుండుట మేలుగఁ జూచు జీవుఁడున్. 137

మ. ప్రతిదేహప్రళయంబు నందనతనూబంధానుసంబంధుఁ డై
ప్రతినైమిత్తికమున్ జతుర్ముఖశరీరస్థుఁ డై ప్రాకృత
ప్రతికల్పాంత్రమునం బరాత్మతను నిర్మగ్నాత్ముఁ డై యాలయ
త్రితయంబందు నరుండు వీడఁ డచిదాప్తిం గ్రమ్మఱం బుట్టుచున్. 138

గీ. ఇట్టిసంసారబంధంబు హేయ మగుటఁ,గనియు వినియు విరక్తుండు గాక మఱియుఁ
గోరి పొందు నరుండు తత్కారణంబ, నాదికర్మప్రవాహంబు మేదినీశ!. 139

చ. ఫలరసవాసనాప్రదవిభాగవశంబునఁ గర్మశక్తికిన్
గల దిరుభంగి యందుఁ బ్రతికర్మవిధానఫలానుభూతులన్
బొలియఁ బురోంశ మున్న పెరప్రోవు ఘటించుదురంతవాసనా
బలమున నుత్తరోత్తర మపారనిరంతరకర్మబంధమున్. 140

మోక్షావతరణము.

వ. అట్లగుట సంసారచక్రంబు కర్మమూలం బగుటయుఁ దత్కర్మంబు దురంతం బగుటయుఁ దప్పదు. ఐనను సుకృతదుష్కృతరూపం బైనయాకర్మంబు భగవదానుకూల్యప్రవృత్తిప్రాతికూల్యప్రవృత్తిరూపంబగుట ననుగ్రహనిగ్రహంబులచే సుఖదుఃఖప్రదం బయినయీశ్వరునకుం బ్రాధాన్యం బంగీకరింపలేకుం డుటయ కాదు, తానునుం దత్సంకల్పాయత్తసత్తాప్రవృత్తికంబు. ఈయర్థంబు సృజ్యసంహార్యకర్మనిరపేక్షయుగవత్సృష్టిసంహారాదులయందుఁ బ్రసిద్ధంబు. అట్లు గావున నిరంకుశస్వతంత్రుం డయినయీశ్వరుండు వైషమ్యనైర్ఘృణ్యంబులకు లోనుగాక తత్తత్కర్మానుగుణంబుగా స్వర్గనిరయంబు లొసంగునట్లు యచ్యుతస్వానుకూలప్రవృత్తిరూపం బైనయనాది మోక్షబీజంబుగలచేతనునకు మోక్షం బొసంగు. తత్క్రమంబు సావధానుండవై వినుము విశేషంబుల నెల్లజీవులం దత్తత్కర్మానుగుణంబుగా సంసరింపం జేయుచు లీలాప్రవృత్తుం డయ్యునీశ్వరుండు సమయప్రతిపక్షవీక్షాపరుం డై యొక్కకాలంబున నొక్కచో నొక్కరునకుఘుణాక్షరన్యాయంబున నొక్కయాదృచ్ఛికస్వసేవాచరణంబు గలుగం గటాక్షించి యందుం దచ్చేతనాభిప్రాయంబు లేకుండినస్వాభిప్రాయంబునన యది నెపంబుగా నతని నుద్ధరింప సన్నద్ధుం డయి విశేషప్రయత్నంబునకుం జొచ్చు నట్లగుటం జేసి. 141

క. తాదృగ్విధోక్తలఘుతర, యాదృచ్ఛికసుకృతికుం డనంతరదేహ
ప్రాదుర్భవంబునప్పుడ, శ్రీదయితేక్షణసుధాభిషేకముఁ గాంచున్. 142

గీ. ఎల్లపురుషుండు తనజనియించునపుడ, యజకటాక్షితుఁ డై రాజసాత్మకుండు
హరకటాక్షితుఁ డై తామసాత్మకుండు, హరికటాక్షితుఁ డై సత్త్వపరుఁడు నగును.

వ. ప్రత్యుపకారాదిహేతునిరపేక్షంబుగాఁ గేవలకృపైకమూలం బగుట నదియ భగవంతునకు నిర్హేతుకకృపాకటాక్షంబు. 144

ఆ. కాన నిట్టిజాయమానకటాక్షంబు, గలుగఁ గలుగు సత్త్వగౌరవంబు
సత్త్వగుణమువలన సదసద్వివేకి యై, హితపదంబు దనకు నెఱుఁగ నేర్చు. 145

క. సదసద్వివేక మొదవిన, మదముక్తకుదృష్టిబాహ్యమత మగుచుఁ ద్రయీ
పదసేవితాభిముఖ మై, వదలదు సత్సంగమంబు వసుధాధీశా!. 146

క. సాత్వికశాస్త్రప్రవణుఁడు, సాత్వికసత్సంగమంబు సడలక భగవ
తత్త్వకథాశ్రవణంబున, సత్వరతవిముక్తి నొందు సంసారమునన్. 147

గీ. భ్రాంతి వాసిన మున్ను తద్భ్రాంతికతన, తనయొనర్చినవిక్రియల్ దలఁచి పోలె
దేహ మాత్మ నువిభ్రాంతి దెలిసి నరుఁడు, ప్రాగహంకృతి కాత్మలోఁ బరితపించు.

ఆ. తనువుఁ దన్ను గాఁగఁ దలఁచుట తనుభోగ్య, విషయ మాత్మభోగ్యవిషయ మనుట
యిరుదెఱంగుభ్రాంతి యిదియ కదా! యవి, ద్యామహీజబీజ మనఘచరిత!. 149

క. తనుఁ దనువు గామి యెఱిఁగినఁ, దనుభోగ్యములందు భోగ్యతామోహంబున్
దినదినమున సడలి క్రమం, బున విషయవిరక్తిఁ గాంచుఁ బురుషుం డనఘా!. 150

క. కూరిమి విఱిగినసతిపై, నేరమి దోఁచుగతి విషయనిస్పృహమతి యై
కోరిక లుడిగినవానికి, నూరక విశ్వంబుమీఁద నొల్లమి పుట్టున్. 151

క. ప్రవితతవైరాగ్యమహా, దవదహనశిఖాముఖాతితప్తుఁడు తనకున్
భవసింధుతరణమునకున్, బ్లవము సదాచార్యవర్యపద మని చేరున్. 152

వ. చేరి గురుని దర్శించి పూర్వోక్తసదుపాయస్వీకరణంబున భగవద్భక్తుండై తదనుగ్ర
హాతిరేకంబున ముక్తుండగు నట్లుగావున నీశ్వరునకు వైషమ్యాదిపరిహారార్థంబు గానిం
తయుం బ్రపంచింపంబడియె నింతియ కాని సర్వసారం బైనరహస్యం బొక్కటి
యాకర్ణింపుము. 153

గీ. గణనచో ధనికునిచేతఁ గనకకోటి, నొందెఁ గాకణికాకోటి నొందెఁ జెందు
గవ్వయునుబోలె మోక్షకక్ష్యమున నొందె, బంధమున నొందెఁ బడుఁ బ్రాణి భగవదిచ్ఛ.

వ. ఈయర్థంబు 'నినిషాదోనినిష్ఠా' శ్రుతి సిద్ధం బని చెప్పి విరమించిన సర్వసందేహ
నివృత్తం బైనచిత్తంబు పరమనిశ్చయానందమగ్నం బై నృపకులతిలకుండు కులగురు
నకు సాష్టాంగం బెరఁగి లేచి కృతాంజలి యై. 155

గీ. ఉక్తసాధనమున మోక్ష మొదవునంత, కోర్వ వాత్సల్యనిధి పురుషోత్తముండు
నయనగోచర మగుసాధనంబు నాకు, నర్థి నానతి యిచ్చి కృతార్థుఁ జేయు. 156

వసిష్ఠుండు మాంధాత కష్టాక్షరీమంత్రరత్నము నుపదేశించుట.

వ. అనిన నతనిభగవత్ప్రావణ్యంబునకుం దనయుపదేశసాఫల్యంబునకు నలరి యత్నేని
ష్ఫలంబునం గాని శీఘ్రంబున నిట్టికోర్కి సిద్ధింప దగుటం దపంబు నేయుమని వ్యక్త
లక్షణంబున నతని భగవత్ప్రపన్నునిం గావించి జప్యం బైనమంత్రంబునుం దదర్థ
రహస్యంబునుం దదనుష్ఠానప్రకారంబును దదుచితనియమంబులు నుపదేశించి దీవించి
బుషులుం దానును బూజితుం డై వీడ్కొని చనినయనంతరంబ రాజర్షివరుండును
తమసాసరయూమధ్యంబునం గృతతపోధనుం డై యుక్తనిష్ఠం దపం బొనరింపం
దొణంగె. 157

ఆశ్వాసాంతము.

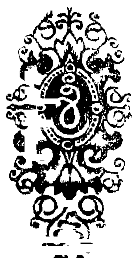
ఉ. తార్కికవామనోన్నతలతామధుకోశ నిరీశసాంఖ్యయో
గార్క యపూర్వనిర్వహిత్రృహంసఘనాఘన నిర్గుణోక్తిమ
న్మర్కటనారికేళఫల మామకసాత్యవతేయ వాఙ్మయో
దర్కసుధార్ణవోదయవిధాయకపార్వణశర్వరీవరా. 158

క. ప్రచ్ఛన్నబౌద్ధదుస్సహ, హృచ్ఛర లక్ష్మణమునీంద్ర హృదయాదర్శ
స్వచ్ఛకరప్రతిఫలిత, స్వచ్ఛరణస్వస్వరూపసహజాకృతికా. 159

స్రగ్విణి. నిత్యధర్మాత్మకా నిత్యధర్మాస్పదా, నిత్యచిద్రూపకా నిత్యరూపోజ్జ్వలా
నిత్యబోధాశ్రయా నిత్యచిన్మాత్రకా, నిత్యనిర్వేదకా నిత్యభేదాంచితా. 160

గద్య. ఇది శ్రీమద్భట్టపరాశరదేశికేంద్రచరణసరసీరుహసేవకోపసేవక నరసింహనామధేయప్రణీతంబైనకవికర్ణరసాయనం బను కావ్యంబున వసిష్ఠాగమనంబును, రాజప్రశ్నప్రతివచనంబులును,అందుః గర్మస్వరూపబ్రహ్మస్వరూపంబులును, వేదవేదాంతపురాణస్వరూపనిరూపణంబును, భక్తిప్రపత్తిరూపసాధననిరూపణంబును, సంసారనిరూపణంబును, మోక్షావతరణంబును నన్నది పంచమాశ్వాసము.

షష్ఠాశ్వాసము.

రంగధరాధిప శృం
గారరసాధీశభావ గరుడగమన సం
స్మేరముఖాంబుజమధురా
కారాలంకృత నమజ్జగజ్జనహృదయా. 1

మాంధాత తపంబు సేయుట.

వ. ఇట్లమ్మహీవరశ్రేష్ఠుండు నిష్ఠురతపోనిష్ఠుం డై. 2

చ. పరువడిఁ గందమూలఫలపర్ణజలంబులఁ గొన్నికొన్ని వ
త్సరములు వోవఁ గాఁ బిదప సర్వము మాని నిజాంతరంబునన్
హరి భజియించి శేషపవనాశనభర్తయుఁబోలె నాతఁడున్
గరువలిఁ గ్రోలఁ జొచ్చెఁ ద్రిజగంబులు విస్మయ మొంద నయ్యెడన్. 3

గ్రీష్మర్తువర్ణనము.

క. అతనిసమగ్రం బగుతీ, వ్రతపోగ్ని జగంబు నిండ వడిఁ బర్వినసం
గతి దుస్సహోష్ణసంప, ద్వితతం బై యంతలోన వేసవి వచ్చెన్. 4

ఆ. తాపతప్తజంతుతతుల విశ్వంభర, గర్భమున భరింపఁ గరుణఁ దలఁచి
తెఱపి యిచ్చె ననఁగ దీవ్రాతపాహతి, నేల నెల్ల గాఁడి నెఱియ లొదవె 5

సీ. ఏకార్ణవంబులో నిర వైనవటపత్త్రశయనంబు మదిఁ గోరె శార్ఙ్గపాణి
యష్టమూర్తులలోన నంబురూపము నాత్మఁ గాంక్షించె హరిణాంకఖండమౌళి
ప్రథమాంబుజఘ్రాణభావస్థితియ వేఁడి యభిలషించెఁ బయోరుహాసనుండు
వేడ్క గా కుండియు విలయోదకోదరస్థితి యపేక్షించె ధాత్రీపధూటి

గీ. హేమరజతాచలాదిమహీధరములు, హిమగిరిత్వంబు మతుల నూహించుకొనియె
సకలలోకానివార్యదుస్సహమహోష్ణ, భీష్మగతి యైనయమ్మహాగ్రీష్మవేళ. 6

క. ఆమనిరాజ్యం బెడలుట, గాముఁడు నెల వేది యున్నఁ గ్రమ్మఱ గ్రీష్మం
బాముక్తహారతోరణ, భామాకుచమండలమునఁ బట్టము గట్టెన్. 7

సీ. పరిసీపునకపునస్సలిలఖేలనముల సరసగైరికపటాచ్ఛాదనముల
సహిమాంబుఘనసారచందనచర్చలఁ దారహారావళీధారణముల
యంత్రధారాగృహాభ్యంతరక్రీడల శశికాంతశయ్యాంతసంవసతుల
సంతతకరతాళవృంతవీజనముల చిరసాంద్రచంద్రికాసేవనముల
గీ. స్వాదుఖర్జూరనారికేళాదివివిధ, సారపానకరసనుధాస్వాదనముల
హితసమీహితగతుల జయించి రపుడు, దంపతు లమోఘనైదాఘతాపభరము. 8

ఉ. అట్టినిదాఘవేళ నిబిడాగ్నులు నల్గడలందుఁ బర్వఁగాఁ
గట్టిగ నేల యంగుళ మొకండ ఘటించి ఖరాంశుమూర్తిపైఁ
బెట్టినచూడ్కితో హృదయపీఠికయం దమృతాబ్ధిమందిరుం
బట్టము గట్టి దుస్సహాతపం బొనరించె జగంబు బెగ్గిలన్. 9

వర్షర్తువర్ణనము.

ఉ. దీపిత మయ్యె నంతట నదీనవయౌవన మంబుజాననా
కోపకవాటనిర్ఘటనకుంచిక చాతకనిర్జలవ్రతో
ద్యాపన మబ్జినీవికసనాస్తమయంబు మయూరనర్తనా
టోపవిధోపదేశకనటుండు పయోదసమాగమం బిలన్. 10

ఉ. చాతకభాగ్యరేఖ జలజాతపరిచ్యుతి పక్వకందళీ
సూతిచికిత్సకాంగన ప్రసూనశరాసనరాజ్యలక్ష్మి ప్ర
ద్యోతనచంద్రమఃపటువిధుంతుదభీషక సర్వజీవజీ
వాతువు గాన నయ్యె నవవారిధరోదయవేళ యంతటన్. 11

మ. విరహిస్వాంతమనోజపావకశిఖావిర్భూతధూమంబులం
బరకాసారగతాసితోత్పలకలాపంబుల్ జగన్మండపో
పరినీలాచ్ఛవితానచేలములు దృప్యద్గ్రీష్మనిర్వాపణో
ద్ధురవర్షాగమరాజభద్రకరు లుద్ఘోషించె నూత్నాభ్రముల్. 12

ఉ. వచ్చె ఘనాఘనంబు లివె వల్లభు లేలొకొ రా రటంచు వి
ద్యుచ్చలనోద్యతద్యుతుల కుల్కుచుఁ ద్రోవలు నిక్కి చూచి వా
పుచ్చక నెవ్వగ న్వగపు పుట్టఁగఁ బాంధసతు ల్నిగుడ్చుపె
న్వెచ్చనియూర్పుల న్వెరిసె విన్నపయిం బ్రథమాంబువాహముల్. 13

క. నీరం బప్పుడు మాతులఁ, బూరించె నటంచు నేల పొగడఁగ? నాల్గ్రొ
క్కారుతటి బాష్పవర్షము, పూరించెం బాంధకర్ణపుటకూపములన్. 14

సీ. కేళీనటద్గేహకేకికేకారవోన్మేషంబు చెవులఁ దేనియలు చిలుక
నభినవార్జితగర్జితారవోల్లసనంబు కెలయఁగౌఁగిటిబిగి నినుమడింప

ధారాళనవనవోద్దామసౌదామని ప్రభవించుటలుకలఁ బాయఁ ద్రోవ
మణిగవాక్షనిరీక్ష్యమాణవాసనధనుర్విభవముల్ చూడ్కులవిం దొనర్పఁ
గీ. చంద్రకాంతావళీకనిష్యందమాన, నీరధారాపరంపరానిష్ప్రయత్న
యవనికారమ్యకనకహర్మ్యములయందుఁ, జెందు దంపతికులము వార్షికసుఖంబు.
మ. శ్లథవేణీభరలై మహోష్ణబహునిశ్వాసానిలంబు ల్వియ
త్పథముం బ్రాఁపఁగ మోము లెత్తి తమ నుద్యద్దైన్యలై చూడఁగాఁ
బథికస్త్రీనయనాబ్జకోణవిగళద్బాష్పాంబుబిందుచ్ఛటల్
ప్రథమాంభఃకణికానిపాతము లగుం బ్రావృట్పయోదాళికిన్. 16
గీ. ఒదరి విరహుల నులికింప నోపెఁ గాని, యిరులకలిమి బయల్పంద యేగెడునభి
సారికలశంక గొలుపంగఁ జాల వయ్యె, నూర్జితము లైనఘనకాలగర్జితములు. 17
చ. చలిఁ బడి యున్న పేరలుక శయ్యపయిన్ మొగ మీనికాంత లా
తొలుకరివేళకామజయదుందుభిఘోషమువోనిగర్జకుం
గళవళ మంది బిట్టు తముఁ గౌఁగిటఁ జేర్పఁగఁ బ్రాణవల్లభుల్
దెలియఁగ నేర రాత్మలఁ దదీయవిశుద్ధవిదగ్ధభావముల్. 18
క. ఇక్కువ చేయంబగలును, నొక్కటిగ మొయిళ్లు పర్వి యుండినయపు డా
క్రొక్కారుకలిమి యే మన, నిక్కన నందుకొనవచ్చు నింగిఁ దలంపన్. 19
ఉ. క్రూరతటిత్కృపాణవతి రూఢబలాకకపాలమాలికా
హారిణి నిర్నివారణవిహారిణి కాళిక కాళికాగతిన్
దారుణలీలమై భువనదాహకుఁ డై ననిదాఘదైత్యు నం
భోరుహమిత్రుఁ బేరితలఁ బుచ్చుక మ్రింగె విచిత్రవైఖరిన్. 20
క. పిరిగొనుతొలుకరిమొగుళుల, భరితాంధంకరణమునకు బాసట యయ్యెన్
బురివిచ్చి యాడునెమళుల, నిరస్తతాపింఛపింఛనిర్భరదీప్తుల్. 21
క. నిర్భరగతిఁ గరకాసం, దర్భంబులు రాలె నంత ధరపై జలదా
విర్భావమగ్నహంసీ, గర్భస్రవదండపిండఖండము లనఁగన్. 22
క. కుంభీనసములు ద్రెళ్లిన, గుంభనమునఁ గుంభిహస్తగురుతరధారా
రంభమున రేయుఁబగలున్, గుంభద్రోణములు వట్టి కురిసె న్వానల్. 23
వ. ఇట్టివర్షాగమంబున. 24
గీ. జలధరంబులు గురిసె నాసారవృష్టి, బయటఁ బద్మాసనస్థుఁ డై పల్లటిలని
యత్తపోధనవర్యుపై నతని కడియ, చిరతపోరాజ్యపట్టాభిషేక మయ్యె. 25

హేమంతర్తువర్ణనము.

ఉ. అంతఁ గ్రమంబుతోడ శరదంతమునం బరిముక్తమై జలం
బంతయుఁ జెల్లుటం జలుక నై తెలు పైనమొయిళ్లు గాడ్పుచే

నెంతయు ధూళి యై విరిసి యీగతిఁ దూలె నొకో యనంగ హే
మంతమహోదయంబున హిమంబు తమంబుగ ముంచె లోకమున్. 26

క. కలయ జగ మెల్ల ముంచిన, బలు వగునమ్మంచులోన భావింపఁబడున్
వెలుగులఱేఁ డొకవేళ, స్వర్ణపుఁదెరలోనిదర్పణంబును బోలెన్. 27

క. దీపితముక్తాహారముఁ, బాఁపినదోషంబు తలఁపువాఱినఁ బశ్చా
త్తాపమున నొక్కొ సతులకుఁ, బాపటముత్తియము లయ్యెఁ బ్రాలేయంబుల్. 28

క. నలువ దొలంగుట కుల్కుచుఁ, బులకలు పుంఖానుపుంఖముగ భీతి మదిం
దలకొనఁ ద్రిలోకి వడవడఁ, జలియించెన్ శిశిరనూత్నసంగమవేళన్. 29

క. చెప్ప నశక్యం బగుచలి, యుప్పతిలం బాలవృద్ధయువజనములకుం
దప్పక శరణము లయ్యెం, గుప్పసములు ముర్మురములు గుచకుంభములున్. 30

ఆ. అట్టిశీతవేళయందుఁ గుత్తుకబంటి, నీటఁ దపముచేసె నిష్ఠ నతఁడు
నిజతపోగ్నివలన నిఖిలలోకము శీత, భావ మెఱుఁగ కాత్మఁ బరితపింప. 31

నారదుఁడు మాంధాతృతపశ్చరణము నింద్రుని కెఱిఁగించుట.

గీ. ఇట్లు దప మాచరింప మహేంద్రుఁ డున్న
కొలువునకు నేగి కశ్యపుఁ గూటితపసి
యతఁడు గావించుపూజన మంది కలదు
చింతనం బొందు వలయు నేకాంత మనిన. 32

క. ఏకత మని వినిపింపఁగ, నేకత మేమో? యనుచు సంశయించుచు వేవే
పాకారికొల్వు వీడ్కొని, యేకాంతమునందు నతని నే? మని యడుగన్. 33

క. ఓయమరేశ్వర! యిట ము, న్నేయుగములఁ గనియు వినియు నెఱుఁగము వినుమో
హో! యిదె మాంధాతృమహీ, నాయకుఁ డుగ్రముగఁ దప మొనర్పఁగఁ గంటిన్.

గీ. అతులయోగసమాధిచే నత్తపస్వి, నిశ్చలుం డని వేఱ వర్ణింప నేల
యతనిఁ గనుఁగొన్నయంత నత్యద్భుతముగ, నిశ్చలుం డెంతవాఁ డైన నిర్జరేంద్ర!.

గీ. తలఁపులోపలికోర్కి తీవలు ఫలింప, మొదలఁ దగఁ బల్లవించినమురువుచూపు
సంతతస్నానసిక్తమై మెకశాలి యతని, పాటలాంశుజటాచ్ఛటాప్రాంచలములు. 36

ఉ. హెచ్చుతపోగ్ని యప్పు డపు డీనెడుపిల్లలువోలె నగ్గడం
జిచ్చు లెలర్ప నుంగుటముచేతన నిల్చి ఖరాంశుమూర్తిపై
వెచ్చనివేళఁ బ్రత్యహము విచ్చి తనర్చుట గాని మోడ్పమిన్
నిచ్చయ మమ్మహామహుని నేత్రము లబ్జము లౌట వాసవా!. 37

ఉ. కర్తవు గాన నిక్కముగఁ గన్న తెఱం గెఱిఁగింతు నీకు సా
ర్వర్తుకపుష్పసంపదల రంజిలుతద్వనవాటి నందన

స్ఫూర్తి వహించు నిట్టు బలసూదన తావకలక్ష్మి తత్తప
స్ఫూర్తికి మెచ్చి తాన చనఁ బూని పదం బిడి యున్నదో సుమీ!. 38

గీ. అసమసింహాసనస్థుఁ డై యఖిలరాజ్య
వైభవంబులు గైకొంచు వఱలువాఁడు
నియతిమై గాలి గ్రోలెడు నేఁడు నహహా!
యధిప! యతఁడు మహాభోగి యగుట నిజము. 39

ఆ. కోర్కె వ్రేఁకమునను గులశైలమునుఁ బోలె, నిశ్చలత నతం డు నిలిచెఁ గాక
భృశతపంబువలనఁ గృశుఁ డతం డొకమాడ, పవను వేత నెగసి పాఱఁ డెట్లు?.

ఉ. శిష్టగుణ త్తపస్విజనశేఖరుఁ డుగ్రతపంబుచేఁ బర
భ్రష్టునిఁ జేయఁగాఁ దలఁచి బ్రహ్మహరాదులలోన నొక్కయు
త్కృష్టునిమీఁదఁ దాను జగతిం గలవైరము గొంట యెల్ల వి
స్పష్టము గాన లేదు మృగజాతివిరోధము తద్వనంబునన్. 41

క. ఏల పలుమాట? లనిమిష, పాలక! యెల్లింట నేఁట ఫలియించుఁ దదు
త్తాలతపఃకల్పకమున, రాలెడువడపిందె నీదురాజ్యం బనఁగన్. 42

గీ. ఖచరవర! చెప్పితిమి నీకుఁ గన్నతెఱఁగు, చిత్తగించి ప్రతిక్రియ సేయు మిపుడ
యనుచు వీడ్కొని నారదుం డరుగుటయును, డెందమునఁ జాలఁ గలఁగి పురందరుండు.

ఇంద్రుఁడు మాంధాతృతపంబుఁ జెఱుప నచ్చరలం బంపుట.

క. మంత్రుల దిక్పాలుర నయ, తంత్రజ్ఞులఁ బిలిచి కూడి తానుక్ వారుక్
మంత్రపరులై తదీయని, యంత్రంబునఁ బిలువఁ బనిచె నపు డచ్చరలన్. 44

సీ. విధివత్సమాపితవివిధయజ్ఞఫలంబు లూఁకువ యైనయేణాంకముఖులు
పటునంగరాంగణప్రాణదానంబులు రోవెల యైనమెఱుంగుఁబోండ్లు
నిరుపమతమతపఃపరమపుణ్యంబులు కట్టడ యైనశృంగారవతులు
కల్పోక్తతీవ్రనైకవ్రతాచరణముల్ మూల్యంబు లైనయంబుజవదనలు

గీ. పట్టుఁగొమ్మలు రమణీయభావములకు, జన్మభూములు తారుణ్యసంపదలకుఁ
బ్రాప్యదేశంబు లతులాభిరూప్యములకు, వచ్చి రచ్చర లనిమిషస్వామికడకు. 45

ఉ. పంకరుహాయతాక్షులు త్రపావినయంబుల నొప్పపాటునం
బొంకము చూపుచూపుగమిఁ బూజ యొనర్చుచు బాహుమూలదీ
ప్త్యంకురహేమనిష్కనిచయంబు లుపాయన మిచ్చి కంకణ
క్రేంకృతు లుల్లసిల్లఁగ మొగిడ్చిరి చేతులు దేవభర్తకున్. 46

గీ. జంభరిపుకొల్వు రంభాదిసతులచేతఁ, బంచసాయకసాయకప్రాయ మయ్యె
వారిఁ గనుఁగొన దిక్పాలవరులమనము, పంచసాయకసాయకప్రాయమయ్యె. 47

క. ఉల్లము వేఱైరసుదు, వ్వల్లభుఁ గని రంభ యపుడు దప్పక రామా
పల్లవకరముఖవీణా, వేల్లితతానప్రతానవినిమయఫణితిన్. 48

ఉ. దేవ! సురాధినాథ! భవదీయమనోబ్జమునందు వింతగా
నీవిధిఁ జింతిలంగఁ గత మెయ్యది? నేఁడు తపోనిమిత్త మెం
దేవెడవార్తగల్గెనొ యదేనిఁ దపోధనశుద్ధచిత్తము
క్తావలి గ్రువ్వఁ గా గుణము తౌట యెఱుంగవె మత్కటాక్షముల్!. 49

సీ. పంచాగ్నిశిఖలచేఁ బరితపింపనివారి విరహాగ్నిశిఖలచే వేఁచి విడుతు
వర్షాంబుధారలవడిఁ గలంగనివారి మోహదృగ్ధారల ముంచి కలఁతు
మంచుచిల్కుటకు రోమాంచ మొందనివారి నసుపు పుట్టింతు లేనవ్వు చిలికి
సతతోపవాసులై చవులు డించినవారిఁ దవులింతు నధరామృతంబుచవులఁ
గీ. గాదు లక్ష్యంబు నాకు లోకత్రయంబు, పలుక నేటికి బడుగుతాపసులకథలు?
నన్నుఁజూడక నాపేరు విన్నమాత్రఁ, బల్లవింపవె రాతిరూపంబులైన. 50

గీ. కార్య మెఱిఁగినఁ దీర్చియ కాక నీదు, సన్నిధికి వత్తుమే మేము జంభమథన!
యింక నైనను బాపు మమ్మింతచుండి, మృగ్య మగుఁ గాని జగతి వైరాగ్యపదము.

చ. అన విని సంతసించి త్రిదశాగ్రణి లోనికలంకు దేఱి యా
నన మెగయించి మించి చిఱునవ్వు దొలంకెసుసాదరావలో
కనములఁ జూచుచుం బలికెఁ గామిను లిందఱు మీ రమోఘసా
ధనములు గల్గ నాకుఁ గలదా మదిలో నణువంత వంతయున్?. 52

క. పోలించి చూడ నఖిలో, త్తాలం బగునాకనామదైవతలక్ష్మీ
లీలాసౌధము నిలిపిన, మూలస్తంభములు గారె? ముద్దియలారా!. 53

గీ. అద్రిపక్షాభిహతిమాత్ర కళని గాని, యహహా! ప్రతిపక్షపక్షాభిహతికి నెల్ల
సంతతము మాకు నమ్మినసాధనంబు, చలితభవదీయవీక్షణాంచలము గాదె?. 54

ఉ. ఆరసిచూడ వేదములయట్ల మనంబునఁ దోఁచి యున్నశృం
గారరసాధిదేవతలఁ గంజవిలోచనలార! మిమ్ముఁ బెం
పార సృజించెఁ గాక తనయంతన యేరి గణింప నెట్టు లం
భోరుహసూతి మీభువనమోహనరూపవిలాససంపదల్?. 55

ఉ. గట్టిగ నెట్టిచోట ధృతికంకటముల్ విదళింప నేర్చు మీ
యట్టియ మోఘసాధనములందుటఁ గాక జగత్త్రయీజయం
బెట్టు ఘటించు మన్మథున? కింతయు నిక్కువ మిట్లు గానిచోఁ
బట్టినఁ గందుపువ్వు లొకబాణములే యలశంబరారికిన్. 56

ఆ. ఇట్టిమిముగుఱించి హీనకార్యం బైన, మాకుఁ బ్రశ్రయ మనుచు మగువలార !
భయ మొసఁగఁజెఁ గానఁ బనిచెద నొక్కకా, ర్యమున కరుగవలయు నదియు వినుఁడు.

వ. మహీమండలంబున నయోధ్యాప్రాంతంబునం దమసాసరయూమధ్యంబున మాంధాతృ మహీవరాగ్రణి యుగ్రతపం బొనరించుచు నున్నవాఁడు. అతనినిష్ఠకు నంతరాయంబు ఘటియించి రండు పొం డని సంభావించి గంధర్వులం గాపుగాఁ జన నియమించి వీడ్కొలిపిన. 58

గీ. ప్రమదమునఁ బొంగి పాణిపద్మములు మొగిచి, యేగుదెంచుసుపర్వపర్వేందుముఖుల
విభునికంబొ నపూర్వభూవిహరణేచ్ఛ, లపుడు పురిఁగొల్పె విజయప్రయాణమునకు 59

క. సురరమణీజనవిద్యు, త్స్ఫురణావిర్భావమునకు సూచక మగుచున్
మొరసెం దత్ప్రస్థానిక, మురజధ్వనిగర్జ లఖిలమోహనభంగిన్. 60

గీ. స్తనితగతశంఖమర్దళధ్వానమునకు, నుబ్బి పురివిచ్చి యాడుమయూరశిశువు
కడపు దిగఖుండి యానవిఘ్నము ఘటించెఁ, బయనమై వచ్చునొకమరుత్పద్మముఖికి. 61

ఉ. వల్లభుహస్త మూఁది సురవారవిలాసిని యొర్తు వచ్చి శో
భిల్లువిమాన మెక్కి మణిభిత్తిపయిం దననీడ దోఁచుటం
బల్లవధూర్తు మున్నుగ సపత్ని నయించితె యంచుఁ గిన్వనం
బల్లవితాక్షి యై దిగియె భావమునం బరితాప మెక్కఁగన్. 62

క. కొలికిఁ దగుల్పమి నొక్కతె, మొలనూలు పదాబ్జములకు మొరయుచు జాఱన్
ఫలియింపదు పయనం బిది, వల దనుచుం గాళ్లఁ బెనఁగువైఖరి దోఁపన్. 63

క. ఉర్వీస్థలిపై వేడ్కన, పూర్వవిహారములు సలుపఁబో యెడుతమి లోఁ
బర్వఁగ శకునము దలఁపక, గర్వంబున వెడలి రమరకాంతాజనముల్. 64

గీ. ఆజ్జభవుపట్టి కంతరాయంబు గొలుప, వెడలి రచ్చర లవ్వేళ వేల్పుప్రోలు
ఘనతదీయతపస్సమాకర్షణమున, నైంద్రవిభవాధిదేవత లరుగుమాడ్కి. 65

గీ. వాసవునివీటివారవిలాసవతులు, తీవ్రభానునిఁ గడియ నేతెంచి రంత
నతనిఁ జొరఁగోరి యమవసయందుదాఁకఁ, గ్రమ్మిచను దెంచుబహుచంద్రకళలువోలె.

క. సరికడచి వచ్చునపు డ, చ్చరపిండు వెలింగె మున్ను సంపూర్ణసుధా
కరమండలమును బోలెన్, ఖరకరబింబమున నేఁడు గలిగెద రనఁగన్. 67

గీ. పాసి చనుటకు నోర్వ కచ్చరలు నిలుప, వేఁడి పట్టంగ నిగిడించువిధము దోఁప
భానుకరసంచయము తద్విమానరత్న, కాంతిసంయుక్తిదీర్ఘమై కాన నయ్యె. 68

సీ. బలిదాతృదానసంభవకీర్తిలేఖిక మురదైత్యభిత్పదాంబుజమధూళి
విధికమండలుపయోనిధిసుధారసధార జగదండఖండకచ్ఛత్రయష్టి
మదనభేదనశిరోమందారమాలిక సగరసంజీవనౌషధిమతల్లి
కనకాద్రిదండసంకలితకేతనశాటి హరినభోంతరహారలతిక

గీ. జంభశాసనపురమణిసాలచక్ర, మండలీకృతనిజభోగకుండలీశ
ముచ్యమానవినూత్ననిర్మోకయష్టి, యచ్చరల కంతఁ జూపట్టె నభ్రగంగ. 69

చ. కనకమయాంబుజప్రసవగంధము లానియుఁ బిందుపంక్తిచే
ననయము దొప్పఁదోఁగియును నభ్రసరిత్పవనంబు లప్సరాం
గనలముఖాబ్జసౌరభము ఘర్మజలంబులఁ గ్రోలెఁ గ్రొత్త లై
ఘనతరలాభముం గలుగఁ గైకొనరే ధర నెంతతృప్తులున్?. 70

తే. కూడి జలదేవతలు మమ్ముఁ గూడవచ్చి, రెంతచక్కనివా రంచు నెపుడు వెఱఁగు
దనుక మిన్నేటఁ దమనీడఁ దారఁ జూచి, ముచ్చటలఁ బొంది రప్సరోముగ్ధ లపుడు.

చ. త్రిదశతరంగిణిం గడచి తీవ్రతమై దిగి వచ్చి దేవతా
సుదతులయూర్పుఁదావిచవిచూఁకున వెంటన వచ్చెఁ దేంట్లు త
ద్వదనసనాభివర్గము నవశ్యతఁ బంపఁగఁ బంపు వూని య
న్నదికమలాధిదేవతల నచ్చిననెయ్యురు వచ్చిరో యనన్. 72

ఉ. వచ్చువిమానపంక్తులజవంబున జల్లున మున్ను పాయ గా
వచ్చినవారివాహములు వెండియుఁ వెంటన రాఁ దొణంగె న
య్యచ్చరపిండుఁ జూచి తమ రప్పను వాయుట నాత్మకీయవి
ద్యుచ్ఛయశంకమై తగిలి తోడనె కుయ్యిడుమాడ్కి మ్రోయుచున్. 73

ఉ. మందసమీరణక్రియల మార్గపరిశ్రమశాంతిగాఁ బయో
బిందువిముక్తి నింపుమదిఁ బెంపుచు నీడలు నేయఁ దోయభృ
ద్బృందమునందు మెల్లనిగతిం జనఁగా నియమించి రప్డు సం
క్రందనవారకామినులు కామగమైనవిమానసంఘమున్. 74

చ. పొదిగొనుచూడ్కుల న్మెఱచి పోని మెఱుంగులు గా నిగుడ్చుచుం
జెదరనిభూషణప్రభల జిష్ణుధనుశ్శతకోటిఁ బన్నుచుం
ద్రిదశపురీవిలాసినులు దెల్లమిగా జనియింపఁ జేసి రం
బుదముల కెల్ల నట్లొకయపూర్వమనోజ్ఞవిలాససంపదల్. 75

గీ. అద్రిశృంగము లనుశంక నధిగమింపఁ, గోరియునుబోలె బలుమాఱు వారిధరము
లాత్మపవనంబుచేత నయ్యమరసతుల, పయ్యదలు దూల్చి కుచములు బయలుపఱిచె.

చ. తపమునకుం గుశాసనము దానపువిత్తు ఫలించుపాదు ని
క్కపుసుఖసిద్ధి గోరి వెదకం దగునాకర మజ్జలాదివి
ష్టపముల కెల్ల సంబళి మొసంగెడుపాలెము మర్త్య మంత వే
లుపువెలమచ్చెకంటులకును లోచనగోచర మయ్యె దవ్వులన్. 77

వ. తదనంతరంబ. 78

సీ. సంభవించె నపూర్వషట్పదీగీతులు లలితమంజీరఝుళంఝుళములు
ప్రాపించె నభినవపరభృతారవములు కాకలీవ్యాహారకలకలములు
బుగులుకొనె నవీనపుష్పసౌరభములు గుంభితాస్యామోదఘుమఘుమములు
కలిగెఁ దద్ధ్వనికి నుజ్జ్వలపల్లవద్యుతుల్ శయకుశేశయవికాసచకచకలు
గీ. భూవరాన్వయతిలకతపోనివాస, మగుట నొదవినభాగ్యోదయమునఁ బోలె
నపుడు సరయూనదీతీరవిపినమునకు, నమరపురవారలలనాసమాగమమున. 79

వ. ఇట్లు తపోవనప్రాంతంబున విడిది గా విడిసి. 80

మాంధాతృతపోవనంబున రంభాదులు శృంగారక్రీడ లొనర్చుట.

మ. కర మాశ్చర్యము గాఁగ నచ్చరలు శృంగారోజ్జ్వలాకారు లై
సరసక్రీడలఁ జొచ్చి రాన్నృపతపస్సంస్థాన ముచ్చైచ్చరట
చ్చరణాంభోరుహనూపురధ్వనుల నాశ్చర్యాను మోదంబు లై
హారిణీసంఘము దర్పగర్భితముఖవ్యావృత్తి నాలింపఁగన్. 81

సీ. పరిమళం బంటక పరువంపుమొగ్గల కెలయించుతనుగాలిపోలవమునకుఁ
దమలోన జాతివైరము డించి దూర్వముల్ మెట్టనిమృగజాతిమెలఁకువలకుఁ
బక్వసార్వర్తుకఫలపుష్పములు గల్గు తరువులనీడలు దరలమికిని
బగలు రే మొగడనితొగలఁ దమ్ములఁ గ్రాలు కొలఁకులు గడ లెత్తి కలఁగమికిని
గీ. వెఱఁగు దనుకంగ నిజతపోవిభవ మాత్మ, మెచ్చి పొగడుచుఁ జనుదెంచునచ్చరలకుఁ
జిత్తవీథుల జనియింపఁ జేసె శంక, నపుడు గనుపట్టె యుఁవనాశ్వనృపతిపట్టి. 82

ఉ. చెంతల నంతరాయ మనుచీఁకటి పైకొననీక తేజ మా
క్రాంతదిగంత మై వెలయ గాడుపు సోఁకనిదీపమట్ల వి
శ్రాంతసమాధిసంగతి నచంచలుఁ డైనతపస్వియందుఁ ద
త్కాంతలయత్నముల్ విఫలకార్యము లై విలసించె నయ్యెడన్. 83

చ. ఒకయెడు గెత్తి జంగ యిడ నూరురుచుల్ తలచూపఁ దీవ యం
దుకొన నిగుడ్చుట న్వికచదోర్గతమూలము చూడ్కి చూఱగా
నకనక కౌను సాఁగి నతనాభి బయల్పడ నీవి జాఱ మీఁ
దికి మొగ మెత్తి యొక్కసుదతీమణి చేరుఁ గోసెఁ గ్రొవ్విరుల్. 84

చ. పదములకెంపునన్ బయలు పల్లవితంబుగ రాకపోకలన్
వదనముతీవఁ జందురుని వైఖరి చూపఁగ దూఁగఁదూఁగఁ బ
య్యెద పలుమాఱు గాలి నెగయం జనుగుబ్బలు తొంగిచూడఁగాఁ
ద్రిదశవధూటి వేడ్కొక తె తీవల నుయ్యల లూఁగె వేడుకన్. 85

చ. కొలఁదిగ నీడ్చి యాడ్చి కొనగోళ్ళ మెఱుంగు దుఱంగలింపఁ గా
వలఁల దాపల న్నిగిడి వాలికచూపులు తీఁగె సాఁగ గు
బ్బలయురుగ్రేవల న్నఖరపంక్తి బయల్పడఁ జేతు లార్చుచున్
వెలఁది యొక ర్తె కట్టెదుర వేనలి చిక్కెడలించె సోలుచున్. 86

ఉ. పట్టినహస్తకాంతి మును పల్లవితం బగువీణె పాటచేఁ
బుట్టుచిగుళ్ళ రెట్టి యగుపొల్పు వహింప మొగంబుతావికిం
జుట్టినతేంట్లకున్ శ్రుతులు చూప సుధారసధార పాఁకం
బట్టి మృదుస్వరం బెసఁగఁ బాడె నొకర్తు మనోజ్ఞభంగులన్. 87

క. ఈరీతి వివిధమధురా, కారంబులఁ దమవిలాసగరిమలు నెఱపన్
మేరుగిరిలీల మలయున, మీరణగతులకునుబోలె మెదలక యున్నన్. 88

సీ. కుసుమపల్లవభాసికుంజపుంజంబులు రత్నచిత్రితమందిరంబు లయ్యె
నుత్తాలదరణీరుహోత్కరస్థలములు నవమణిస్తంభమండపము లయ్యెఁ
బావనస్నానార్థబహుపల్వలంబులు కృతకకేళీసరోవితతు లయ్యె
విహరమాణానేకవిధశకుంతంబులు తరుణపారావతద్వయము లయ్యెఁ
గీ. దీర్ఘనియమానుకూలప్రదేశ మైన, యర్కకులమౌళి నివసించునాశ్రమంబు
హరిరతిఖేలనోచితహర్మ్య మయ్యె, మఘువదిందీవరాక్షులమాయవలన. 89

వ. అనంతరంబ సమయసముచితసన్మార్గధూపలేపస్రగ్బలిప్రకరవర్ణనోపశోభితం బై తప
స్విరంగంబు విలాసినీలాస్యరంగం బగుచు లోకవిలోచనోత్సవంబు నాపాదింప నను
రూపరూపానవద్యవాద్యధ్వనులతోడ నవినూత్నవిచిత్రయవనికాభోగంబు నభోభా
గంబు నలంకరించె. నృత్తవిద్యాచాతుర్యధుర్యం డగునాచార్యుండు కట్టెదుర మధు
రగంభీరస్ఫుటాక్షరంబు గాఁ బుష్పాంజలిక్షేపణంబుతోఁ బ్రస్తుతోచితదండలాస్య
ప్రస్తావంబు చూపి యవనికాపనయపూర్వకంబుగా షోడశాష్టచతుర్ద్వయద్వయైక
క్రమసంఖ్యాకంబు లగుమృదంగకాహళకాంస్యతాళహుడుక్కాకరడావాద్యవిశే
షంబులయందు నేకైకమేళాపరవాదనోపరిపరిస్ఫురితంబుల గుఱిగవణిలాగుమోడి
బంధవలికుండల్యాదివాదనభేదంబుల వివిధమధురగంభీరఘోషంబు లఖిలచేతనశ్రవ
ణేంద్రియమోహకంబు లయ్యె. ఉపరతము రజకరడాహుడుక్కాదినాదంబులు
నతిచతురవాంశికోపదీయమానతానోపగీయమానవీణాతిపేశలకలక్వాణప్రాణాయ
మానంబులం బ్రోజ్జ్వలాలప్తిపూర్వకంబులు నై కాకాద్యాదిదోషరహితకలకంఠీకంఠ
గీయమానగేయంబు లనుపమేయంబు లై నిఖిలచేతనాచేతనస్రావకంబు లయ్యె. మల
యపవనచపలశిలీముఖముఖరస్థలనలినీకులవిలాసాపహాసకంబు లయి యనురూపాధిక
నూపురఝుళంఝుళశింజితమంజులంబులు గావించి విచిత్రరతిప్రవృత్తంబు లగు నేక

ఘ్యాంతరితపాత్రంబులఁ గించిల్లక్ష్యమాణపదపల్లవాంచలంబులుదిదృక్షుజనహృదయా
స్వాదకంబు లయ్యె. గవుసెన దివిసినం గనుపట్టువిచిత్ర చిత్రరూపంబులరూపంబున
యవనికాభోగంబు నపనయింపనిశ్శబ్దభూషణంబును నిర్వ్యాకృతినియతసకలాంగకంబు
నగునిజనైశ్చల్యంబు నిర్భరం బై దైవాఱి పారవశ్యచ్ఛలంబున పశ్యజ్జనంబులపయిం
బడం బిరఁగొను ప్రవాళదండికాద్వయీమండితపుష్పాంజలివిలసిత లగునర్తకీపరంపర
లఖిలచేతనచేతోవలోకనగ్రాహంబు లై యావిర్భవించె. ద్రష్టృజనకౌతుకావేశోద
యసమర్పితకర్పూరధూపోపమాన పునఃకల్పితాలిసూక్ష్మయవనికావ్యపాయంబున
లఘుమేఘావృతి దొలంగి మెఱుం గెక్కు శారదనక్షత్రంబులచందంబున నిర్నిమేష
నిరీక్షణపాత్రంబు లై పాత్రంబులనురూప నేపథ్యస్ఫురితంబులు సమపాదస్థానకస్థి
తంబులుం గీతానుగుణాకంపితశిరస్కంబులునగుచువిలాసగతిం బుష్పాంజలిక్షేపణంబొన
రించి నిఖిలలోకవిలోకనోపాస్యంబు లైనదండలాస్యంబులకు నుపక్రమించి రప్పుడు
శిరోవక్షఃకరపార్శ్వకటిపదాభిధానంబుల నేత్రభ్రూనాసాహనుకపోలాధరనామ
ధేయంబులం గ్రీవాబాహుతుండోరుజానుజంఘానామంబులం గల్గుసంగోపాంగప్ర
త్యంగంబుల తాళలయానుకరణవిశిష్టచేష్టావిశేషంబులయందుఁ బ్రత్యేకంబ యథో
క్తంబులగుత్రయోదశవిధశిరఃప్రయోగంబులు పంచప్రకారవక్షోవిలసనంబులు చతు
ష్షష్టిభేదప్రశస్తహస్తాభినయంబులునంగుళిక్రమవర్తనోపచితచతుర్విధహస్తాభినయాం
తరంబులుం బంచపార్శ్వవిభ్రమంబులుం బంచవిధకటినటనంబులు నవసంఖ్యాకరచ
రణవిన్యాసంబులు జతుర్భంగికచరణవిన్యాసాంతరంబులునుం బంచప్రకారవక్షోవిలస
నంబులును షట్త్రింశద్దృష్టివిశేషంబులు నుపాంగభేదోక్తచతుర్విధముఖరాగయోగం
బులు నష్టధాబహుస్ఫురణంబులుఁ బంచప్రకారోరుసంచలనంబులును సప్తవిధజాను
విలాసంబులును బంచవిధజంఘాప్రవర్తనంబులును వెండియు దండలాసకాంగోక్తకం
బులగుత్రింశత్స్థానకంబులు త్రింశచ్చారిభేదంబులు భ్రమరిసప్తకంబునుం గరణవింశ
తియు నంగహారదశకంబునుమఱియు ముఖరసముఖసౌష్ఠవలలితభావకౌతుక్యనుమాన
ప్రమాణఝుంకారవాసురేఖతాంగానంగడాలఢిల్లాయీనవణికిత్తుతరహరోల్లాసవేవత
ననిలయపయపాటనుసంధిస్థాపనచొక్కనామంబులం గలుగులాస్యాంగచతుర్వింశతివి
శేషంబులు నాదిగాఁ గలుగునసంఖ్యేయాభినవాభినయంబులు యథాక్షణంబులు
యథాక్రమములు యథారసంబులుం గా నృత్యప్రవర్తనంబున నభినయించుచుఁ
బాత్రగుణవ్యక్తిప్రయుక్తంబులు శిల్పవైచిత్రీసమాలోచనసూచకంబులుం బరస్పర
సామ్యలక్ష్మీప్రదర్శకంబులు బహుపాత్రోపయోగప్రయోజనంబులుం గ్రియామాత్స
ర్యమాధురీధురీణంబులునుసభ్యనేత్రచమత్కారకారకంబులు నైసమవిషమభేదద్విధా
కారంబు లగువివిధవిచిత్రబంధప్రచారంబుల విలసింపం జొచ్చి రందునూర్వశియుం
బూర్వచిత్తియు మేనకయుసహజన్యయుం బ్రమ్లోచయునను మ్లోచయుఁ బుంజికస్థ

లయు గృతస్థలయు విశ్వాచియు ఘృతాచియు మనోరమయుఁ రంభయుఁ దిలోత్తమయుఁ జంద్రరేఖయుం బంచచూడయు మిశ్రితయు మిశ్రకేశియు మొదలుగాఁ గలిగినచతుర్దశవంశావతీర్ణంబులు షోడశకోటిసంఖ్యాకంబులు తుల్యరూపవయోవిభ్రమంబు లై చరింపఁ బ్రపంచమనోవంచకంబు లగుదివ్యాప్సరోజనంబులు శంబరారికిం దోడుచూపుచుఁ దదీయమూలబలంబు చందంబునం బర్జన్యునకుఁ దోడుచూపుశంపాపరంపరలవిధంబున వసంతునకు నెన్నిక యిచ్చుపుష్పలతికలవిలసనంబునం గ్రమంబున జతురష్టషోడశద్వాత్రింశచ్చతుష్షష్ట్యాద్యుత్తరోత్తరగణనావృద్ధివిశేషంబులం బక్తిబంధబంధురగతి నద్భుతాద్భుతంబుగానావిర్భవించుచుదండయుగ్మంబుల నంజలిపుటంబులు ఘటియించుచుఁ బరస్పరసామ్ముఖ్యంబునం బొలుచుచు నితరేతరస్థితస్థలవినిమయంబు చూపుచు నిరంతరనూపురఝుళంఝుళశింజితమంజులంబుగా సవ్యాపసవ్యపార్శ్వంబులం గ్రమప్రసృతపార్ష్ణిప్రచారంబులు గొలుపుచు వాద్యతాళయతిమానంబు లాకర్ణించుచుఁ దదనుగతంబుగా నర్తనౌత్సుక్యజచిత్తవికారానుకారం బగుశరీరపారవశ్యంబు నెఱపుచు నాకులవర్తనంబులం బ్రవర్తించుచు మండలప్రచారంబులసంచరించుచువాద్యానుకృతంబులుగా దండతాళంబు లిచ్చుచు నాభిముఖ్యపరావృత్తముఖంబుల దండతాడనంబులు గావించుచు వాద్యతాళానుకూలంబుగా నితరేతరదండానువిద్ధస్థానకంబులు సంఘటించుచు హస్తచలనవలనవర్తకీవర్తనంబులనర్తించుచు లయత్రయసమన్వితంబుగా వివిధబంధబంధురప్రచారంబుల విహరించుచుం గేవలయతిమానంబున నృత్తబంధప్రవర్తనంబుల విలసించుచు నృత్తప్రయోగబంధప్రయోగంబులు రెంటియందు నాదిమధ్యనిర్వాహంబులం గ్రమంబున మృదుమధ్యద్రుతగతిభ్రమరీవిశేషంబులం బరిభ్రమించుచుఁ బ్రతిగతిసమాపనంబున నతికోమలంబుగా స్థానకోపక్రమంబు నెఱపుచు నుపక్రాంతభావంబుల రసోత్తరంబుగాఁ గళాసించుచుఁ బ్రవృత్త్యైకమార్గంబు నందందయమందరసోదయవశంబున నూత్ననూత్నంబుగా ననుక్తవిచిత్రాంతరమార్గాంతరంబులం బ్రపంచించుచు బుజుచతుష్కచక్రాకారగతిత్రయాప్రారబ్ధంబులు పరస్పరవ్యతిలంఘనమార్గరూపంబులు నై సారిచంద్రకళాబంధుసారముఱడిహంసలీలారథాంగాభరణనారాయణవల్లభ చతుర్ముఖరంగలక్ష్మీరంగమనోహరాదిశవిధమధురానవధికబంధప్రచారంబులనటియింపఁజొచ్చిరి. ఇవ్విధంబున సౌందర్యంబులకు సాఫల్యంబును దారుణ్యంబులకుఁ గృతార్థతయుఁ లావణ్యంబులకు నుత్తేజనంబును విభ్రమంబులకు నుపాదానంబును నేపథ్యంబులకు వినయంబును నై నర్తకీవిలోకనజనితం బైనశృంగారంబునుం దదీయవివిధాపూర్వనృత్తబంధవిషయం బైనయాశ్చర్యంబును దదన్యలాసికాంతవిషయం బైనహాస్యంబును దదితరవిషయం బైనబీభత్సంబునుదదీయపయోధరభరభుగ్నావలగ్నశంకితభంగివిషయం బైనభయానకంబునురసాతిరేకసద్యస్సమీహిత

తత్పరిరంభ్యదౌర్లభ్యవిషయం బైనకరుణయుఁ దదవలోకనవిరోధినిరసనవిషయంబు లైనవీరశాస్త్రంబులును ఉపద్రష్టలయందుఁ బరిస్ఫుటంబులు గావించురాసక్రీడావిశేషం బైన యాదండికావృత్తంబు యతిమానమానితం బగుట సుకవికవితయుంబోలె, భ్రమరీవిహారమనోహరం బగుట వసంతాగమంబునుం బోలె, ప్రకటితకరణపాటవం బగుట యౌవనోదయంబునుంబోలె, బహువిధబంధబంధురం బగుట నిధువనక్రీడయుం బోలె, నిశ్చలీకృతనభశ్చరవిమానంబును నిర్ముక్తదూర్వాచర్వణమృగీసంతానంబును పల్లవితవస్థాణుకులంబునుం బరిస్రావితపరిసరనగోపలంబునుం గా విశ్వసమ్మోహనం బగుచుఁ బ్రవర్తింపం గొంతకాలంబున. 90

ఉ. యోగసమాధి చాలి నృపయోగికులాగ్రణి యంత దివ్యకాం
తాగమనప్రయోజనము నాత్మ నెఱింగి బలారికల్పితో
ద్యోగముఁ గూర్చి న వ్వలయ నొయ్యన శాంతిసుధానిధాన మై
తీఁగలు వాఱుపార్శ్వగతదృష్టిఁ దగం గలయంగఁ జూచినన్. 91

మాంధాతకు నప్సరసలు శిష్య లగుట.

సీ. రంభ కారంభసంరంభంబు గడివోయె నూర్వశిగర్వంబు ఖర్వ మయ్యె
మేనక తలఁపులోఁ బూనిక దిగఁ ద్రోచెఁ దలఁగఁ దిలోత్తమ తత్తఱంబు
నీచ మై తోఁచె ఘృతాచి యాచరణంబు ఘోష మ్ముడిగె మంజుఘోషపలుకు
ప్రమ్లోచనకుఁ బర్వెఁ బ్రమ్లానభావంబు తమియేది కదలకుఁ దారెఁ దార
గీ. కదుపుఁ బాసినహరిణియై కలఁగె హరిణి, మఱియుఁ దక్కిన వేల్పుఁ గ్రొమ్మెఱుఁగుఁ బోండ్లు
కనదహంకారములకు ధిక్కారమైన, నృపతపోధనుచూడ్కి పై నిగుడునపుడు. 92

క. ఆటలపు డెల్లవారికి, నాటలపట్టయినయప్సరోంగనలయెడం
బాటలు నప్పుడు పరువుం, బాటలు నై పోయె నృపతిభాస్కరునెదుటన్. 93

వ. మఱియు నయ్యచ్చరలు మచ్చరంబులకచ్చు వదలి పంతంబులపొంతువులు గూడక భావంబులచేవ లుడిగి చక్కఁదనంబులయుక్కు దక్కి చూపులయే పెడలి నవ్వుల క్రొవ్వు లఱి మాయలచాయ లుడిగి పరుసంబులు సోఁకినలోహంబులు సువర్ణభావంబు భజియించినచందంబునం దపఃప్రభావసంపన్నుఁ డగునన్నరేంద్రచంద్రునిదృష్టిపాతంబున నత్యాశ్చర్యంబుగాఁ జిత్తంబులు విషయనివృత్తంబులు వైరాగ్యతప్తంబులు నపవర్గమార్గాయత్తంబులు నై యతం డనిపినం జనక తదీయపరిచర్యాతాత్పర్యపర్యాయంబున. 94

సీ. విటకచాకృష్టికి విసువు నొక్కలతాంగి వేలిమికట్టియల్ విఱిచి తెచ్చు
నధిపుమై ముద్రింప నలయు వేఱొకరామ సుదగోళ్ళఁ గుసుమముల్ చిదిమి తెచ్చుఁ
బలియున్నయెడ కేగ బడలుబాలిక యొత్తు పరవనంబుల కేఁగి పండ్లు దెచ్చు
నెయ్యురు పన్నీట నింప లావణునొక్క నెలఁత తీవల కెల్ల నీరు నించు

ననుపుఁబల్లవులకు నర్మోపచారముల్ సేయ సేద నూఁదుచిగురుఁబోండ్లు
చిత్రమైనతపసిశిష్యులై పరిచర్య, చూపు చుండి రాత్మశుద్ధి గలిగి. 95

క. చిరకాల మిట్లు వారిం, బరిచర్యలు గొని తపస్వి పర్వినకృపమై
మరలం బనిచిన నంతయుఁ, బురందరుం డెఱిఁగి యాత్మఁ బొడమినభీతిన్. 96

ఇంద్రుఁడు మాంధాతపై మేఘములఁ నంప బృహస్పతితో నాలోచించుట.

గీ. దిగధిపాలుర నెల్లఁ దోడ్తేరఁ బనిచి, వారు దాను రహస్యవిచారపరత
నుండి వెఱతోడి భయమున నుదిలకొనుచుఁ, బలికె గీష్పతిఁ జూచి యాబలవిభేది.

చ. నరసురదైత్యజాతిజు లొనర్చరె మున్ను దపంబు ధాత్రిపై?
మరునకు లోను గానిధృతిమంతుఁడు గల్గినఁ గల్గుఁ గాక! శం
బరరిపుబంటుగాఁ గొనుతపస్వియుఁ గల్గునె? చూచునంత న
చ్చర లఁట శిష్యులైరి పెఱసంయమియుం గలఁడే యి టెన్నఁగన్. 98

ఉ. ఖండసుధాకరాలికలు గాఢవిరక్తిఁ దపస్విశిష్యులై
యుండిరి పూఁపు దప్పటకు నుల్లము రోసి రతీశుఁ డిక్షుకో
దండముఁ బుష్పబాణములదండముఁ బాఱఁగ వైచి చేతులం
దండమునుం గమండలువుఁ దాలిచి మస్కరి గాక యుండునే? 99

గీ. కార్య మెయ్యది మనకు నక్కడిఁదితపసి, కంతరాయంబు పుట్టించునంత గాఁగ
వర్ష మొదవింపఁ బుష్కలావర్తకములఁ,బంపుదమె? యన్న విని నవ్వి పలికె గురుఁడు.

బృహస్పతి యింద్రునకు మాంధాత శిష్యుఁడు గాఁ డని చెప్పుట.

ఉ. కా దమరేశ! కార్య మది కన్గొన బ్రహ్మకు నైన మన్మథో
న్మాదము గొల్పునచ్చరలమానస మింకటిలో విరక్తికిం
బాదుగఁ జూడ నేర్చినతపస్విశిఖామణి మింటఁ బన్నునం
భోదకులోదయంబు నలవోకయ నుప్పున బాఱ నూఁదఁడే. 101

ఉ. అద్రులు మీఁదఁ బడ్డ భర మాటఁ దలంపరు శూలహస్తయై
భద్ర యదల్చి పైకొనిన భ్రాంతి వహింపరు మేర దప్పి సా
ముద్రతరంగముల్ దిశలు ముంచినఁ జింతిల రన్న వారిదో
పద్రవవృత్తికిం గలఁగఁ బొఱుదురే హరిభక్తినిశ్చలుల్?. 102

సీ. దూషింప నొల్లరు దుష్టాత్మకుల నైనఁ బ్రతి సేయ నొల్లరు పగతు కైన
నభిలషింపఁగ నొల్ల రాత్మదేహం బైన వగవంగ నొల్లరు వాగిలి యైనఁ
బట్టంగ నొల్లరు ప్రాణసంకట మైన నాడించుకొన నొల్ల రలసి యైన
వాదింప నొల్లరు వశ మైనపని కైన మఱుపెట్ట నొల్లరు మర్మ మైన

హరిపరాయణు లైనమహాత్మజనులు, గాన హరిభక్తినిశ్చలుం డైనయతని
వలనఁ గలుగదు భయ మనువార్త యైన, మనకకా దెల్లచో జీవమాత్రమునకు 102

వ. అదియునుం గాక. 103

సీ. ఎవ్వనిమహిమాబ్ధికేకశీకరరేణు పరమాణువులు పరబ్రహ్మముఖ్యు
లెవ్వనియలవోక కిచ్ఛలోఁదలఁపు లీ విశ్వజన్మస్థితివిలయవిధము
లెవ్వనికృత్యంబు లిష్టశిష్టావనా నుగ్రహదుష్టవినిగ్రహమ్ము
లెవ్వనినామంబు లెట్టివారల కేనిఁ జిరభవబంధవిచ్ఛేదనంబు

గీ. లమ్మహామహుఁ డాదినారాయణుండు, దన కొనర్చినతప్పని దా సహించుఁ
గాని తనభక్తజనులకుఁ గ్రొర్య మెపుడు, దలఁచుటయు నోర్వఁ డిది నిశ్చితంబుసూవె!

ఉ. కావున నాగ్రహం బుడిగి కంజవిలోచనుఁ గృష్ణుఁ గానఁ గాఁ
బోవుట కార్య మవ్విభుఁడు పూర్ణకృపామతి మిమ్ము నందఱం
బ్రోవఁగ నత్తపోనియతి పూనిక మాన్పఁగ శక్తుఁ డన్నన
ద్దేవకులాధిపప్రముఖదిక్పతు లందఱు భీతచిత్తులై. 105

వ. అట్లుండియు నదుపాయంబు గా నైకమత్యంబు నంగీకరించి యందఱు నప్పుడ కదలి
యుదగ్దిశాభిముఖులై చని చని. 106

ఇంద్రుఁడు బృహస్పతియనుజ్ఞచే వైకుంఠమున కేగుట.

మహాస్రగ్ధర. కని రంతర్మగ్నభూభృత్కబళనచటులగ్రాహసంచారధాటీ
జనితస్పర్ధాళువీచీసముదయలహరీసంభ్రమదోర్భోగిపూత్కా
రనిరంతోత్పాతితక్షీరవితతఘనధారాసహస్రస్వభావా
ఘనదీస్స్వైరోపగూహోద్గతసుఖసుముఖాకారలబ్ధిం బయోబ్ధిన్. 107

క. కని యప్పయఃపయోనిధి, యనుభావంబునకు నద్భుతాహ్లాదమునన్
మునిఁగినమనములతోఁ గను, కనియఁగఁ గనుఁగొనుచు మాళికంపము లొలయన్.

తే. నిర్మల మగు మహాత్ముల నెమ్మనముల, యోగబలమున వెదదోఁచునుసొకాయి
యున్నవాఁ డిందుఁ గాపురం బన్న నీవ,యోంబునిధినిర్మలత యెన్న నలవి యగునె?

చ. ఉదరగతాఖిలుం డగుమహోత్పలనాభుఁడు లో వసించుచోఁ
బొదలుపయఃప్రపూరములఁ బొడ్మెదుతత్పరివాహరేఖలై
యొదవి యజాండభాండబహిరూర్ధ్వముల న్నటనంబు చూపునీ
యుదధికులాధినాథుమధురోజ్జ్వలసాంద్రయశోవిలాసముల్. 110

తే. బ్రహ్మరుద్రాదివివిధరూపములచేతఁ, బరమపురుషుండుఁ బోలె నిప్పాలకడలి
మధుభృత్పోదధిలవణాదిమయతఁ దాన, పెక్కుమూర్తుల విలసించునొక్కఁడయ్యు.

చ. కరుణయ కాక నన్ను నరికట్టఁగ నీ వొకలక్ష్య మెట్టు? రం
బర మఖిలంబు మ్రింగి యుడుపఙ్క్తులఁ గ్రాసెదఁ జూడు మన్నయ
ట్లురుసున నిప్పయోంబునిధి పల్మఱుఁ జెల్లెలికట్టమీఁదఁ బె
ల్లరుదుగఁ బ్రోవుకొల్పెడుమహామలశోషమహార్తికావలిన్. 112

చ. వెడఁదలు గాఁగవించుచుఁ బ్రవేశతటంబుల నొగ్గి క్రోలి నో
ళ్లడవఁగ పీఁపుచిప్ప లెగయం బడి పింజలు వాఱ మింటిపై
వెడలునదీప్రవాహములవెంటనె వెల్వడఁ గాంచు నిమ్మహా
జడనిధిలోనిశాబకరఘోషంబులు మ్రింగినగర్భశైలముల్. 113

ఉ. హేల దలిర్ప మి న్నొరసి హెచ్చుముహూర్ణహరీవిజృంభణా
ఖేలతఁ జూచి ముంచు నని బెగ్గిలి వెల్వడి పోవుబాడబ
జ్వాలల కిప్పయోంబుధి యొసంగుకృపాభయహస్తపఙ్క్తులం
బోలెడుఁ దీరవిద్రుమసమూహశిరఃపతదూర్మిమాలికల్. 114

చ. ఎడపక యిచ్చుదాతలకు నివ్వలఁ గల్గుచు నుండు నిక్క మి
క్కడలిపయఃప్రపూరము లగణ్యము లైనఘనాఘనంబు లె
ప్పుడుఁ దనియంగఁ గ్రోలికొని పోయి నిరంతరవృష్టి చూపుటం
బొడమినయేఱు లీయుదధిపుంగవునందె గమించి కూడెడున్. 115

తే. విశ్వవిశ్వంభరకు హారవిలసనంబు, దోఁపఁ జేయుచు నున్నది దుగ్ధవార్ధి
యున్నవాఁ డిందు నిందీవరోజ్జ్వలుండు, నాయకస్ఫూర్తి నాదినారాయణుండు. 116

వ. అని యనేకభంగులం గొనియాడుచుం జని యప్పయఃపయోనిధానంబునకు నంతరం
గంబునుంబోని శ్వేతద్వీపంబు లోచనగోచరం బగుటయుఁ బ్రహర్షితాంతఃకరణు
లగుచుం గరకమలంబులు మొగిచి నభోవతరణం బొనరించి బహుసహస్రయోజన
విశాలరమణీయం బైనయమ్మహాద్వీపంబునం జూపట్టు వివిధవిశేషంబు లొండొరులకుం
జూపి చెప్పికొనుచుం గనువారు ముందట. 117

శ్రీవైకుంఠవర్ణనము.

మ. నముచిద్వేషిముఖామరు ల్గనిరి వందారుస్వభూనీలకం
ఠము నభ్రంకషసాలచక్రనవరత్నశ్రీకృతాశావకుం
ఠము దౌవారికరుద్ధసిద్ధమునిపూర్ణస్వాపకంఠంబు నా
త్మమనఃకల్పితనిర్భరాద్భుతభయోత్కంఠంబు వైకుంఠమున్. 118

క. కని యంతంతట వినయా, వనతశిరస్కు లయి చేర వచ్చి దిశాపా
లనజనితాహంకృతి విడి, పవజోదరపారతంత్ర్యవశగాత్మకు లై. 119

సీ. చక్రభూధరకులస్వాముల పెంపునఁ గనుపట్టుసాలచక్రములపాదవు
నూర్ధ్వాండఖండమునుండుకుంభము లయి రంజిల్లుబహుగోపురములమురువు

నైకటికంబుమహేంద్రలోకములోని రమ్యహర్మ్యపరంపరలబెడంగు
నింగి యింతని తెల్పి నిజకింకిణీధ్వనిఁ జాటెడుకేతనచ్ఛటలసొబగుఁ

గీ. బురరమాధృతిఘనసారభూష లనఁగ, నమరుసుపకంఠమణితోరణములచెలువుఁ
జూడ్కిగమి నుల్లములతోన చుట్టితివియ, నాననములెత్తి కనుఁగొంచునరిగి మఱియుఁ.

సీ. ప్రసవరసం బాని పద్మినీస్థలములఁ బ్రణవ మావర్తించుబంభరముల
మధురోపవనముల మంత్రరాజము గ్రోల్చు శారికాశుకపికశాబకములఁ
దాపత్రయంబు డిందఁగఁ జిదానందశైత్యము వెదచల్లుమందానిలముల
సాలోక్యసామీప్యసారూప్యసాయుజ్య భంగుల విలసించుభాగవతుల

గీ. సంస్తుతించుచు మెచ్చుచు సంతసిలుచుఁ, గాంచి మ్రొక్కుచు రాజమార్గమున నేగి
ఖచరకులముఖ్యు లల్లంత గాంచి రెదుట, మధుమహాసురవిధ్వంసిమందిరంబు. 121

వ. కాంచి కదియ నేతెంచి భయాద్భుతావహమస్తకవక్షస్స్థలబాహుచరణాభిరామమూర్తులుం గరాళదంష్ట్రాకరాళాస్యులు వివిధాయుధహస్తులు విచిత్రభూషణాంబరగంధమాల్యాభిశోభితులు ననుపమానజ్ఞానశక్త్యాదిగుణసంపన్నులు నప్రతిమాష్టవిధైశ్వర్యధుర్యులు నయుతలక్షకోటిశతకోట్యాదివర్గంబులు నసంఖ్యేయులు నగు విష్ణుకింకరులును, పూర్వద్వారంబునఁ జండప్రచండాదులును, దక్షిణద్వారంబున భద్రసుభద్రాఖ్యులుం గుముదకుముదాక్షముఖ్యులును, పశ్చిమద్వారంబున జయవిజయప్రముఖులును, ఉత్తరద్వారంబున ధాతృవిధాతృప్రభృతులును రక్షింప, మఱియుం జతుర్భుజులును శంఖచక్రధరులునుఁ బీతాంబరపరికల్పితులునుం గాలమేఘసంకాశమనోజ్ఞశరీరులును గణసహస్రపరివృతులు నగువైకుంఠవైమానికు లనేకులు పరితఃపరిరక్షకులునుం గా, హరహిరణ్యగర్భసనకాదివందనీయంబును తదీయవాఙ్మానసాగోచరామేయప్రభావైశ్వర్యస్వాభావికంబును సేవాగతపాలితానేకసురాసురసిద్ధయోగిపరంపరాసంకులప్రాంగణంబును నగునమ్మహామందిరంబునం బ్రాంజలు లగుచు నిలిచి, అవసరం బెఱింగి లోపలికి విజ్ఞాపనంబు చేసి పనిచినపిదప నాహూతులై పురుహూతముఖ్యులు హర్మ్యోత్కర్షంబునం బ్రవేశించి, అంతరాంతరదివ్యావరణశతసహస్రంబులు దివ్యోద్యానశతసహస్రంబులుం గడచి నడచి, అనంతరం బాయనంతవిశాలరమణీయం బైనయంతర్దివ్యాయతనాంతరంబు దఱిసి చని, అందుఁ గ్రీడాశైలశతసహస్రోపశోభితంబులుం గోకిలశారికామయూరకీరాదిశకుంతకులకోమలకలకూజితసమాకులంబులుం బరితఃపతితపవమానపాదపస్థనానాగంధవర్ణదివ్యప్రసవసమగ్రంబులుం గ్వచిత్క్వచిదంతస్థపుష్పరత్నాదినిర్మిత దివ్యలీలామండపశతసహస్రాలంకృతంబు నగుపారిజాతాదిదివ్యకల్పకారామశతసహస్రంబులచేతను, మణిముక్తాప్రవాళకృతసోపానపరంపరావిరాజితంబులు దివ్యామలామృత

రసోదకపూరపూరితంబులు నతిరమణీయదర్శనరాజహంసాదిదివ్యాండజకులాతిమనో
హరమధురస్వరవాచాలంబులు నంతస్థముక్తామయదివ్యక్రీడాస్థానోపశోభితంబులు న
గుదివ్యసౌగంధికదీర్ఘికాశతసహస్రంబులచేతను మఱియునుం బ్రవిష్టజనంబులకు నిర
స్తాతిశయానందైకరసానంత్యంబున సకలకరణసముస్వాదంబులు ననవరతానుభూయ
మానంబు లయ్యు నభూతపూర్వంబులచందంబున నవనవాశ్చర్యావహంబులు నై
నారాయణదివ్యలీలాధారణంబులుం బద్మవనాలయాదివ్యలీలాసాధారణంబులునునను
వివిధమధురక్రీడాదేశశతసహస్రంబులచేతను పరివృతంబై, దివ్యరత్నమయంబుగు
దివ్యరత్నస్తంభశతసహస్రశోభితంబును దివ్యనానారత్నకృతస్థలీవిచిత్రంబును,దివ్యా
లంకారాలంకృతంబును బ్రతిప్రదేశకృతదివ్యపుష్పపర్యంకవిలసితంబును నిత్యవికచ
నానాప్రసవాసవవాసనాస్వాదమత్తభృంగావళీసముద్గీయమాన దివ్యగాంధర్వపూరి
తంబును జందనాగరుకర్పూరదివ్యపుష్పావగాహితమందానిలాసేవ్యమానంబు నగుది
వ్యస్థానమండపంబునందు మధ్యప్రదేశంబున, విశ్వప్రపంచసామ్రాజ్యభారకుఁ డగువి
ష్వక్సేనుండును వేండియుస్వభావనిరస్తసమస్తసాంసారికస్వభావులునుభగవత్పరిచర్యై
కభోగపరాయణులు నసంఖ్యేయులు నగువైనతేయాదినిత్యసిద్ధపరిజనంబులును,యథా
యోగ్యంబుగం బరివేష్టించి సేవింప, గుణశీలరూపవిలాసాద్యనురూపలక్ష్మీసమేతం
బుగాఁ బుష్పసంచయవిచిత్రతమహాదివ్యయోగపర్యంకంబుపై ననంతభోగిభోగాస
నంబున. 122

శ్రీమన్నారాయణదివ్యమంగళవిగ్రహావర్ణనము.

సీ. ఆత్మప్రదానాహమహమికావయవంబు సౌందర్యపర్వవశంవదంబు
వశదిశాముఖగంధితారుణ్యకౌమార మఖిలలోకైకస్వయంసుఖంబు
పశ్యజ్జనేక్షణప్రవణామృతౌఘంబు నైజదోరంతరాంతశపురంబు
సిద్ధయోగివ్రాతచేతఃప్రపశ్యంబు వందారుదోషసర్వంసహంబు
తే. కరతలోచ్చయఫలనక్రకల్పకంబు, సర్వతోముఖసౌహృదసంప్లవంబు
నగువిచిత్రమహామహం బౌపనిషద, మమరలోచనగోచరం బయ్యె నపుడు. 123
తే. ఆదిపూరుషప్రత్యవయవములందు, వితతలావణ్యమగ్నమై వెడలలేని
ఖచరతతి చూడ్కి నితరాంగకములు దార, ప్రవణగుణములచేఁజుట్టి తిగిచికొనియె.
మ. సరసాంభోదము గాఁ దలంతురు రమాసౌదామినీరేఖచే
వరనీలాగము గాఁ దలంతురు మహావక్షస్తటీశోభచేఁ
బరమాంభోనిధి గాఁ దలంతురు చలద్బాహూర్మిసంఘంబుచేఁ
బురుహూతప్రముఖామరాధిపతు లంభోజాక్షు వీక్షించుచోన్. 125

తే. పరమసుకుమారవిగ్రహస్పర్శనమునఁ, బూరుషోత్తముదివ్యవిభూషణములు
పులకితము లైన వని రుచిస్ఫూర్తివలన, విస్మయంబున మునిఁగి రవ్విబుధవరులు. 126

ఉ. పానుపుఁబాముభోగరుచిఁ బర్వెడువెన్నెలవెల్లిచేత స
న్మానము గాంచి యంతికరమాతనుకాంతినవాతపంబుచేఁ
గానుక లంది వేల్పులకుఁ గ్రమ్మగఁ జేసె మహాద్భుతంబు నా
సూనకులాస్త్రతండ్రినునుసోయగపుంజిగిచిమ్మచీఁకటుల్. 127

తే. చిదచిదధిరాజభావైకచిహ్న మైన, కైటభారాతిరత్నకిరీటమునకు
సాహసాక్రమణక్రీడ సలుపఁ బోయి, ఖచరతతిచూడ్కి రశ్ములఁ గట్టువడియె.

క. చరణవినతాస్మదాదులఁ, గరుణ విలోకించునపుడ కాని యవనతిం
బొరయనియది యిది పొమ్మని, సురవరు లసురారిమౌళిఁ జూచిరి వేడ్కన్. 129

క. వరమకుటరత్నకిరణ, స్ఫురణప్రతిఘట్టనమున భుగ్నాగ్రము లై
మరలి తనుద్యుతులనుమతి, నెరపె సుపర్వులకు విభునిటలాలకముల్. 130

ఉ. అచ్చుగఁ బోరిపోరి సగ మై జయ మేది రమాధిపాస్యముం
జొచ్చినచంద్రుగాఁ దలఁచి చూచిరి ఫాలము నోడి తారునుం
జొచ్చినపంకజంబు లని చూచిరి నేత్రయుగంబు ఖీతిమైఁ
జొచ్చినదర్పణంబు లని చూచిరి చెక్కుల దేవతావరుల్. 131

క. లోలవిలోచనసతతో, ద్వేలకృపాపూరమృదులవీచుల యని ర
వ్వేలుపుఁబ్రోడలు శేషశ, యాళునిఁగలివంకబొమలయాకృతిఁ గనుచోన్. 132

క. సురుచిరలావణ్యామృత, సర మగువక్త్రమునఁ జపలచక్షుశ్శఫర
స్ఫురణమున నొలయుతరఁగలఁ, బరిణించిరి సురలు విభుని భ్రూవిభ్రమముల్. 133

తే. తెగువ లంఘించి తలచుట్టుఁ దిరిగినవియొః నిక్కముగ వీను లవధిగా నిలిచినవియొ!
తెలియరా దని మతుల సందియము నొంది, రమరు లవ్విభుదీర్ఘనేత్రములు చూచి.

క. కేవలకరుణావిషయం, బీవిశ్వము గాన విషయ మెఱుఁగమి నికటీ
భావము నొందనివిష్ణు, భ్రూవల్లులు చూచి ముదముఁ బొందిరి దివ్యుల్. 135

క. తిలకోర్ధ్వపుండ్రకల్పక, విలసన్నవమూలకాండవిభ్రమ మన నా
జలరుహలోచనునాసిక, బలభిత్ప్రభృతులకుఁ జూడ్కి పండువు చేసెన్. 136

క. సితదశనకుందకలిత, స్మితలతికాపల్లవంబుచెలువున నరుణ
ద్యుతిమధుర మైనకమలా, పతియధరముఁ బ్రీతిఁ దేల్చెఁ బశ్యజ్జనమున్. 137

తే. కమలనాభకపోలరంగములయందు, మకరకుండలమణివిభామందహాస
నవవధూవరపరిణయోత్సవమునపుడు, క్రతుభుజులచూడ్కి పెండ్లిపేరఁటము సేసె.

తే. కర్ణకుండలప్రతిబింబగర్భవతులు, గాన సుస్మితపాండూయమానముఖము
లగుట వీనికిఁ దగు నని హరికపోల, రేఖలకుఁ బ్రీతిఁ బొందిరి లేఖవరులు. 139

తే. కదిసి యంతఃప్రదేశంబు గాచి యున్న, సనకముఖ్యమహాకవిసంస్తవముల
మొదలి శ్రీకారములశంక నొదవఁ జేసె, దేవదేవునివీను లాదివ్యతతికి. 140

క. ఆకృతిసామ్యము గల దని, కాకున్నె నయించు దీని ఘననిస్వన మెం
దాకరముచిందమున కని, శ్రీకాంతుగళంబు నూహ చేసిరి ఖచరుల్. 141

క. సరసశ్రీభూనీలా, సరళభుజాగ్రహణనియతసంస్థానపుసం
స్ఫురణ మని తోఁచెఁ జూపఱ, కరు దై రేఖాత్రయంబు హరికంఠమునన్. 142

క. సురకరికటమదరేఖా, దరవరణీయద్రుల తలఁ దలపించె నభ
శ్చరులకు శార్ఙ్గజ్యాకిణ, పరిచిహ్నితవిష్ణుదీర్ఘబాహార్గళముల్. 143

చ. ప్రణయకృతోపధానవిధిఁ బ్రాప్తము లై నరమాకళావతీ
మణిమయకర్ణకుండలవిమర్దనముద్ర లయత్నసిద్ధభూ
షణములు గాన నమ్రజనసంభరణంబులయందు బద్ధకం
కణములు గా నెఱింగె మురఘస్మరుబాహువులన్ సురావళుల్. 144

తే. దీర్ఘదీర్ఘంబు లగురమాధిపునిబాహు, లతలఁ దిరిగి పరిశ్రాంతిగతము లైన
వేల్పుఁబ్రోడలచూడ్కులు విశ్వవిభుని, వెడఁదనిద్దంపుటురమున విశ్రమించె.

మ. సురరక్షార్థకవాట మైనహరివక్షోవీథి రక్షోభటో
త్కరశస్త్రాస్త్రనిపాతరేఖల నలంకారంబు గా నెన్ని త
త్పరభావప్రథమానచిహ్నములు గా భావించి రీక్షాపరుల్
సిరినిం గౌస్తుభరత్నహారతులసీశ్రీవత్సచిహ్నంబులన్. 146

తే. తాఁ గృశత్వంబు నొంది సౌందర్యమునకుఁ, బూర్ణభావంబు గొల్పెడుపుండరీక
నయనుమధ్యంబు పశ్యజ్జనంబు పొగడెఁ, బరమపదపోషకులు పేదపడియుఁదగరె?.

క. ఉదరస్థితలోకత్రియ, పదజనిపరిదృశ్యమానపార్థక్యం బై
త్రిదశాధిపదృష్టివశం, వద మయ్యె మురారిత్రివళివలనం బచటన్. 148

ఉ. ముప్పురు దేవత ల్సములు ముప్పురు నేకమ వేఱతత్వ మీ
ముప్పురకంటె మీర దను ముగ్ధుల సాత్మవికారరేఖచే
నప్పువిధీశహేతుహరినాభిపయోజముచే నెఱింగినా
రవ్విభుదృష్ట్యధీనము తదన్యసమస్తము నౌట వేలుపుల్. 149

తే. బహుమహాల్లహరీవిజృంభణమువలనఁ, ద్రిజగదంతర్ధి యగురమాధిపమహాబ్ధి
మధ్యభాగంబునందు నున్మజ్జదవని, పద్మ మని తోఁచెఁ దన్నాభిపద్మ మపుడు. 150

క. తనచెలువున గెలిచి జయం, బున నొక్కొ శ్రీభూమికరభములచే సంవా
హనరూపసేవ గొనియెడు, నని విభునిమృదూరుయుగళి నరసిరి దివ్యుల్. 151

క. మధుకైటభకుటిలాసుర, రుధిరార్ద్రము లైననాఁటిరూపము దెలిపెన్
మధుమథనుతొడలు కాంచీ, మధురారుణమణిమరీచిమహితము లగుచున్. 152

క. అభ్రశ్యామలహారికటి, విభ్రాజత్కనకశాటి వీక్షకులకు న
త్యభ్రంకషకనకనగో, దభ్రద్యుతివిభ్రమంబు దలఁపం జేసెన్. 153

క. శతమఖముఖులకు నిరలం, కృతి యయ్యును నింపు గొలిపె కృష్ణునిజంఘా
ద్వితయ మది యట్ల వృత్తో, న్నతులకు మఱి వేఱ భూషణంబులు గలవే? 154

సీ. వీనిచెల్వము వార్త విన్నభయంబున వ్రీహిగర్భంబులు విరియకున్నె?
కొమ రెల్ల వీనిచేఁ గోల్పడ్డకాహళు లీశులకడ మొఱ ఁదక యున్నె?
యెదిరి వీనికి నిర్వహింపనికాళాంజు లారులతమ్మలకు నోరొగ్గ కున్నె?
యొప్పిదంబున వీని కోడినశరధులు హృదయశల్యవ్యథ నెరియ కున్నె?
గీ. పోయగముచేత బటువైనసొబగుచేతఁ, బోల్ప నొండొంటిఁ దమలోనఁబోలుఁగాక
వీని కుపమాన ముండునే వేఱ? యనుచు, విభునిజంఘులఁ బొగడి రవ్విబుధవరులు.

తే. ఆదిపూరుషదివ్యనానాఖిలాంగ, పథపథిక మైనదేవతాపతులచూడ్కి
చేరుగడ యైనతత్పదాంభోరుహములఁ, జెందిచరితార్థభావంబు నొందె నపుడు. 156

సీ. పరమనిత్యైకాంతభక్తసర్వస్వంబు జలజాలయాహస్తసౌఖ్యసాక్షి
ప్రాభాతికాంబుజప్రస్పర్ధమానార్థి శింజానవేదమంజీరకంబు
దీనరక్షావిధాదీక్షాకృతక్షణ మాపవర్గికనిరస్యైకపదవి
సంతతశ్రుతిశిఖాసంమృగ్యమాణంబు శాంతసంయమిజనస్వాంతసుఖము
గీ. కరతలోచ్చయసకలార్థికల్పకంబు, సకలచేతనమూర్ధవాస్తవ్యకంబు
వేలుపులచూడ్కి నొడిచి దక్కోలుగొనియెఁ, బరమపురుషునిశ్రీపాదపద్మయుగము.

ఆ. లీల నంగుళీప్రణాళీముఖంబులఁ, బ్రణతజనుల కమృతరసము గురియు
నదియ కాఁ దలంచి రమరులు నఖరుచి, స్ఫురితమైనవిష్ణుచరణయుగము. 158

చ. పరుసన కల్పకప్రథమపల్లవముల్ మలినంబు శోణసం
స్ఫురదరవిందరాగరుచిపుంజము సంకుచితంబు శారదాం
బురుహకులంబు దీనిగుణముల్ ప్రకటించినచోట నంచుఁ ద
చ్చరణతలద్వయంబునకు జాతమహాద్భుతు లైరి దిక్పతుల్. 159

సీ. విశ్రాణనాభ్యాసవిధికిఁ గల్పనగంబు వికసనావేశంబు వినఁగఁ దమ్మి
శ్రితతాపహృతి నేర్చుమతి నాతపత్రంబు, త్రిజగజ్జయక్రియ దెలుపఁ బడగ
చిత్రశౌర్యంబు నేర్చికొనంగ వజ్రంబు నవనతాలంకృతి కరిదరంబు
లతులలావణ్యసుధాబ్ధిఁ గాన ఝషంబు నైశ్వర్య మెఱిఁగింప నంకుశంబు
గీ. నాశ్రయించి యున్న నగు నిక్క మిది యని, యుల్లములు దలిర్పనూహ చేసి
రమరవరులు విభునియంఘ్రితలంబులఁ, జెన్నుమిగులుకుశలచిహ్నములకు. 160

చ. హరుఁడు శిరంబుపై నిడి సమాదరణంబు ఘటించినప్పుడుం
బొరసినకందు కార్శ్యమును బోదొకో చంద్రున! కీమురారిస
చ్చరణము లాశ్రయించునఖచంద్రులు పూర్ణులు నిష్కళంకులున్
హరిపరియాశ్రయంబు గలదా యది దివ్యులు మెచ్చి రాత్మలన్. 161

వ. ఇవ్విధంబున నఖిలచేతనచేతోవలోకనలోభనీయసర్వాంగసుందరుండును, నిత్యనిరవద్యనిసర్గదివ్యాద్భుతాచింత్యతారుణ్యలావణ్యమాధుర్యగాంభీర్యస్థైర్య ధైర్యాద్యనంతకల్యాణగుణరత్నరత్నాకరుండును, ఆత్మానురూపసుకుమారసుఖస్పర్శసుగంధబంధురదివ్యభూషణభూషితుండును దివ్యమూర్తిధరపాంచజన్యసుదర్శనకౌమోదకీనందకశార్ఙ్గాదిదివ్యాయుధసేవ్యమానుండును నై, నిజోత్సంగసంగరమాసమాహితాత్మపరస్పరనిరీక్షణమధుర సార్ద్రప్రణయనవ్యతరదివ్యరసానుభవంబునం గాలంబు నంతర్భవింపం జేయుచు, మధురగంభీరభావగర్భితమందహాసవిలాసవికాసితదివ్యవదనారవిందశోభానుభావభావితం బగుచు నిగుడునిజదివ్యామలకోమలావలోకనలీలాలసవాగమృతస్యందంబున నఖిలజనహృదయాంతరంబులు నాపూరితంబులుగావింప,సకలకార్యకారణైకకారణు నశేషచిదచిదంతరాత్ముం బరమాత్ము నఖిలేశ్వరేశ్వరు ననీశ్వరు నఖిలైకసాక్షి నఖిలవాఙ్మానసాగోచరామేయప్రభావు నిఖిల హేయప్రత్యనీకుం గల్యాణగుణైకతానస్వరూపుం బురాణపురుషుం బురుషోత్తముం బుండరీకాక్షు సమస్తచేతనైకాభిగమ్యు సర్వప్రకాశైకనిరతిశయభోగ్యు నాశ్రితవత్సలు నాపత్సఖు ననాథనాథుం గృపాలీలాపరాయణు శ్రీమన్నారాయణుం గాంచి, మహేంద్రాదిబృందారకు లాపాదచూడంబు నాచూడపాదంబునుం గాఁదదఖిలావయవంబుల వెల్లివిరియునమందసౌందర్యసముత్తేజసద్యోలావణ్యామృతరసపూరంబు నాత్మీయనిశ్చలదృష్టినాళంబుల వెక్కసంబుగం గ్రోలుచు నిరస్తసమస్తాంతస్తాపులు నిస్సీమపరమానందజలధినిమజ్జమానాంతరంగులుం బ్రకృష్టసంతోషబాష్పధారాప్రాలంబచుంబితోరస్కులుం బ్రహృష్టరోమాంచకంచుకితసర్వాంగులునగుచు నత్యంతసాధ్వసవినయావనతసర్వాంగంబులతోఁ దదీయదివ్యపదపీఠోపాంతప్రదేశంబుల నంతంతం బునఃపునస్సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి లేచి ఫాలకీలితాంజలిబంధంబులతో గద్గదకంఠంబులతో నిట్లని వినుతించిరి. 162

దేవేంద్రాదులు శ్రీమన్నారాయణుని స్తుతించుట.

భుజంగప్రయాతము.
నమస్తే సమస్తైకనంతవ్యమూర్తే నమస్తే సమస్తవ్యనాద్యంతకీర్తే
నమస్తే ప్రశస్తోల్బణజ్ఞానమూర్తే నమస్తే నిరస్తాంఘ్రినమ్రాఖిలార్తే. 163

వ. అని వెండియు. 164

క. నేమమున నఖిలచిదచి, త్స్రీమంబున కాత్మ వగచుఁ దోఁపించుట చే
నేమై పరుశై సర్వవు, వై మెరసెద పీ వొకండ వంబుజనాభా! 165

క. కారణముకంటెఁ గార్యము, వేఱై కలుగమికిఁ గాదె వేదాంతంబుల్
నారాయణ యీవిశ్వము, కారణ మగు ని న్నొకండ గా వచియించున్. 166

క. దిక్కుగఁ బుట్టెద ననునీ, యొక్కమనోరథము మొదల నొగిఁ దెలిపి కదా;
యొక్కటి దెలిసినఁ దెలియుం, దక్కటిసర్వంబునను బ్రధానపుఁబలుకుల్. 167

క. దేవతల వీని మూఁటిని, జీవుఁడ నగునేన చొచ్చి చేసెద రూపా
ఖ్యావివరణ మనునీతోలు, భావము గనఁబడిన నిను బ్రపంచము దెలియున్. 168

క. ఆరూఢవేదశిఖలం, దారై బ్రహ్మాత్మసత్త్వదప్రముఖంబుల్
కారణము దెలుపఁ జాలక, నారాయణ! నీవిశేషనామము గోరున్. 169

తే. ఈశభవధాత్మకతచేత నెల్లజగము, నొకఁడ యని కాదె భవదాత్మకముగఁ గంట
కించనుల 'నేహ నానాస్తి కించ' నాది, వాక్యములు విశ్వవైవిధ్యవారకములు. 170

క. పరమును నపరంబును మఱి, పర మై యపరంబు దెలుపఁ బనుననుశంకల్
బరమేశ! నీకు నధికము, సరియును లే దని విశేషశాస్త్రము దెలుపున్. 171

చ. తెవుటఁ బయోధు లేడు గణుతించినచోటఁ దదూర్మిఫేనబిం
దువులు సమంబు గానిగతి తోయరుహేక్షణ విశ్వ మింకయుఁగ్
భవదయుతాయుతాంశశతభాగకళాస్థిత మెట్లు నీసమం
బవు నని కాదె నీకు నిగమామ్నము లెన్నెదు నద్వితీయతన్. 172

క. నేసి మఱి తాన క్రమ్మఱ, గ్రాసము గొనునేఁతపురుపుగతి నీకలుగం
జేసినయీవిశ్వమును ర, మాసఖ! మ్రింగుదువు నీవ మరలఁ లీలన్. 173

ఆ. హార్ధపద్మవీథి నాహాంతవాస్మదా, ద్యష్టగుణవిధానజుష్ట మైన
యాపనిపద మైనయలదహరాకాశ, మీవ యగుటఁ గాంతు రీశ! బుధులు. 174

సీ. బోధాశ్రయత్వంబు బోధమాత్రత్వంబు రూపించుశ్రుతులవిరోధ ముడిపి
యద్వితీయత్వంబు నంతరాత్మత్వంబుఁ జాటుప్రాబలుకులజగడ ముడిపి
గుణనిధానత్వంబు గుణవిహీనత్వంబుఁ గలిగించువచనములకలహ ముడిపి
దేహసాహిత్యంబు దేహరాహిత్యంబు వచియించునొకపులవైర మణఁచి

గీ. సాత్త్వికస్మృతితత్త్వంబు సంవదింప, నైకమత్యంబు గాంచుయథార్థవిధులు
తత్త్వమున నిన్నుఁ గనుఁగొని తావకాంఘ్రి, పద్మముల నేల నిలుతురు పద్మనయన!

క. పరతత్త్వసమన్వేషణ, పరు లై వెరవు గలవారు పదిలంబుగ నీ
చరణములు వొవ్వ వదలక, తిరిగి తిరోహితుని నిన్ను దెలియుదు రీశా! 176

క. ఊహింప సకలచిదచి, ద్దేహివి నీ వగుట లెస్స దెలిసినమీఁదన్
సోఽహ మనరాదొ! మరి దా, సోహ మనఁగరాదొ! బుధున కంబుజనాభా!. 177

సీ. రూపింపఁబడునీస్వరూప మిట్టిది గదా జ్ఞానంబు నీకుఁ బ్రధానగుణము
పరమేశ! నీజగత్ప్రకృతిభావం బెద్ది యది శక్తినీకు రెండవగుణంబు
పేర్మితో స్వాతంత్ర్యబృంహితకర్తృత్వ మైశ్వర్య మనఁగ మూఁడవగుణంబు
సకలప్రపంచంబు సతతంబుఁ జేయుచో నలయమి బలము నాలవగుణంబు
గీ. జగదుపాదాన మయ్యు నిశ్చలత వికృతి, నందమియు వీర్య మనఁగ నేనవగుణంబు
కార్యకరణంబు నెడ సహకారి నొకటి,నభిలషింపమి తేజ మాఱవగుణంబు. 178

చ. గుణములు నీకనంతములు కోకనదోదర! యాదిభారతీ
గణితము లందులోఁ బ్రథమగణ్యము లై చెలువారు నెవ్వి త
ద్గుణములు దార యన్యగుణకోటి సమస్తము గుక్షిఁ దాల్చు దు
ర్గుణగణదూర! నీవు నిజకుక్షిఁ బ్రపంచము దాల్చుకై వడిన్. 179

తే. అల్పసంకల్పలీల నయ్యఖిలమునకు, సృష్టిరక్షాలయక్రియల్ సేయు దీవు
సహజతేజోబలైశ్వర్యశక్తివీర్య, గుణము లవి యెట్టియవియొ ముకుంద! నీకు. 180

క. నీమహిమాబ్ధికణస్థిత, మై మెఱయు ప్రపంచ మిది యనంతం బనినన్
నీమహిమానంతత్వము, కైముతికన్యాయ మనుట గాదె? ముకుందా?. 181

క. దనుజాంతక! కౌతస్కుత, జన మనవరతానుభూతి శాస్త్రంబులచేఁ
గని గ్రుడ్డియు విని జెవుడును, జనవరి నీమాయ కిఁక నసాధ్యము గలదే?. 182

ఉ. ఎవ్వరు మాట మమ్మెఱుఁగనీదు యథాకథితస్వరూప మై
యెవ్వఁడ వౌట నిన్నెఱుఁగ నీ దనుభావ్యతఁ దోఁచి యైనఁ దా
నెవ్వరి దాటఁ దన్నెఱుఁగనీదు ధ్రువం బగు వెల్లిదొట్టు నీ
ద్రెవ్వనిమాయలో మునిఁగి తేలెడుమీలము గామె? యీశ్వరా!. 183

చ. క్షణమునఁ జేయుచేఁత యజకల్పశతాయుతభుక్తిఁ బో దను
క్షణమును బుణ్యపాపములు సంతత మై యొనరించుచొప్పు త
త్క్షణ మగునిమ్మహాభయదసంసృతికిన్ భువదంఘ్రిపంకజ
ప్రణతి యొకండు దక్క మఱి పారము గల్గునె? భక్తవత్సలా!: 184

క. అని మఱియుఁ బెక్కుదెఱఁగుల, వినుతింపఁ గృపార్ద్రదృష్టి వీక్షించి ఘనా
ఘనగంభీరస్వనమున, దనుజకులధ్వంసి దేవతాతతి కనియెన్. 185

క. క్షేమంబే మీ కిందఱ?, కేమిటి కరుదేరవలసె ని? ట్లనుడు సుర
స్తోమానుమతి బృహస్పతి, తామరసోదరునియెదుటఁ దాఁ బ్రాంజలి యై. 186

క. దేవ! సకలైకసాక్షివి, నీ వెఱుఁగని దొకటి కలదె? నిక్కం బిప్డే

మై విన్నవింప విను టిది, మావలనం గలుగునట్టిమన్ననం గాదే?. 187

క. మాంధాతృమహీపతి దృఢ, సంధామతి నుగ్రతపము సలుపంగం దత్తే
జోంధీభూతం బై ని, ర్బంధంబునం బొందినది ప్రపంచం బెల్లన్. 188

ఆ. ఇంద్రపదము నొందె నితరపదం బొందె, నతని కెద్ది యిష్ట మది యొసంగి
భువన ముద్ధరింప నవధరింపుము దేవ!, యిదియె మనవి మాకు నిప్పు డనిన. 189

వ దరహసితలసితవదనారవిందుం డగుచు మత్స్యదభక్తుం డైనయతనివలన నొరుల కెవ్వ
రికిం గీడు పొంద దట్లగుట నిశ్శంక మరలి చనుం డిదె యతనితపంబు నివారింపుదు
నని కృపావలోకనంబునం బరితృప్తులం జేసి యనిపినం గృతార్థు లై మహేంద్రాది
బృందారకముఖ్యు లానందంబున నానందకపాణి కంతంతం బునఃపునఃప్రణామంబు
లాచరించి వెడలి నిజనివాసంబులకుం జని యనంతరంబ. 190

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతిదిగ్వధూవితతికి, హరినీలవల్లరు లభినయింపం
జేరురంబునయందు బెడంగైనకౌస్తుభం, బెల్లచోం గలయ నీరెండ గాయం
బింజించి కట్టినబిగువుపచ్చనిపట్టు, తొలుకారుమెఱుంగులం దుఱంగలింప
నిడుదహస్తములం బూనినశంఖచక్రంబు, లినచంద్రదీప్తుల నీనికొనంగ

గీ. శిరసుమకుటంబు నింగిం జిత్తరువు గొలుప, గల్లములం గుండలద్యుతి వెల్లి గొనంగం
గలికి తెలిసోగకన్నులం గరుణ చిలుక, జనవరుని మ్రోల శౌరి సాక్షాత్కరించె. 191

వ. ఇట్లు గరుడవాహనారూఢుం డై యారూఢదివ్యమునిసేవ్యమానుం డై యఖిలభువనా
వనదక్షుం డై పుండరీకాక్షుండు ప్రత్యక్షం బగుటయు. 192

శా. హర్షాశ్చర్యభయంబు లుప్పతిల సాష్టాంగంబు గా మ్రొక్కి యు
త్కర్షింపంగం దరంబు గానియొకయంతస్సౌఖ్యముం బొంది పై
వర్షింపం బ్రమదాశ్రుపూరము కరద్వంద్వంబు నొక్కింత గా
శీర్షంబుం గదియించి సాంద్రపులకశ్రేణీపరీతాంగుం డై. 193

మాంధాత శ్రీమన్నారాయణుని స్తుతించుట.

దండకము. శ్రీ వల్లభా! గల్లభాగద్వయాదర్పణా త్యర్పణాలోక! లోకత్రయత్రాణలీలా
కళాదక్ష! దక్షాత్మజాభర్తృచూళీపరిష్కారమందారమాలాభపత్పాదనిర్యత్పయో
ధార! ధారాసహస్రాంశుదీప్తప్రభాభారదూరీకృతారాతిదైతేయ నాథావరోధాం
ధకార! సమ జనధ్వాంతసంతాన! సంతానభూజప్రభాపాదపార్థిప్రజాకాంక్షితవస్తుప్రదానప్రశస్తా! సమ
స్తాత్మభావానుభావంబు నీవంబుజాతాక్ష! క్రిందన్న పైనున్న నీమాయ నేమా యథా
మానముంగానంగా లేక నానానుసంధానసంధానుబంధానుబంధాంధకారంబు చే
నిన్నెఱుంగం డెఱుంగం దరంబా? భువిం జిత్తగర్తంబునం గర్తృతాహంకృతిన్
జీవబీజంబు సంకల్పరూపాంకురం బొచు నుద్దామకామాదికాండప్రకాండంబు

లబ్ధంబుగాఁ బుత్రమిత్రాదిపత్రంబులం జొంపమై సంపదల్ మవ్వపుంగ్రొవ్విరుల్
గాఁబునర్జన్మకృద్బీజసంయోజనామాత్రపాత్రంబుగాఁ గర్మమర్మంబునం బండ నొం
డొంటి కంటైనయీమేను లన్మానులం దట్టమైనట్టినిస్సారసంసారఘోరాటవీవాటిక
న్నిర్గమింపంగ మార్గంబు లే కెమ్మెయిం ద్రిమ్మరం గండ్లు ముండ్లుం గొనన్ నొప్పిచే
నెవ్వగం గూలుచుం దూలుచుం దద్వ్యపాయం బుపాయంబునం జెందు టానందమై
తోఁచు నందంద మై నింద్రియద్వంద్వసంప్రాప్తిచేఁ దప్తులమ్మైనమా నేరముల్ దూర
ముల్ చేసి యాశీవిషాధీశశయ్యా! మదీయాపదల్ పాపవే! పాపవేగోదయం బింక
మమ్మింక నాలింపఁ బాలింపఁగా దిక్కుద క్కెవ్వరే! నవ్వరే చీఁకునుం జీఁకుఁజే
యూఁతగాఁ జేఁత! కీదృశ్యనిశ్వంబునంద్వత్ప్రభావంబు భావంబునం దాన కానంగ
లేఁ డొక్కరుం డొక్కరు న్ముక్తునింజేయఁగా శక్తుఁ డే? యుక్తిసంధిత్స మాత్సర్య
బద్ధైకబుద్ధి న్వికల్పించి కించిత్పరిజ్ఞానముం గాన. గా లేనిదుర్వారదుర్వాదులంగా దనం
జాలి లీలాకలోత్సేకతస్నైకతాపాద్యమానుండవై యెన్న నుద్యోగివై సీతవిద్యా
గతిన్ లోకమున్ దూరితాలోకముం జేసి చీకాకుగాఁ గాకు సేయంగ నేపోకలం
బోక యేకాకులై యాకు లైశ్వర్యకార్యంబువర్జించి పంచేంద్రియాదిప్రపంచంబు
నిర్జించి మోహాంబులం గోసి దేహంబులన్ బూర్ణగేహంబులన్ రోపి శీతాతపాభీ
రులై జీర్ణపర్ణానిలాహారులై ఘోరతీవ్రప్రభాచారచాతుర్యధుర్యు ల్మహాయోగిప
ర్యుల్సదాగాధసంబోధ సంబాధనిర్బాధహృద్వీధులన్ నిన్ను శోధించియున్
గట్టిగాఁబట్ట లే రన్న మమ్మెన్నఁ గానేల? యేలా వృథా గాథలింకన్? భవాంధాంధు
మూలంబులం గూలియుక్కేది దిక్కేదియున్ లేనిమూఢు ల్నిరూఢానుకంపాగుణా
విద్ధులం జేసి నీ వుద్ధరింపంగ దా రెంతయున్ నీపదారాధనాసాధనాసక్తులై భక్తిసం
యుక్తులై ముక్తులై శుద్ధ మిద్ధంబు వేదప్రసిద్ధం బసూయం బమానం బమేయం
బజేయం బవాచ్యం బమోచ్యం బనాశం బనీకాశ మేసౌఖ్య మాసౌఖ్యముంగాంతు
రబ్జాలయాకాంత! యేక్రంతలన్ ప్రంతలన్ రంతలం జెందలే న్గుందలే నింకనేఁ
గింకరత్వంబు తత్వంబు గాఁ జూచెదన్ దాస్య మాశాస్యముంగా నపేక్షించెదన్
భృత్యకృత్యంబు నిత్యంబు గాఁ గోరెదన్ సేవకత్వంబు సత్త్వంబు గా నెంచెదన్
దావకీయార్హనిర్హేతుకారుణ్యగణ్యైకవీక్షం గటాక్షింపవే! శిష్టరక్షాపరా! దుష్టశిక్షా
కరా! ధర్మసంస్థాపకా! శర్మసందీపకా! భక్తకర్మచ్ఛిదా! ముక్తిమర్మప్రదా!. 19

సీ. తృష్ణాపరుం డైన తెరువరి తియ్యనిమున్నీటిసలిలంబు లెన్ని గ్రోలు
నిఱుపేద యగువాఁడు నిర్జరగిరిఁ జేరి జాతరూపం బెంత సంగ్రహించు
గణనాపరుం డైనగణికుండు సమకొని రిక్కల నెన్నింటి లెక్క వెట్టు
లంఘనోన్ముఖుఁ డైనజంఘాలు డొక్కరుం డిమ్మహీవలయంబు నెంత గడచు

గీ. నట్టిదయ పో యనంతకల్యాణగుణస, మృద్ధుఁ డగునిన్ను నను బోఁటి యెంత పొగడు
నెంతమాత్రయుఁ బొగడుట కేదియొఱుక?, యొఱుక నేఁ డీఁకఁ గలుగు నే: యాశ్వరేశ

చ. తొలుదెస వేల్పు మానికపుఁ దోరపుఁగాంతికి మేలుబంతి క్రొ
మ్మొలక మొయిళ్ల వన్నియల మొల్లమికిం దగుపుట్టినిల్లు గుం
పులుగొనుతోరపుంబసిమి బూమియచూపు విడంబనంబు వే
బలితపుమేనిచాయ కనుఁబండువు నా కొనరించె నచ్యుతా!. 196

చ. అసుజలవర్గముం జలరుహంబులు నీశ్వర! తారు శారదో
ల్లసనముఁ బూని యైన నవిలంఘ్యతమఃకృతమీలనంబు రా
జసవృతికల్మి యందని ప్రసాదము నొందక యుండునట్టినీ
యసమపదాబ్జయుగ్మ మలరారెడు మామకమానసంబునన్. 197

చ. సురనదికంటెఁ దార తొలుచూలుసుమీ యని యెల్లవారికిం
జిరతరధాళధళ్యమునఁ జెప్పక చెప్పెడుభంగిఁ బొల్చునీ
చరణబిసప్రసూననఖచంద్రమరీచులు పర్వి నామదిం
దొరలుతమంబు వో నడిచెఁ దోయరుహోత్పలబంధులోచనా!. 198

చ. సిరియును ధాత్రియున్ శయకుశేశయయుగ్మములం బ్రవీణలై
సరసత నొత్తుచోఁ బొదలి సంకులముత్పులకాంకురావళుల్
బెరసినయప్పు డీమెఱుఁగుఁ బిక్కులు నిక్కము దాల్పకుండునే
యురగశయాన! పాదకమలోచితకంటకనాళభావమున్?. 199

ఉ. అందములైన నీతొడలయాకృతిశోభ వహింప లేనియా
నిందకుఁ జాలమిన్ నిలువునీ ఱగుటెంత యనంటికంబముల్?
నందితభక్తలోకయతులం బగునీభవదూరుసామ్యముం
బొందఁ దలంచుధూర్తమతిఁ బొందె నధోగతి హస్తిహస్తముల్. 200

ఉ. కన్నులపండువై ధగధగంజిగిరంగు దురంగలింపఁగాఁ
జెన్ను వహించునీపసిఁడిచేల వహించిన నీలవర్ణ! నీ
యిన్నెఱిఁ జూడ మీఁదినగ మెల్ల ఘనాఘనపంక్తి పర్వి పై
కొన్న మెఱుంగుబంగరపుకొండగతిం దిలకించె నెంతయున్. 201

ఉ. లోకము లెన్ని యన్నియును లోఁగొనియుం దనలేమిఁ జూపునీ
యాకృశమధ్యభాగ మిపు డీక్షణలక్ష్యము గా దటంచు నే
నోకమలేశ! లే దనుట యుక్తము గా దల బ్రహ్మఁ గన్ననా
ళీకముతోడి పొక్కిలికి లేమి ఘటిల్లెడునట్లు గావునన్. 202

చ. బొలుపుగ మధ్యదేశమునఁ బూనినకౌస్తుభ మెఱ్ఱచాయలన్
ధళధళితద్యుతుల్ గొలుప దైత్యవిమర్దన! నీయురంబు ని
ర్మలరుచి గూడఁ బొల్చె నడుమం బ్రతిబింబితబాలభానుమం
డలము వెలుంగఁ బొల్చుయమునానది గన్నహ్రదంబుకై వడిన్. 203

చ. దళితమహేంద్రనీలరుచిదాయకవిగ్రహ! నీగభీరతా
జలనిధిభావముం దెలుపఁ జాలినలక్షణలక్షితంబు లై
యలవడెఁ గంకణాంకితము లై సముదంచితశంఖచక్రసం
కలితము లై యభంగపరిఘాసమతుంగభుజాతరంగముల్. 204

చ. తనసుషమావిశేషములఁ దప్పక శంఖములం జయించుటం
దనికినకీర్తిరేఖలవిధంబున నుజ్జ్వలకాంతిఁ బొల్చునీ
యనుపమతారహారలతికాపరికల్పితవేల్లనంబుచేఁ
గనుఁగొన నొప్పు నీ కిపుడు కంధరకంధరవర్ణబంధురా!. 205

చ. వెడవెడ క్రొత్తక్రొత్తమొగి విచ్చినకెందలిరాకుఁ గెంపు చూ
పెడుజిగి గల్గునీయధరబింబమరీచులు దొంగలింప నీ
బెడఁగు వహించునెమ్మొగము పేరిటిపున్నమచందమామకున్
సడలనిదట్టపుం బొడుపుఁజాయ ఘటించెడు నంబుజోదరా!. 206

చ. తిలకితదంతకాంతు లనుతీవమెఱుంగులు సుస్వరాఖ్యగ
ర్జలు గలనీవచోమృతరసంబులు పైఁ గురియంగ నామదిం
గలభవతాప మెల్ల విడి గ్రమ్మవె యంగకదంబకంబులం
బులకనవాంకురంబు లివి శాం దగురీతి గదా! గదాధరా!. 207

ఉ. ముద్దులు గుల్కునీభువనమోహనకుండలరత్నదీధితు
ల్గద్దఱిలాగు మై ధళధళం బొలుపారెడుభంగిఁ జూడఁ గాఁ
దద్దయుఁ జెన్ను మీఱెడుఁ బదప్రణతావనకేళిలోల! నీ
నిద్దపుఁజెక్కుటద్దముల నిల్వక జాఱుచుఁ బ్రాఁకుకైవడిన్. 208

ఉ. క్రొవ్వున మచ్చరించి తుద గూడక వే శరణార్థిబుద్ధితో
నివ్వటిలంగ నీమొగము నెమ్మదిఁ జొచ్చి వెలుంగుమవ్వపుం
గ్రొవ్విరితెల్లదామర లొకో! యనఁ గాఁ దగి చక్రహస్త! తే
నవ్వు దొలంకునీదునయనంబులు నామదిఁ జాఱలాడెడిన్. 209

ఉ. నాసిక పేరిమవ్వపుటనంటికిఁ బైబొమ లాకు లయ్యె ను
ల్లాసము చూపులేఁతమొవులాగు మెయిం దిలకంబు గల్గెసుం
బ్రాసవగంధ మింకు నని బంభరడింభకపఙ్క్తి చేరున
ట్లై సకలేశ! నీదునిటలాలకజాలక మింపు గొల్పెడిన్. 210

చ. అభయవితీర్ణిధుర్య! కరుణామృతవర్షము చూపుమేఘస
న్నిభుఁ డగునీకు నీవివిధనిర్మలరత్నకిరీటభూషణ
ప్రభలు ఘటించు చున్నయవి భక్తమయూరమహోత్సవంబు గా
నభినవపాకశాసనశరాసనవృష్టికళాకలాపముల్. 211

ఉ. ఉల్లము చల్లనయ్యె మొద లూఁడె మనోరథముల్ జగంబుపై
నొల్లమి పుట్టె చేరుగడ నొందితి నీశుభదివ్యవిగ్రహా
భ్యుల్లసనావలోకనసుఖోదధిలోపల నోలలాడుచుం
దొల్లిటివాఁడఁ గానిగతిఁ దోయరుహేక్షణ! సంతసించెదన్. 212

చ. తెలియనిధూర్తవర్తనులు తెంపరులై తమయుక్తిభంగులన్
బలుకుట గాక నిక్కముగ భక్తివశుం డగునిన్నుఁ జూడఁగాఁ
గలుగుటకంటె నొండొకసుఖంబును గల్గునె? కల్ల నిమ్ము! నా
తలఁపున కింపుగా డిదియ తప్పక కల్గ ననుగ్రహింపవే!. 213

క. అని భక్తిపరతఁ గ్రమ్మఱ, వినతుం డగునృపునిఁ జూచి విశ్వైకగురుం
డనుకంపమై ఘనాఘన, ఘనగర్జాస్వరవిధావికస్వరఫణితిన్. 214

శ్రీమన్నారాయణుండు మాంధాత ననుగ్రహించుట

తే. కువలయేశ్వరచంద్ర! నీకోరినట్లు, మోక్షఘంటాపథం బైనమునివరైక
దుర్లభాస్మత్పదాంబుజోద్భూతభక్తి, గలుగు నీ కింక నాయనుగ్రహమువలన. 215

వ. అస్మదీయమాయావిమోహితం బైనజగజ్జనంబు యథార్థంబున నన్నెఱుంగను మత్ప్రాప్తిరూపమోక్షంబు గానను నెఱుంగదు నీకుమదీయమాయాజయంబునుమత్ప్రాప్తిసాధనం బైన మదీయపదభక్తియు నొసంగితి నెప్పటిగతి రాజ్యపరిపాలనంబు సేయుచు మద్భక్తియోగనిష్ఠుండ వై యుండు మని కృపావలోకనసుధాధారల నభిషిక్తునిం జేసి భగవంతుం డంతర్ధానంబు నొందినం గృతార్థుం డై. 216

శా. చేసెం బ్రాజ్యము గాఁగ రాజ్యము నృపశ్రేష్ఠుండు ధీనిష్ఠుఁ డై
త్రాసాపాదితదోషదూరఘణరత్నప్రత్నగర్భాసము
ద్భాసిస్వీయభుజాభుజంగమనిపీతక్రూరవీరారికాం
తాసోల్లాసవిలాసహాసనికరోదంచత్ప్రయశపూరుఁ డై. 217

క. కవితావిచక్షణత గల, కవి కంఠవిభూషణముగఁ గైకొనవలయుం
గవివరనృసింహవిరచిత, కవికర్ణరసాయన మనుకావ్యము దీనిన్. 218

ఆశ్వాసాంతము.

శా. ప్రస్తుత్యప్రవిఫుల్లహల్లకరుచిస్పర్ధాళుహస్తాభయ
ప్రస్తారప్రతిభారితానతనమగపర్యాయనాదోద్యమ
ప్రస్తావోద్గమకప్రతీకవిలసత్కాలస్తలాద్రిస్ఫుట
త్కస్తూరీతిలకోపలక్షితదళత్కల్హారవారత్రపా. 219

క. ఆదిమశఠకోపాది, ద్వాదశనిజసూరివిరచితద్రావిళగ్రం
థాదృతసతతశ్రవణా, స్వాదకళాముక్తముక్తసామవిభేదా. 220

మాలినీ. శతశతరవితేజా సర్వరాజాధిరాజా
నతజనసురభూజా నాభిదీవ్యత్సరోజా
సతతమహితభూమా సత్యసంపూర్ణకామా
దితిసుతకులభీమా దేవతాసార్వభౌమా. 221

గద్య. ఇది శ్రీమద్భట్టపరాశరదేశికేంద్రచరణసరసీరుహసేవకోపసేవక నరసింహనామధేయప్రణీతం బైనకవికర్ణరసాయనం బనుకావ్యంబునందుఁ దపశ్చరణంబును, గ్రీష్మవర్షాశిశిరర్తువర్ణనంబులును, అప్సరస్సమాగమప్రకారంబును, నృత్తప్రపంచంబును, సముద్రవర్ణనంబును, వైకుంఠవర్ణనంబును, భగవద్దివ్యమండపవిగ్రహవర్ణనంబును, స్తోత్రంబును నన్నది సర్వంబును షష్ఠాశ్వాసము.

కవికర్ణరసాయనము సంపూర్ణము.

